

AVALIK ARVAMUS JA RIIGIKAITSE

Kaitseministeerium

Tõnis Stamberg

Jaanuar 2009

Tatari 6, 10116 Tallinn
tel [0] 627 7583, faks [0] 627 7584
post@turu-uuringute.ee
www.turu-uuringute.ee

Turu-uuringute AS

SISUKORD

SISUKORD	2
KOKKUVÕTE	3
UURINGU TAUST	5
1.1. Valim	5
1.2. Küsitlustöö	5
1.3. Andmetöötlus	6
1.4. Teostajad	8
UURINGUTULEMUSED	9
1 Riigiinstitutsioonide usaldusväärsus	9
2 Julgeolek ning ohud	13
2.1. Julgeolek maailmas	13
2.2. Ohud Eestile	14
2.3. Julgeoleku tagatised	17
2.4. Kaitsevägi ja rahvusvahelised missioonid	17
2.5. Suhtumine osalemisse rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel	17
2.6. Konkreetsed missioonid	18
2.7. Missioonide koordineerimise järgi	19
2.8. Mis kasu saab Eesti missioonidel osalemisest?	20
3 Eesti elanikkonna kaitsetahe	23
3.1. Suhtumine aktiivsesse kaitsetegevusse	23
3.2. Soov Eestist sõjaohu korral lahkuda	26
3.3. Oskus käituda võimaliku kallaletungi korral	27
3.4. Suhtumine kaitsekulutustesse	28
4 NATO	30
4.1. Suhtumine NATO-sse kuulumisse	30
4.2. Turvalisuse muutumine pärast NATO-ga liitumist	34
4.3. Informeeritus NATO-st	35
4.4. Infoallikad Eesti riigikaitse ja NATO kohta	36
4.5. NATO abi võimaliku ohu korral	38
4.5.1. Iseseisva vastupanuvõime vajalik pikkus	40
4.6. NATO laienemine	41
5 Hinnangud seoses kaitseväeteenistusega	43
5.1. Kaitseväeteenistuse vajalikkus	43
5.2. Suhtumine kutselisse sõjaväesse	45
5.3. Ajateenistusest kõrvale hoidmine	46
5.4. Ajateenistusest vabastamine	47
5.5. Asendusteenistus	48
5.6. Ajateenistuse eesmärgid	49
5.7. Ajateenistus naistele	51
5.8. Suhtumine riigikaitseõpetuse vajalikkusesse	51
6 Kaitseliidu kuvand ja eesmärgid	52

KOKKUVÕTE

- Kõige usaldusväärsemateks institutsioonideks on Eestis 15-74 aastase elanikkonna hinnangul Päästeamet ning piirivalve, mida usaldab täielikult või pigem 95-90% elanikkonnast.
- Kaitseväge usaldab kindlasti või pigem 81% elanikest, sealhulgas 91% eestlastest ning 59% mitte-eestlastest. Uuringus mõõdetud kahekümne neljast institutsioonist on kaitseväed järjestuses neljas-viies enamusaldatud institutsioon.
- Kaitseliidu usaldusväärsus elanike seas on endiselt madalam kaitseväge omast. Kaitseliitu usaldab täielikult või pigem kokku 68% küsitletutest, sh 79% eestlastest ning 43% mitte-eestlastest.
- Olukorda maailmas peetakse jätkuvalt ebastabiilseks ning sõjaliste konfliktide ohu suurenemist maailmas lähema kümnendi jooksul peab tõenäoliseks 56%. Võrreldes augustis tehtud uuringuga ning Venemaa-Georgia konflikti taustaga on ohutunne küll pisut langenud, ent on siiski kõrgem kui viimastel aastatel keskmiselt.
- Kõige tõenäolisemaks ohuks, mis Eestit lähemate aastate jooksul võib ähvardada, peetakse ulatuslikke merereostusi, mille toimumist lähemate aastate jooksul peab väga või pigem tõenäoliseks 71% vastajatest. Teiste enamnimetatud ohtudena järgnevad nn küberrünnakud (59%) ning massilised tänavarahutused (58%).
- Olulisemate Eesti jubeolekut tagavate tegurite seas nähakse kõige sagedamini kuulumist NATO-sse (62%). Sellele järgnevad koostöö ja heanaaberlikud suhted Venemaaga (48%) ja kuulumine Euroopa Liitu (43%). Eestlaste seas peetakse ülekaalukalt kõige olulisemaks kuulumist NATO-sse, mitte-eestlaste seas koostööd ning heanaaberlikke suhteid Venemaaga.
- Eesti sõjaväeliste üksuste osalemist maailma erinevates kriisipiirkondades toetab 49% elanikest, sh on 10% kindlasti ning 96% tõenäoliselt selle poolt. Eestlastest toetab kriisipiirkondades tegutsemist 60%, mitte-eestlastest 35%.
- Käimasolevate missioonide jätkamiseks on toetus madalam kui nõ üldine toetus missioonidel osalemisele. Jätkamist Kosovos toetab 43%, Afganistanis 30% elanikest. Kuna küsitlusperioodi ajal otsustati Iraagi missioon senisel kujul lõpetada, on hinnang Iraagi missiooni jätkamisele raskesti interpreteeritav.
- Kõige primaarsemaks võimalikuks kasuks seoses eestlaste osalemisega sõjalistel operatsioonidel väljaspool Eestit peetakse lootust, et see tagab NATO abi võimalike ohtude puhul Eestis (33% peab esmaseks), järgnevate põhjendustena peetakse oluliseks reaalse lahingukogemuse saamist (22%) ning kaasa aitamist rahu tagamisele maailmas (8%).
- Sõjalise vastupanu osutamist võimalikule kallalekippujale peab vajalikuks 78% elanikest. Ise oleks valmis oma võimete kohaselt kaitsetegevuses osalema 66%. Lahkuda üritaks Eestist kallaletungi korral kindlasti või tõenäoliselt kokku 18% küsitletutest.

- Eesti riigikaitse tagamiseks tehtavate kulutuste tõstmist pooldab ligikaudu veerand elanikest. Toetus kulutuste tõstmisele on võrreldes mulluse augustiga kukkunud 15% võrra.
- Eesti kuulumist NATO-sse pooldab kokku 73% elanikest, sh 39% pooldab seda kindlasti ning 34% pigem pooldab seda. NATO-sse kuulumise vastaseid on kokku 18%. Viimase kahe-kolme aasta jooksul on toetus püsinud võrdlemisi stabiilselt kõrgena kõikides 71-78% vahel. Selgelt madalam on toetus NATO-le mitte-eestlaste seas (35%) võrreldes eestlastega (90%). Üldine toetuse kasv on võimalik eelkõige toetuse tõstmise abil mitte-eestlaste seas.
- Vastajatest 76% usub, et võimaliku puhkeva sõjalise konflikti puhul osutab NATO meile abikäe. Neist 43% arvab, et NATO osutaks meile otsest sõjalist abi kiirreageerimisvägede või liitlaste vägede saabumisega Eestisse. Kolmandik vastajatest usub aga, et NATO piirduks vaid poliitilise ja diplomaatilise abi osutamisega.
- Soome ja Rootsi ühinemist NATO-ga toetaks valdav osa elanikest (69-70%). Selgelt tagasihoidlikum on toetus Ukraina, Georgia ja Jaapani puhul, kelle ühinemist NATO-ga toetaks vastavalt 48%, 41% ja 35%. Tagasihoidlik on toetus Iisraelile (23%).
- Kaitseväeteenistuse läbimist peab noormeeste jaoks vajalikuks 90% vastanutest (sh 59% peab kindlasti vajalikuks).
- Ajateenistusest kõrvale hoidmisse suhtutakse valdavalt negatiivselt - 71% kõigist vastajatest mõistab sellise käitumise hukka või suhtub sellese negatiivselt. Võrreldes jaanuariga on negatiivse hinnangu osakaal siin kasvanud 13% võrra.
- Sõjaväkke mittesobivate noormeeste asendusteenistust päästetöödel, keskkonnakaitstes või mujal peab kindlasti või pigem vajalikuks 77%. Noormeeste vabastamist ajateenistusest tervislikel põhjustel toetab 96% elanikest.
- Kohustuslikust ajateenistusest loobumist ning üksnes kutselisele armeele üleminekut toetab 11% elanikest. Valdav osa vastanutest (73%) toetab senise süsteemi säilimist, kus kutseline sõjavägi on kombineeritud ajateenistuse ning reservväljaõppega.
- Kohustusliku ajateenistuse kahe primaarse eesmärgina nähakse ühelt poolt militaarsete oskuste õpetamist (33%), teisalt õpet tegutsemaks tsiviilhädaolukordades (16%).

UURINGU TAUST

Käesolev aruanne on koostatud Turu-uuringute AS-i poolt ajavahemikus 15.-27. jaanuar 2008. aastal läbi viidud omnibussiküsitluse tulemuste põhjal. Aruanne esitatakse Kaitseministeeriumile. Uuringu eesmärgiks oli selgitada:

- Kaitsejõudude usaldusväärsus teiste institutsioonide seas;
- Hinnangud seoses Eesti julgeoleku, selle tagamise ning võimalike ohtudega;
- Suhtumine NATO-sse;
- Infoallikad Eesti riigikaitse alase teabe hankimisel;
- Hinnangud seoses kaitseväeteenistuse ning selle vajalikkusega;
- Kaitseleidu kuvand.

Aruande esimeses osas on toodud meetodika kirjeldus, teises osas tulemused koos jooniste ning kommentaaridega, lisas on esitatud kasutatud ankeet ning tulemuste tabeljaotused oluliste taustatunnuste lõikes.

1.1. Valim

Uuring viidi läbi Omnibuss-keskkonnas. Omnibuss-uuringu üldkogumi moodustavad Eesti elanikud vanuses 15-74 aastat. Turu-uuringute AS-i poolt teostatavates omnibuss-uuringutes on valimi suuruseks 1000 elanikku vanuses 15-74, mis tagab esinduslikud ning kogu Eesti vastavaealisele elanikkonnale üldistatavad tulemused.

Vastajad leiti juhuvaliku alusel, et tagada kõikide Eesti maakondade ja asulatüüpide proportsionaalne esindatus küsitlusvalimis. Valimi territoriaalne mudel on koostatud Eesti Statistikaameti rahvastikustatistika andmebaasi alusel seisuga 01.01.2008.a.

Juhuvaliku esimeses etapis leiti 100 valimipunkti üle Eesti ja teises etapis igas valimipunktis konkreetsed intervjueritavad.

Aadressi valikul rakendati lähteaddressi meetodit, mille puhul antakse igale küsitlejale ette juhuslikult valitud aadress, kus küsitleja teostab esimese intervjuu. Edasi liigutakse kindla sammu alusel (nt iga viies korter või iga teine maja), et tagada valikusse sattunud elupaikade juhuslikkus.

Vastaja valikul rakendati nn. noorema mehe reeglit, mis näeb ette, et esimesena palutakse intervjuud noorimalt kodusolevalt meesterahvalt, kes on vähemalt 17-aastane. Kui mehi kodus ei ole, eelistatakse noorimat naist. Selline valikumeetod annab neile küsitletavate kategooriatele, keda on vähem tõenäoline kodust eest leida (eelkõige noored inimesed ja mehed), täiendava šansi valimisse sattuda. Nii saavutatakse sugude ning erinevate vanusegruppide parem esindatus valimis.

1.2. Küsitlustöö

Küsitlusmeetodina kasutati trükitud ankeedi alusel läbiviidavat personaalintervjuud. Intervjuud viidi läbi eesti ja vene keeles. Küsitlustöös osales 57 vastava ettevalmistuse saanud Turu-uuringute AS-i küsitlejat. Küsitluse käigus viidi intervjuud läbi kokku **1012** elanikuga.

Vastajate jagunemine sotsiaal-demograafilistes lõigetes on toodud [joonisel 1](#)

1.3. Andmetöötlus

Uuringutulemuste tötluseks kasutati andmetöötluspaketti SPSS for Windows.

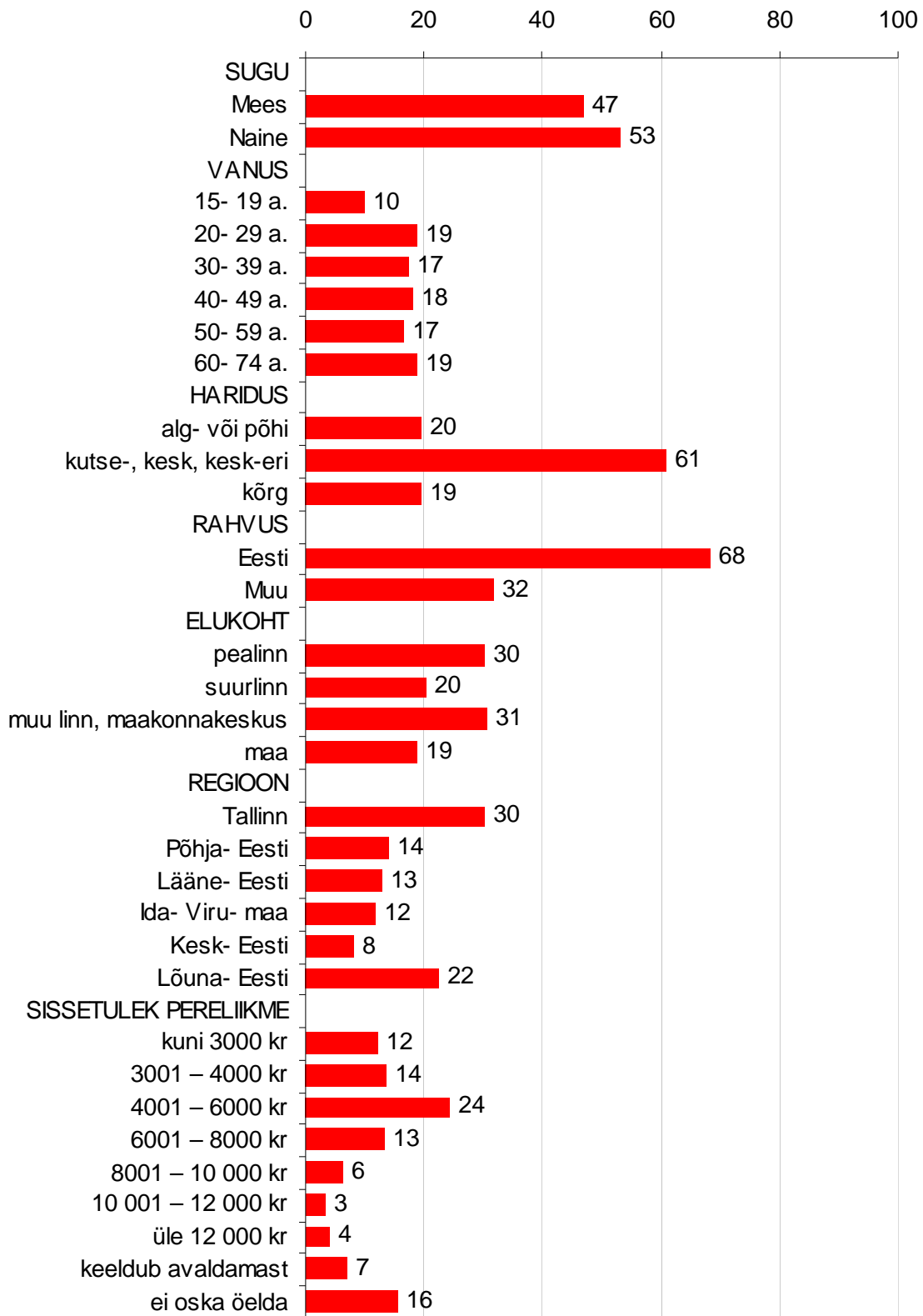
Pärast küsitluse lõppemist võrreldi küsitletute sotsiaaldemograafilist koosseisu valimis ettenähtuga ja teostati andmete kaalumise teoreetilise mudeliga vastavaks.

Järgnevas tabelis on toodud valimivea piirid proportsioonihinnangul 95% usaldusnivool.

Tabel 1 Valimivea piirid

Valimi suurus	50%	48%	40%	35%	30%	25%	20%	15%	10%	5%	3%	2%
10	30,99	30,97	30,36	29,56	28,40	26,84	24,79	22,13	18,59	13,51	10,57	8,68
20	21,91	21,90	21,47	20,90	20,08	18,98	17,53	15,65	13,15	9,55	7,48	6,14
30	17,89	17,88	17,53	17,07	16,40	15,49	14,31	12,78	10,74	7,80	6,10	5,01
40	15,49	15,49	15,18	14,78	14,20	13,42	12,40	11,07	9,30	6,75	5,29	4,34
50	13,86	13,85	13,58	13,22	12,70	12,00	11,09	9,90	8,32	6,04	4,73	3,88
60	12,65	12,65	12,40	12,07	11,60	10,96	10,12	9,03	7,59	5,51	4,32	3,54
70	11,71	11,71	11,48	11,17	10,74	10,14	9,37	8,36	7,03	5,11	4,00	3,28
80	10,96	10,95	10,73	10,45	10,04	9,49	8,77	7,82	6,57	4,78	3,74	3,07
90	10,33	10,32	10,12	9,85	9,47	8,95	8,26	7,38	6,20	4,50	3,52	2,89
100	9,80	9,79	9,60	9,35	8,98	8,49	7,84	7,00	5,88	4,27	3,34	2,74
110	9,34	9,34	9,15	8,91	8,56	8,09	7,47	6,67	5,61	4,07	3,19	2,62
120	8,95	8,94	8,76	8,53	8,20	7,75	7,16	6,39	5,37	3,90	3,05	2,50
130	8,59	8,59	8,42	8,20	7,88	7,44	6,88	6,14	5,16	3,75	2,93	2,41
150	8,00	8,00	7,84	7,63	7,33	6,93	6,40	5,71	4,80	3,49	2,73	2,24
200	6,93	6,93	6,79	6,61	6,35	6,00	5,54	4,95	4,16	3,02	2,36	1,94
300	5,66	5,65	5,54	5,40	5,18	4,90	4,53	4,04	3,39	2,47	1,93	1,58
500	4,38	4,38	4,29	4,18	4,02	3,79	3,51	3,13	2,63	1,91	1,49	1,23
800	3,46	3,46	3,39	3,30	3,17	3,00	2,77	2,47	2,08	1,51	1,18	0,97
1 000	3,10	3,10	3,03	2,95	2,84	2,68	2,48	2,21	1,86	1,35	1,06	0,87

Joonis 1 Vastanute profiil, % n=1012

1.4. Teostajad

Uuringu erinevates etappides olid vastutavad:

Aruande koostaja:	Tõnis Ormisson
Valimi koostaja/küsitlustöö koordineerija:	Marina Karpištšenko
Andmesisestuse koordineerija:	Asta Pajos
Tabeltöötlus:	Tõnis Stamberg

Kontaktandmed:

Telefon:	6 684 869
Faks:	6 277 584
E-post:	tonis@turu-uuringute.ee
Kodulehekülg:	www.turu-uuringute.ee
Address:	Tatari 6 (3. korrus), 10 116 Tallinn

UURINGUTULEMUSED

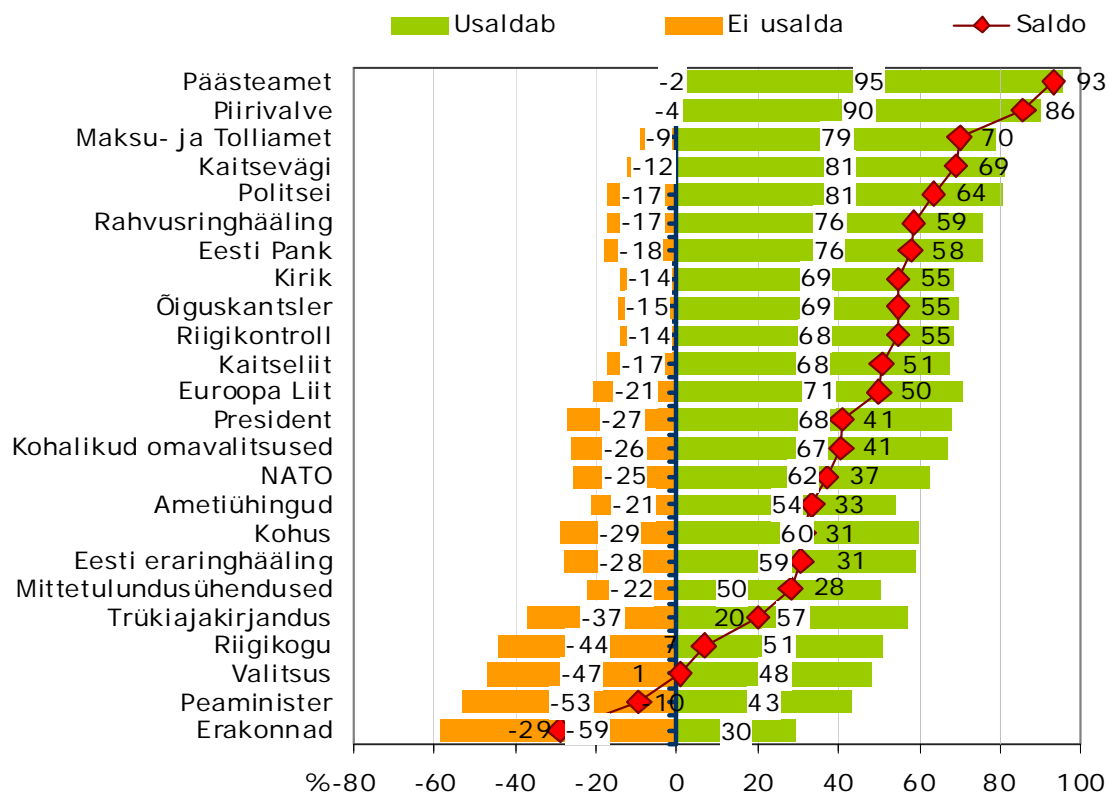
1 Riigiinstitutsioonide usaldusväärsus

Kõige usaldusväärsemateks institutsioonideks on Eestis 15-74 aastase elanikkonna hinnangul Päästeteamet ning piirivalve, mida usaldab täielikult või pigem 95-90% elanikkonnast ([joonis 2](#)). Usaldajate osakaal küündib ca 80% juurde ka Maksu- ja Tolliameti, politsei ning kaitseväge puhul.

Selgelt kõige vähemusaldusväärseiks peetakse jätkuvalt erakondi, keda usaldab täielikult või pigem 30% vastajatest. Erakondade puhul ületab mitteusaldajate osakaal usaldajate oma tervelt 29% võrra. Viimastel aastatel läbi viidud uuringute raames on erakonnad olnud sageli ainsad mõõdetud institutsioonide seas, kelle puhul mitteusaldavate elanike osakaal on ületanud usaldavate elanike oma (saldo negatiivne).

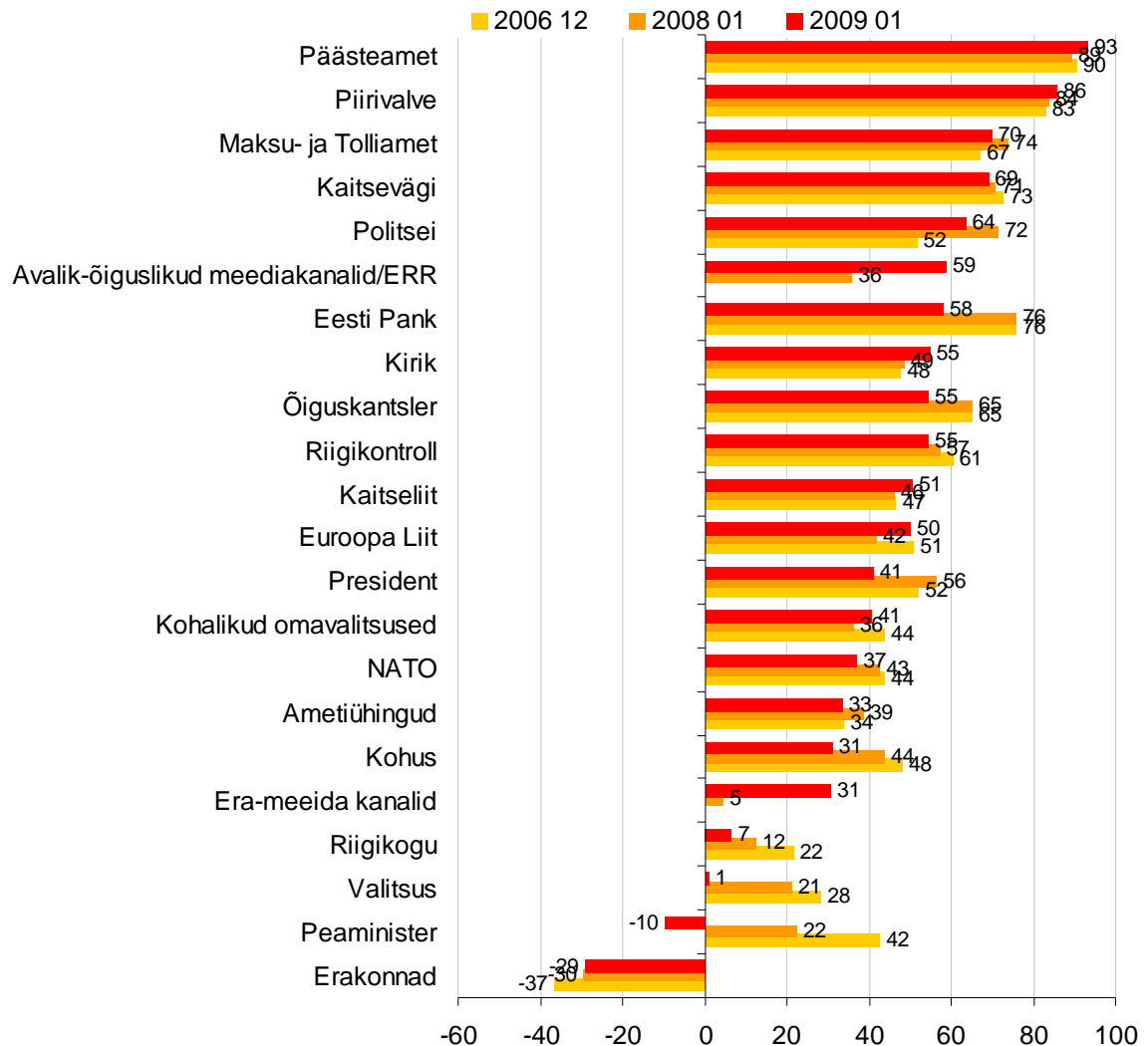
Seekordses uuringus on elanikelt negatiivse saldoga hinnangu osaliseks saanud lisaks erakondadele ka peaminister (saldo -10p). Lisaks erakondadele ning peaministrile on madalama usaldusreitinguga ka valitsus (saldo 1p) ja riigikogu (saldo 7p).

Joonis 2 Institutsioonide usaldusväärsus, % n=1012

Võrreldes institutsioonide muutumist ajas, võib kõige olulisemaks muutuseks pidada peaministri usaldusreitingu kukkumist viimase kahe aasta uuringute jooksul. Jooniselt 3 näeme, et **peaministri** usaldusprotsentide saldo on võrreldes aastataguse ajaga kukkunud 32 protsendipunkti võrra ning võrreldes kahe aasta taguse ajaga kokku 52 protsendipunkti võrra.

Joonis 3 Võrdlus varasemate aastatega, saldo %

Sarnaselt peaministri usaldusväärusega on märkimisväärselt kukkunud ka valitsuse usaldusväärsus tervikuna (saldo 20 punkti madalamal kui aasta eest), Eesti Pank on kaotanud saldost 18 punkti, president 15 punkti, kohus 13 punkti, õiguskantsler 11 punkti jne.

Vastukaaluks on aga märkimisväärselt tõusnud elanike usaldus meedia vastu – erameedia kanalite saldo on aastaga võrreldes tõusnud 26 punkti võrra ning Rahvusringhäälingu saldo 23 punkti võrra.

Esinevused rahvusgruppides

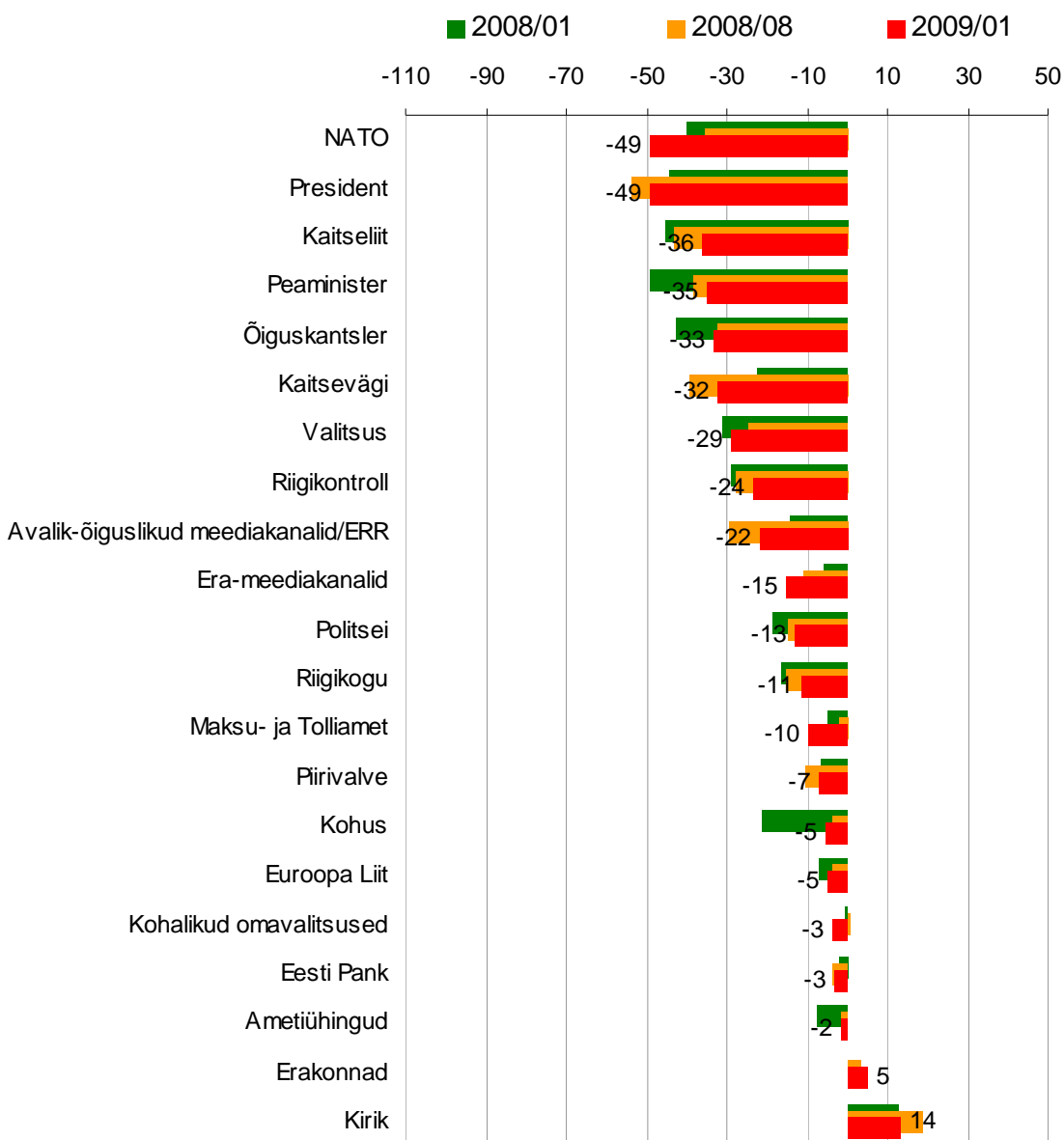
Elanikepoolsed hinnangud riigiinstitutsioonide usaldusväärsele erinevad märkimisväärselt sõltuvalt vastaja rahvusest. Enamike institutsioonide usaldusväärse hindamisel **on mitte-eestlased jätkuvalt märksa pessimistlikumad kui eestlased.**

Joonisel 4 oleme eraldi toonud välja tulemused selle kohta, kui palju erineb mitte-eestlaste puhul iga institutsiooni täielikult või pigem usaldavate elanike osakaal vastavast usaldusest eestlaste seas. Ajalise perspektiivi hindamiseks on tulemused esitatud kõrvuti kahe eelmise uuringu tulemustega.

Selgub, et **kõige enam erineb mitte-eestlaste hinnang eestlaste omast NATO ning presidendi puhul**. Kummagi puhul on eestlaste usaldushinnang siin mitte-eestlaste omast 49 punkti võrra kõrgem. Samuti on vahe endiselt väga suur Kaitseliidu (eestlaste saldo 36p kõrgem), peaministri (35p), õiguskantsleri (33p), kaitseväge (32p), valitsuse puhul (29p).

Mitmete institutsioonide puhul on võrreldes eelmiste uuringute taguse ajaga toimunud märkimisväärseid muutusi. Ajalisi võnkeid 2008. aasta jaanuari ning augusti vahel on tõenäoliselt enim mõjutanud Venemaa-Georgia konflikti lahvatamine möödunud suvel. Erinevused praeguse uuringu ning sellele eelnenud augustikuise uuringu vahel on oluliselt tagasihoidlikumad.

Joonis 4 Mitte-eestlaste usaldushinnangute erinevus eestlaste hinnangutest, %
(usaldab kindlasti või pigem – muukeelsete vastajate tulemustest lahutatud eestikeelsete tulemus)

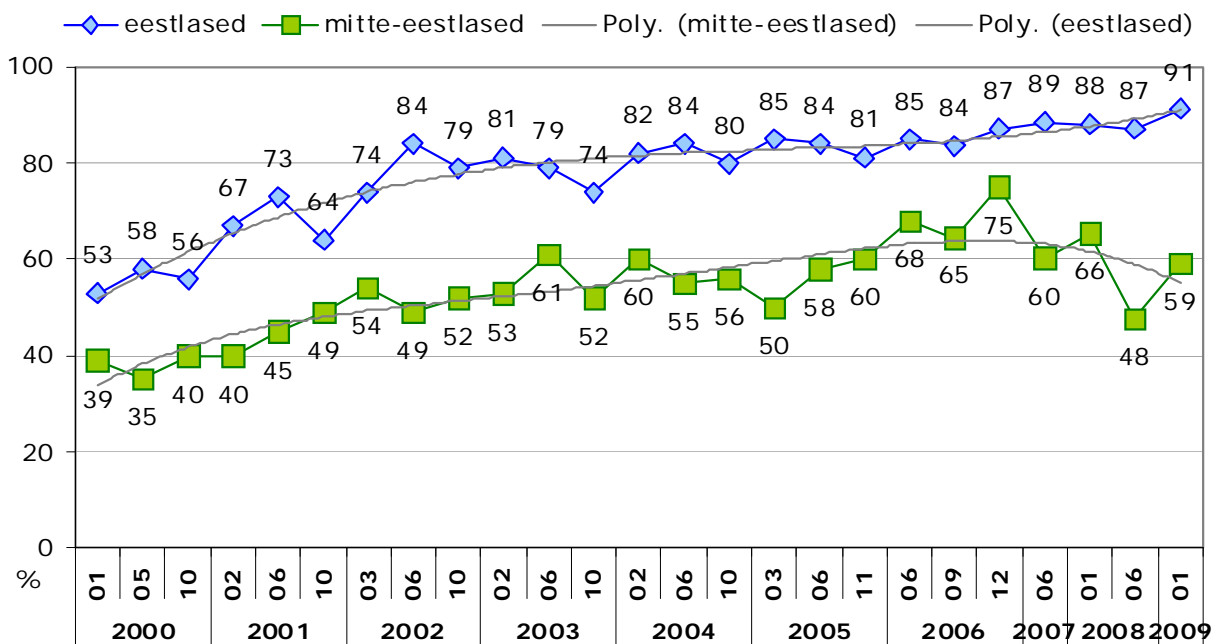

Kaitsestruktuurid

Kogu 15-74 aastases elanikkonnast usaldas jaanuaris kaitsevägeid kindlasti või pigem 81%, mis on viie protsendipunkti võrra kõrgem tulemus võrreldes augustis mõõdetuga, naastes samale tasemele, kui see oli aasta eest. Jätkuvalt on mitte-eestlaste seas kaitsevägede usaldus selgelt madalam. Samas võib märgata, et ehkki kogu elanikkonna lõikes on kaitsevägede usaldusprotsent augustikuisest kergest mõõnast taastunud, on usaldus mitte-eestlaste seas siiski madalamal kui eelmisel aastal samal ajal ([joonis 5](#)).

Siiski on mitte-eestlaste usaldus võrreldes augustikuuga mõnevõrra taastunud (48% -> 59%). Pikema trendi jälgimisel võib märgata, et võrreldes 2006.-2007. aastaga on eestlaste ning mitte-eestlaste hoiakutes toimunud mõningane kaugenemine. Usaldus eestlaste seas jätkab vaikselt tõusukursil, ent usaldus mitte-eestlaste seas on alates 2006. aasta lõpust pigem langenud.

Joonis 5 Kaitseväge usaldusväärsus 2000-2008, % täiesti ja pigem usaldajad

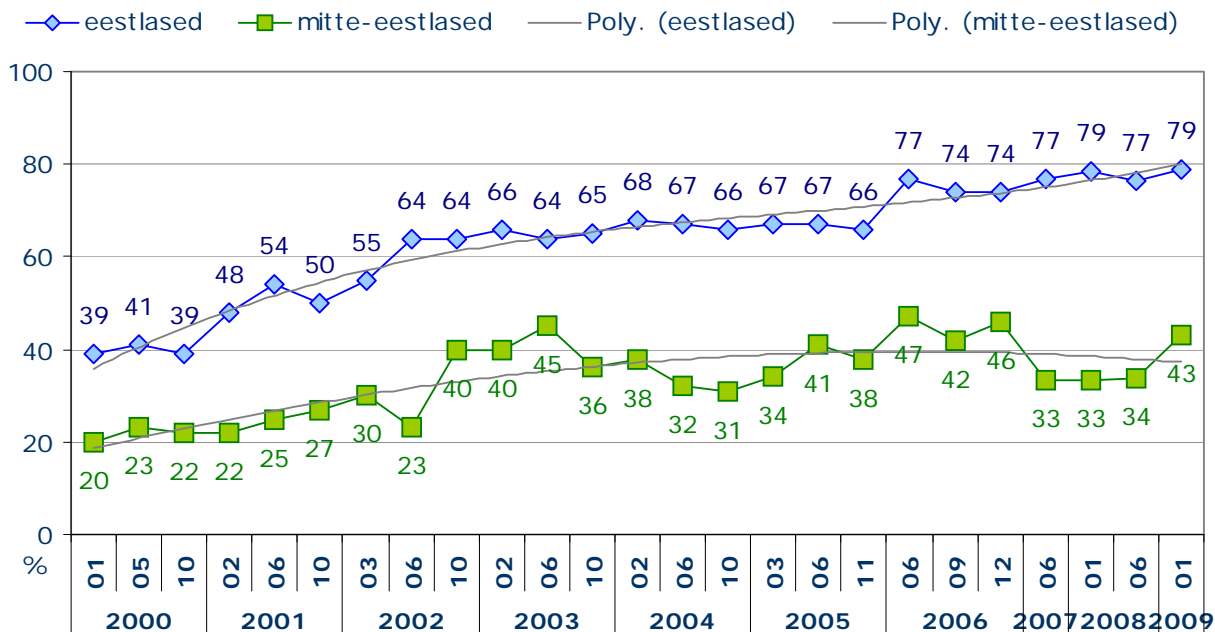

Võrreldes teiste institutsioonidega on kaitseväge endiselt elanike silmis keskmisest kõrgemalt usaldatud institutsioon. Käesolevas uuringus on kaitseväge järjestuses neljas-viies enam usaldatud institutsioon mõõdetud kahekümne neljast.

Kui kaitseväge usaldusväärsus on ülejäänud institutsioonidega võrreldes traditsiooniliselt keskmisest kõrgem, siis Kaitseliidu usaldusväärsus traditsiooniliselt sarnasem institutsioonide keskmise usaldusprotsendiga. Seega on Kaitseliidu usaldusväärsus jäänud läbivalt selgelt alla kaitseväge usaldusväärsusel. Kaitseliitu usaldas täielikult või pigem kokku 68% vastanutest (+4p vs 2008/08). Sarnaselt kaitsevägele, on ka Kaitseliidu usaldusväärsus mitte-eestlaste seas selgelt madalam ([joonis 6](#)). Võrreldes eestlastega on mitte-eestlaste seas Kaitseliitu usaldanud inimeste hulk 36% võrra väiksem.

Sarnasel kaitsevägegedega näeme usaldusprotsendis eestlaste puhul aeglast, ent püsivat tõusutrendi. Mitte-eestlaste seas on usaldusprotsent jaanuaris võrreldes viimase paari aasta tasemega tõusnud ca 10 protsendipunkti jagu.

Joonis 6 Kaitsetiidu usaldusväärsus 2000-2008, % täiesti ja pigem usaldajad

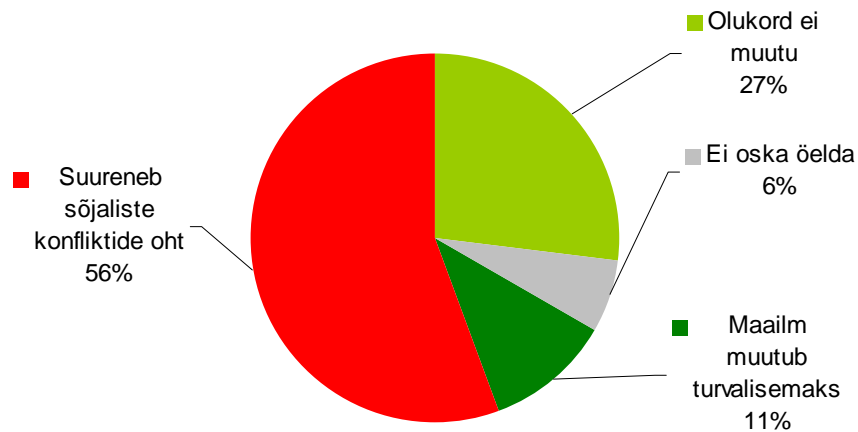

2 Julgeolek ning ohud

2.1. Julgeolek maailmas

Eesti elanikud näevad maailma julgeolekut järgmise aastakümne perspektiivis valdavalt negatiivsetes värvides (joonis 7). Ehkki elanike ohutunne on mõnevõrra taandunud möödunudsuvisse Venemaa-Georgia konflikti mõjudest, on see siiski kõrgem kui viimastel aastatel keskmiselt (joonis 8).

Joonis 7 Julgeolek maailmas, % n=1012

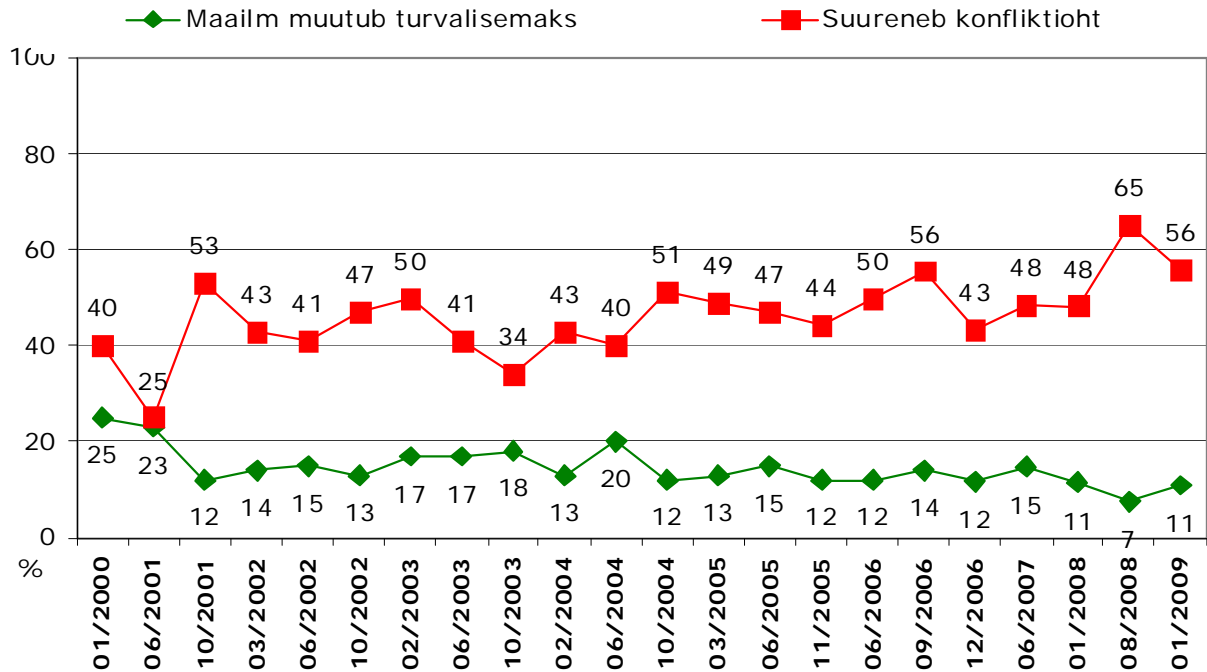

Alates 2001. aasta sügisel toimunud terrorirünnakust New Yorgi kaksiktornidele on ligikaudu pooled Eesti elanikest arvanud, et järgmisel aastakümnel sõjaliste konfliktide oht maailmas suureneb, samas kui maailma turvalisemaks muutumist on ennustanud maksimaalselt viiendik elanikest. Käesoleva

uuringu andmetel usub 56% elanikkonnast, et järgneva kümnendi jooksul sõjaliste konfliktide tõenäosus suureneb. 27% leiab, et olukord jääb samaks ning vaid 11% leiab, et turvalisus maailmas suureneb.

Möödunud suvel Venemaa-Georgia konflikti tulemusena toimunud hüppeline ohutunde kasv oli suurim elanike ohutunde muutumine alates 2001. aasta sügisest, mil elanike hinnanguid raputas terrorirünnak New Yorgis.

Joonis 8 Julgeolek maailmas – muutus 2000-2009, %

Mitte-eestlased hindavad võimalikku konfliktiohtu endiselt eestlastest selgelt madalamalt. Kui eestlaste seas ennustab sõjalise ohu suurenemist 60%, siis muulaste seas on selliseid vaid 48% ehk 12% võrra vähem. Kui möödunudsuvisel šoki puhul tõusis hüppeliselt nii eestlaste (+18p vs jaanuar 2008) kui mitte-eestlaste (+11p) ohutunne, siis praeguseks on augustiga võrreldes taandunud eelkõige eestlaste ohutunne (-11p vs august 2008), samas kui mitte-eestlaste seas ei ole sellist taandumist märgata (-1p).

2.2. Ohud Eestile

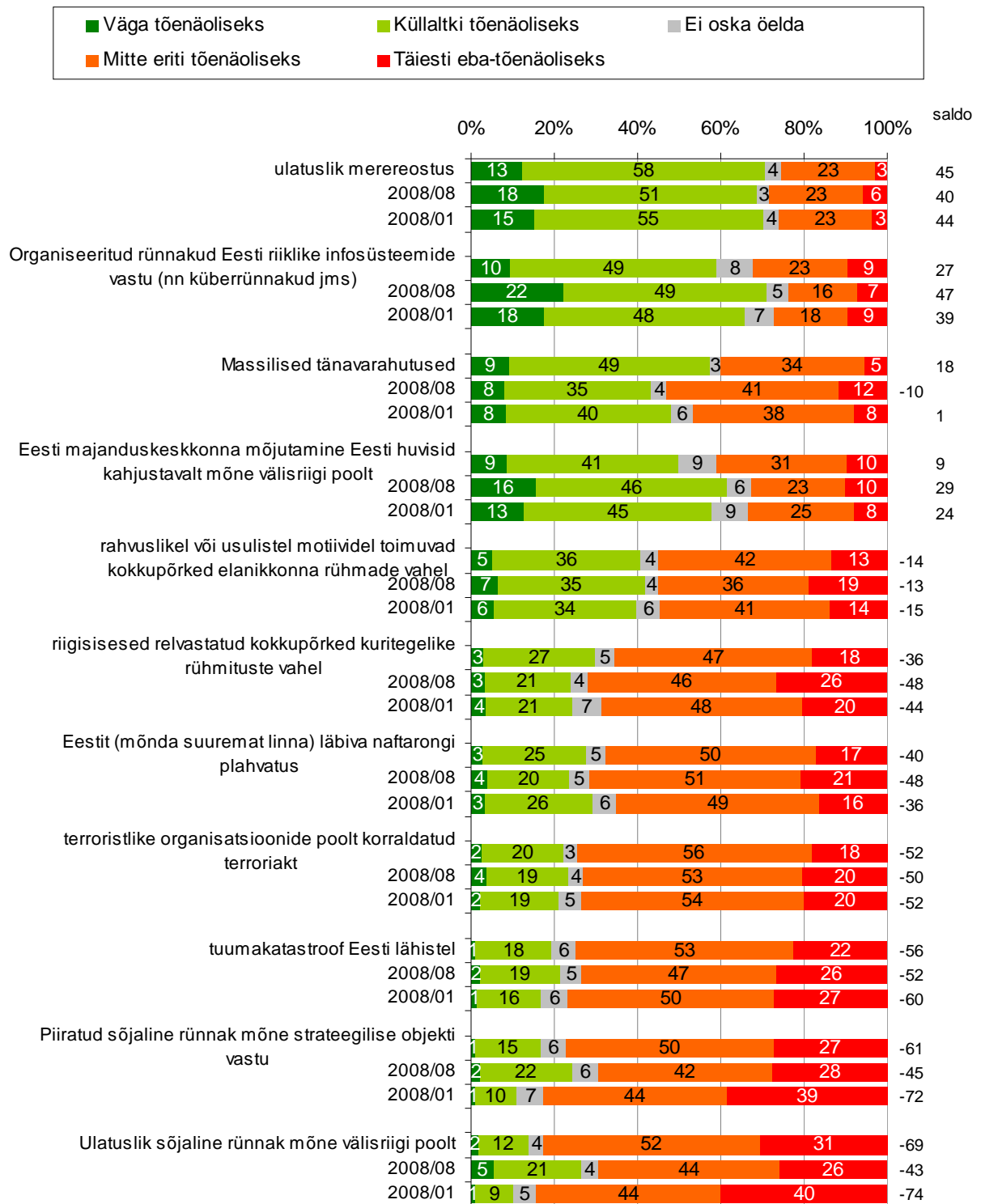
Kõige tõenäolisemateks ohtudeks, mis Eestit lähemate aastate jooksul võivad ähvardada, peetakse **ulatuslikke merereostusi ning nn. küberrünnakuid** (joonis 9).

Lisaks peetakse tõenäoliseks ka massilisi tänavarahutusi ning Eesti majanduskeskkonna mõjutamist Eesti huvisid kahjustavalt mõne välisriigi poolt. Nimetatud neli ohtu on mõõdetud variantidest ainsad, mille puhul on ülekaalus selliste vastajate osa, kes peavad ohte tõenäoliseks. Teiste mõõdetud ohtude puhul oli enam vastajaid, kes pidasid ohte pigem ebatõenäoliseks.

Veel suvel peeti massilisi tänavarahutusi pigem ebatõenäoliseks (saldo -10p) ning elanikkonna hinnangute hüppeline muutumine siin on selgelt seotud tänavarahutustega Riias ning Vilniuses 15.-16. jaanuaril (meeldetuletuseks küsitlustöö viidi läbi 15.-27. jaanuaril).

Muude ohtude lõikes võib aga märgata võrreldes augustiga pigem ohutunde nõrgenemist. Nii on kahanenud nende osakaal, kes peavad tõenäoliseks küberrünnakuid (saldo 47p -> 27p) ning majanduskeskkonna mõjutamist (saldo 29p -> 9p). Samuti on kahanenud pisut ka kartus sõjaliste rünnakute ees.

Joonis 9 Erinevate ohtude tõenäosus Eestile lähemate aastate jooksul n=1012, %

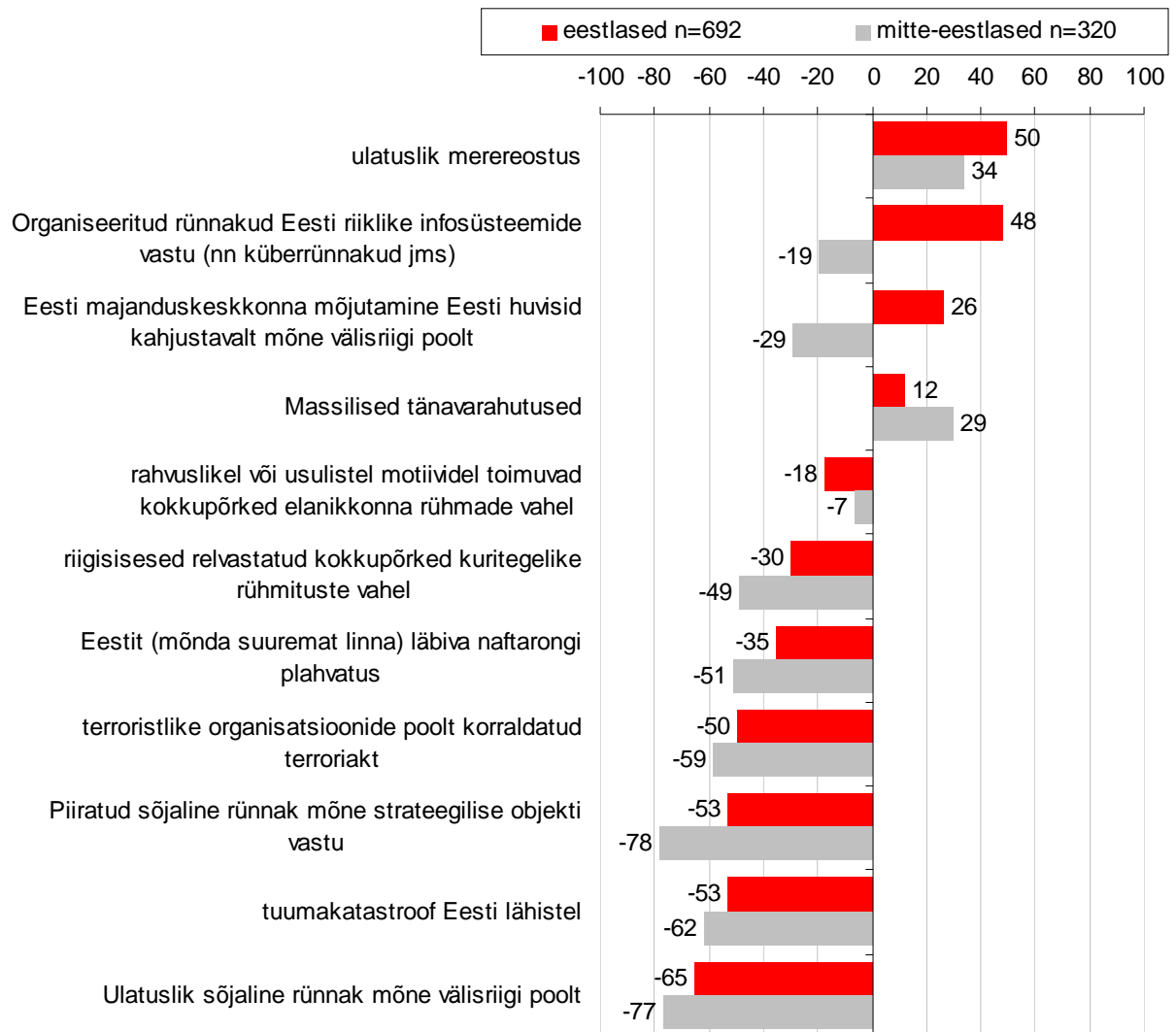
Kõige vähemtõenäoliseks peetakse võimalikku ulatuslikku sõjalist rünnakut mõne välisriigi poolt (saldo -69p), võimalikke piiratud sõjalisi rünnakuid mõne strateegilise objekti vastu (-61p), võimalikku tuumakatastroofi Eesti lähistel (-56p).

Mõnevõrra erinevad siin taas eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangud. Oleme joonisel 10 toonud võrdlevalt eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangud saldona (lahutasime ohtu tõenäoseks pidavate vastajate osakaalust mitte-tõenäoseks pidajate osa).

Nagu selgub, peavad mitte-eestlased uuringus nimetatud võimalikest ohtudest tõenäoliselt üksnes ulatuslikku merereostust ning massilisi tänavarahutusi (ainsad kaks ohtu, mille puhul saldo on positiivse märgiga). Seejuures on massilised tänavarahutused üks kahest võimalikust ohust, mille puhul mitte-eestlaste ohutunne on kõrgem eestlaste omast (teise sellisena kerkivad esile kokkupõrked rahvuslikel/usulistel motiividel).

Eestlased peavad lisaks merereostusele (saldo 50p) tõenäoliselt ka küberrünnakuid (48p), rünnakuid majanduskeskkonna vastu (26p) ning massilisi tänavarahutusi (12p). Mitte-eestlaste hinnangud jäävad eestlaste omast kõige „kaugemale“ küberrünnakute puhul (rahvuste hinnangute kaugus 67p) ning võimaliku majanduskeskkonna mõjutamise puhul (kaugus 55p).

Joonis 10 Erinevate ohtude tõenäosus Eestile lähemate aastate jooksul, saldo n=1012, %

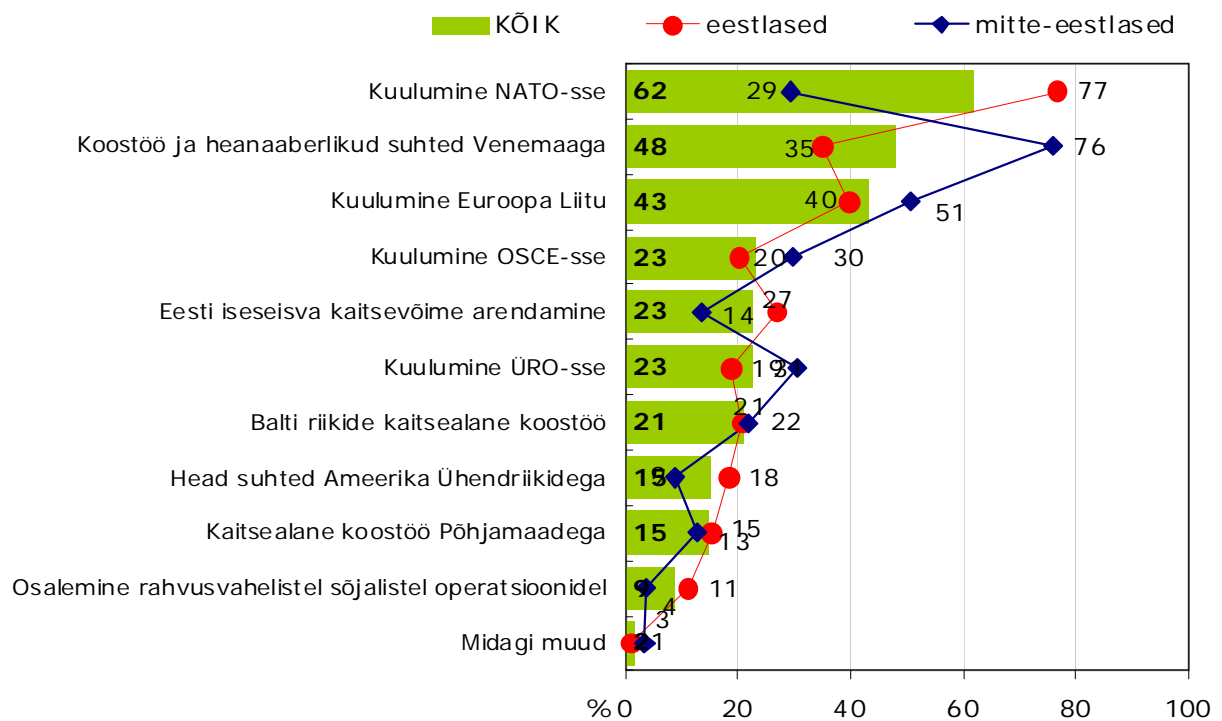

2.3. Julgeoleku tagatised

Eesti julgeoleku kõige suurema tagatisena nähakse selgelt kuulumist NATO-sse (joonis 11), mida on kolme tähtsama julgeolekugarantii seas nimetanud ca 2/3 vastajatest. NATO-st jäävad siin garantiina selgelt maha (nimetas alla poole vastajatest) koostöö ja heanaaberlikud suhted Venemaaga ning kuulumine Euroopa Liitu.

Väga selge lõhe on siin endiselt eestlaste ning mitte-eestlaste arvamuse vahel eelkõige NATO-Venemaa teljel. Eestlased näevad julgeolekugarantiina võrreldes mitte-eestlastega oluliselt sagedamini kuulumist NATO-sse (47% võrra enam kui mitte-eestlased). Mitte-eestlased seevastu nimetavad palju sagedamini koostööd ja heanaaberlikke suhteid Venemaaga (41% võrra eestlastest enam). Lisaks väärtustavad eestlased siin enam iseseisva kaitsevõime arendamist (vahe mitte-eestlastega 13%) ning suhteid Ameerika Ühendriikidega (vahe 9%), mitte-eestlased aga seevastu kuulumist ÜRO-sse (vahe eestlastega 12%), Euroopa Liitu (vahe 11%) ning OSCE-sse (vahe 10%).

Joonis 11 Eesti julgeoleku garantiid, % (lga vastaja võis märkida kuni kolm vastust)

Võrreldes augustis tehtud uuringuga on üheksa protsendi võrra enam välja toodud suhteid Venemaaga. Seejuures on suhtumine muutunud toetavamaks eestlaste seas (25% -> 35%).

2.4. Kaitsevägi ja rahvusvahelised missioonid

2.5. Suhtumine osalemisse rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel

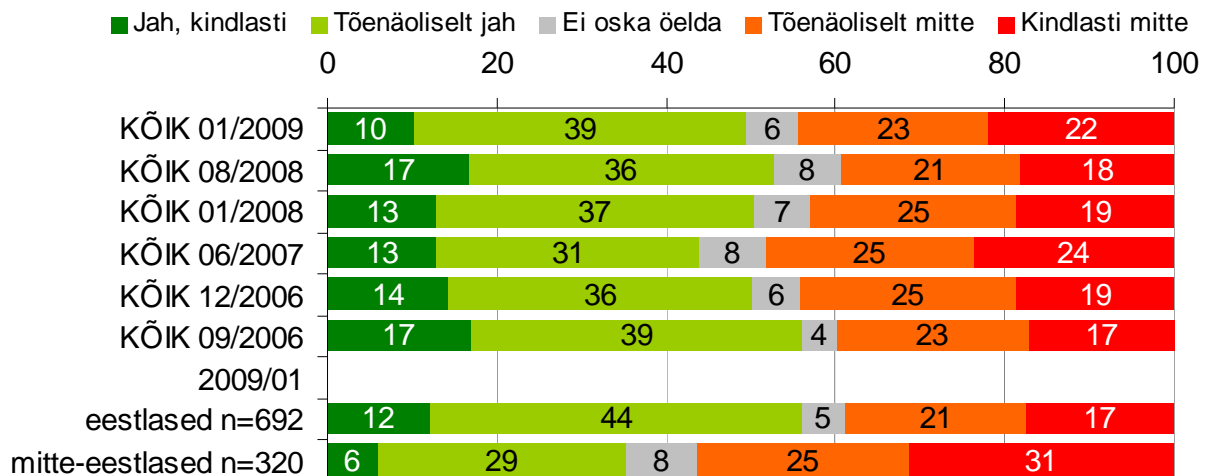
Elanike üldine suhtumine Eesti sõjaväelaste osalemisse rahvusvahelistel sõjalistel operatsioonidel (vastavalt oma võimalustele) on vastandlik. Ühelt poolt on 49% vastajatest kindlasti või pigem pooldaval seisukohal, teisalt 45% vastajatest kindlasti või pigem selle vastu (joonis 12).

Pooldajate numbriline ülekaal vastaste ees on üsna statistilise piiri lähedal ning seega ei oleks õige seda nappi vahet kuigi märkimisväärseks pidada. Pigem võib jämedama otsa antud küsimuses jätta vastaste leerile, kelle seas on oma seisukoha kindlaid toetajaid 22% pooldajate 10% vastu.

Veel augustikuus tehtud uuring lubas kinnitada operatsioonidel osalemise toetajate piskut ülekaalu.

Joonisel 12 näeme ka, et eestlaste seas on suhtumine taas oluliselt positiivsem kui mitte-eestlaste seas. Kui eestlastest on mõnevõrra ülekaalus toetav suhtumine (56% toetab), siis mitte-eestlaste seas on vastupidi valdav pessimistlik hoiak (56% ei toeta). Samas peab siiski ka tõdema, et nii eestlaste kui mitte-eestlaste seas on olemas üsna tugev oponeeriv pool.

Joonis 12 Suhtumine Eesti sõjaväelaste osalemisse rahvusvahelistes sõjalistes missioonides, %

2.6. Konkreetsete missioonid

Lisaks üldisele hoiakule, palusime vastajatel hinnata ka oma toetust Eesti osalemisele konkreetsetes regioonides hetkel käimasolevatele operatsioonidele. Nii paluti vastajatel hinnata meie sõdurite jätkamist Iraagis, Afganistanis, Kosovos.

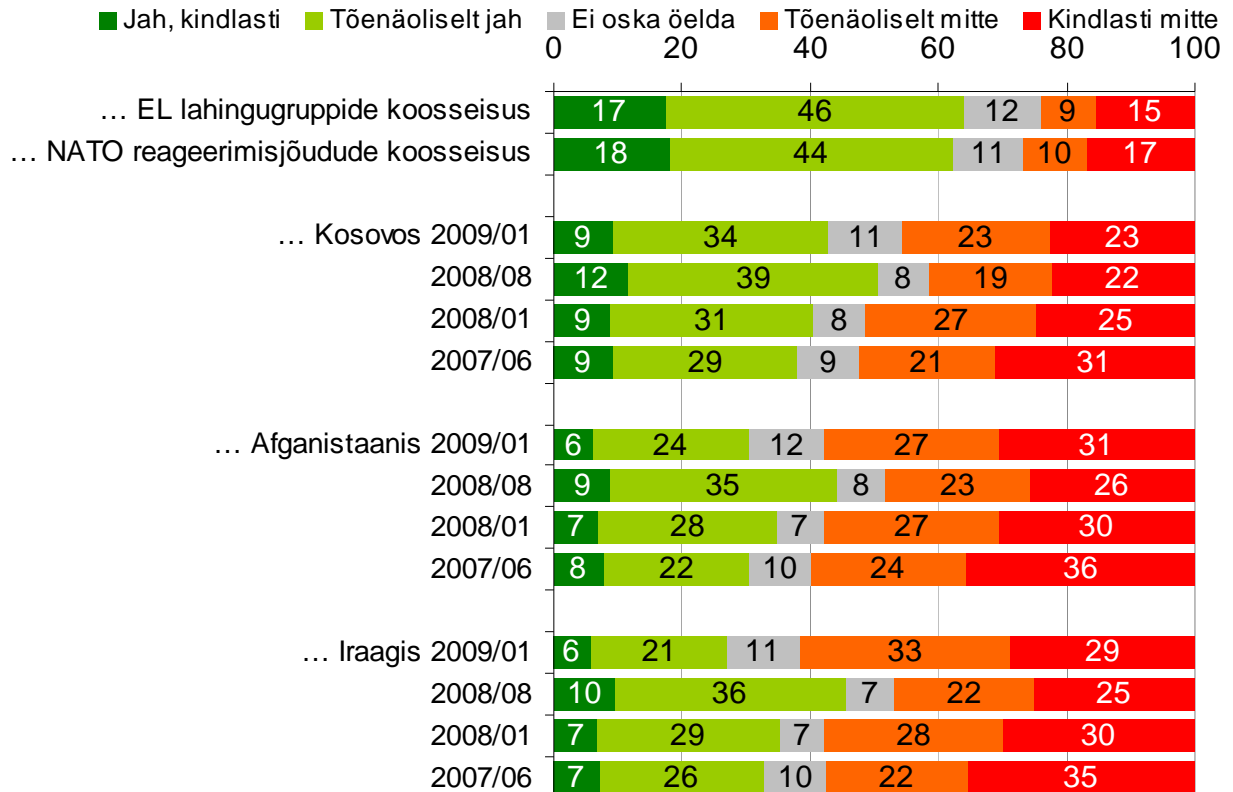
Siinjuures tuleb kindlasti märkida, et Iraagi operatsiooni lõpp saabus Eesti kaitseväelastele mõnevõrra planeerimatult täpselt küsitlustöö läbiviimise perioodi sees. Kui küsitlustöö algusperioodil oli Eesti uus lahingüksus ootamas operatsioonile suundumist Iraaki, siis küsitlustöö perioodi keskel (jaanuari teises pooles) sai teatavaks otsus, mille kohaselt Eesti ei jätkaks osalemist Iraagi operatsioonis uue lahingüksustega Estpla-18 (tähendades sisuliselt Iraagi missiooni lõppu senisel kujul).

Sellest tingituna on võrdlemisi raske hinnata seekordses uuringus ka elanike hinnanguid Iraagi operatsiooni jätkamisele (joonis 13). On tõenäoline, et osa vastajaist on andnud oma vastuse olles juba informeeritud operatsiooni senisel kujul lõppemise otsusest.

Vaadates elanike hinnanguid Kosovo ning Afganistani operatsioonidele, selgub, et taas on enam toetust leidnud Kosovo. Siiski peab tõdema kaht olulist fakti. Esiteks – nii Afganistani kui Kosovo operatsiooni puhul on elanikkonna toetus võrreldes mullusuvise ajaga selgelt kahanenud. Nii võib möödunuks pidada ilmselt hoiakute tasandil ilmnunud vastureaktsiooni Venemaa-Georgia konflikti foonile. Teiseks –

arvestades viimaseid tulemusi ei ole ka Kosovo operatsiooni puhul toetajate hulk ülekaalus (43% toetab 46% ei toeta sh 23% kindlasti mitte).

Joonis 13 Suhtumine käimasolevate missioonide jätkamise 2007 – 2008, % kõik vastajad

Lisaks konkreetsetele käimasolevatele operatsioonidele palusime vastajatel seekord hinnata ka operatsioonide jätkamist sõltuvalt sellest, kas meie üksused osalevad operatsioonil Euroopa Liidu või NATO reageerimisjõudude koosseisus.

Nagu jooniselt 13 näeme, on vastajad andnud operatsioonide jätkamisele NATO ja EL jõudude koosseisus selgelt kõrgema heakskiidu kui operatsioonidele, mis on nimetatud konkreetsete regioonidena. Arvestades, et kummagi lähenemise puhul paluti vastajatel anda hinnang operatsiooni „jätkamisele“ ning samuti seda, et oma sisult kattub Afganistani missioon pakutud variantidest „NATO reageerimisjõudude koosseisus“ osalemisega ning Kosovo missioon EL lahingugruppide koosseisus osalemisega, peab tunnistama, et vastajad ei ole ilmselt suutnud vastavaid assotsiatsioone luua. Et ka sisulised vastused EL vs NATO põhimõtteliselt kattuvad, võib küsimuse sellist formuleeringut antud kontekstis pidada ebaõnnestunuks ning tulemusi mitte kuigi usaldusväärseks. Siiski võib järeldada, et elanikud on pigem valmis pooldama nõ üldisel tasandil institutsionaalset, abstraktsemat lähenemist ning muutuvad ettevaatlikumaks, kui esitada kõnealune küsimus arusaadavamal, konkreetsemal kujul.

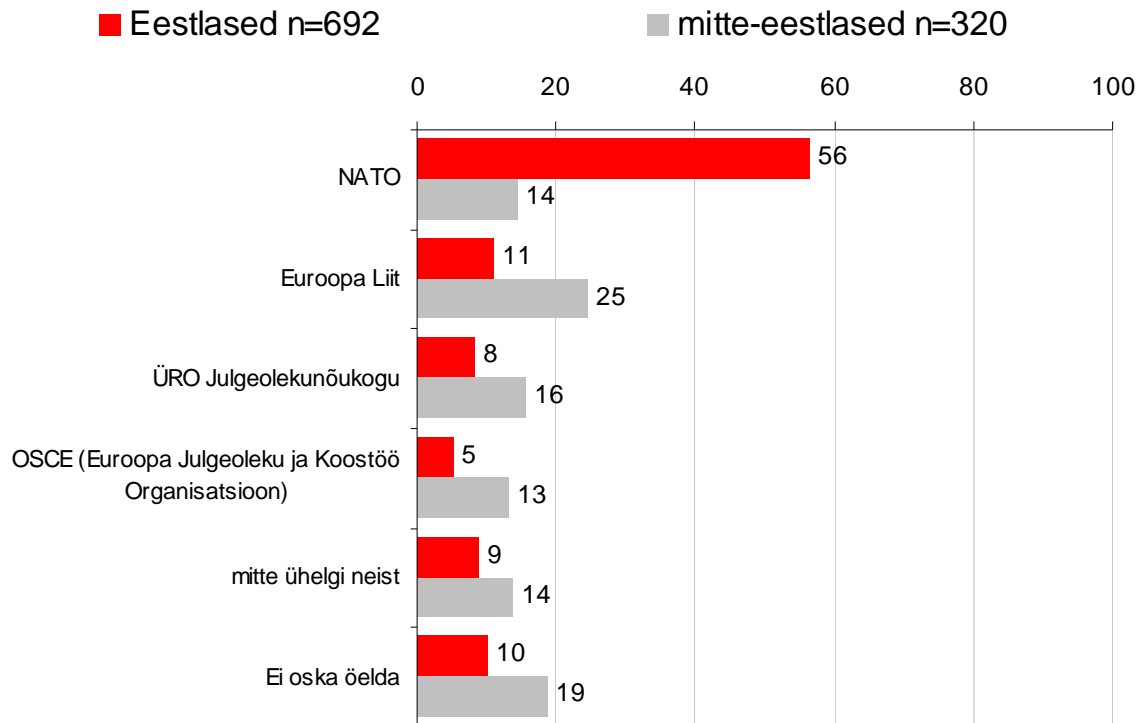
2.7. Missioonide koordineerimise järgi

Selgelt kõige prioriteetsemaks peetakse Eesti osalemist NATO poolt koordineeritavatel sõjalistel missioonidel, mida eelistab 43% vastajatest. Nii Euroopa Liidu kui ÜRO julgeolekunõukogu poolt koordineeritavaid missioone peetakse selgelt vähem oluliseks (vastavalt 15% ning 11% vastajate hinnangul prioriteetsed).

Sõltuvalt vastajate rahvusest ilmnevad siingi selged erinevused. Eestlaste seas on hinnangud väga paigas – väga selgelt peetakse esmaseks prioriteediks NATO poolt koordineeritavaid üritusi ning ülejäänud organisatsioonide poolt koordineeritavaid ühemõtteliselt teisejärguliseks (joonis 14).

Mitte-eestlaste puhul võib tajuda selle küsimuse osas võrreldes eestlastega selge seisukoha puudumist. Vastused jagunevad prioriteetide osas oluliselt ühtlasemalt kui eestlaste puhul ning väga selgeid tugevaid eelistusi ei ole välja kujunenud. Siiski on teistest pisut sagedamini nimetatud Euroopa Liitu.

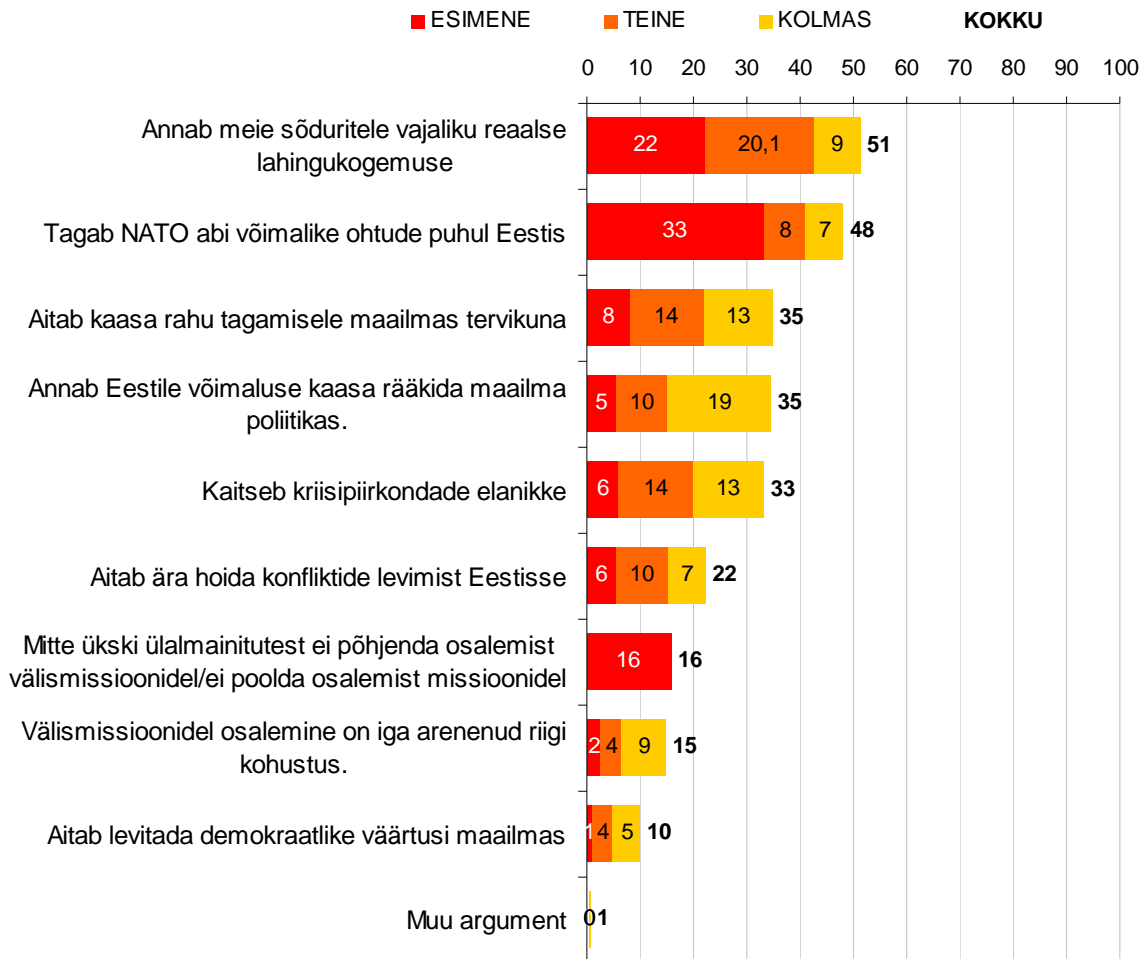
Joonis 14 Missioonides osalemiste prioriteetsus sõltuvalt missiooni koordineerijast, % eestlastest ja mitte-eestlastest

2.8. Mis kasu saab Eesti missioonidel osalemisest?

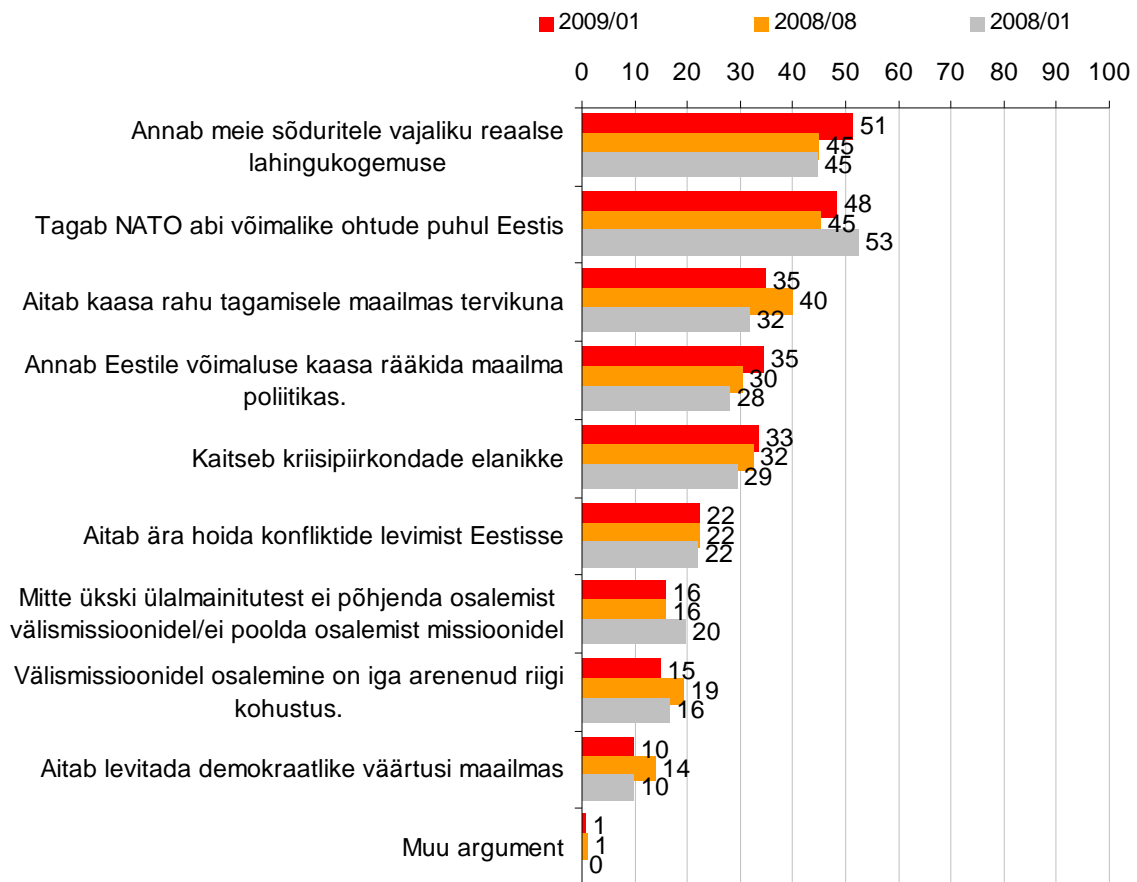
Palusime vastajatel öelda kolm põhjust, miks peaks Eesti nende hinnangul osalema välismissioonidel. Selgub, et esimese põhjusena on selgelt kõige enam välja toodud usku NATO abile võimalike ohtude tekkimisel Eestile (31% kõigist vastajatest joonis 15). Sellele järgnevalt tõstetakse esmase vastusena esile vajaliku reaalse lahingukogemuse saamist (22%).

Joonis 15 Olulisemad põhjused, miks Eesti peaks osalema rahvusvahelistes sõjalistes missioonides, % kõik vastajad n=1012

Joonisel 16 on toodud tulemuste võrdlus kahe eelnenud uuringuga. Seejuures oleme siin arvesse võtnud vastajate poolt antud kõik kolm võimalikku põhjendust. Ehkki muutused võrreldes eelmiste uuringutega ei kuigi suured, võib välja tuua, et võrreldes augustiga on pisut enam välja toodud lahingukogemuse saamist, samuti võimalust kaasa rääkida maailma poliitikas.

Joonis 16 Põhjused, miks Eesti peaks osalema rahvusvahelistes sõjalistes missioonides – muutused võrreldes eelmise uuringuga, % kõigist vastajatest

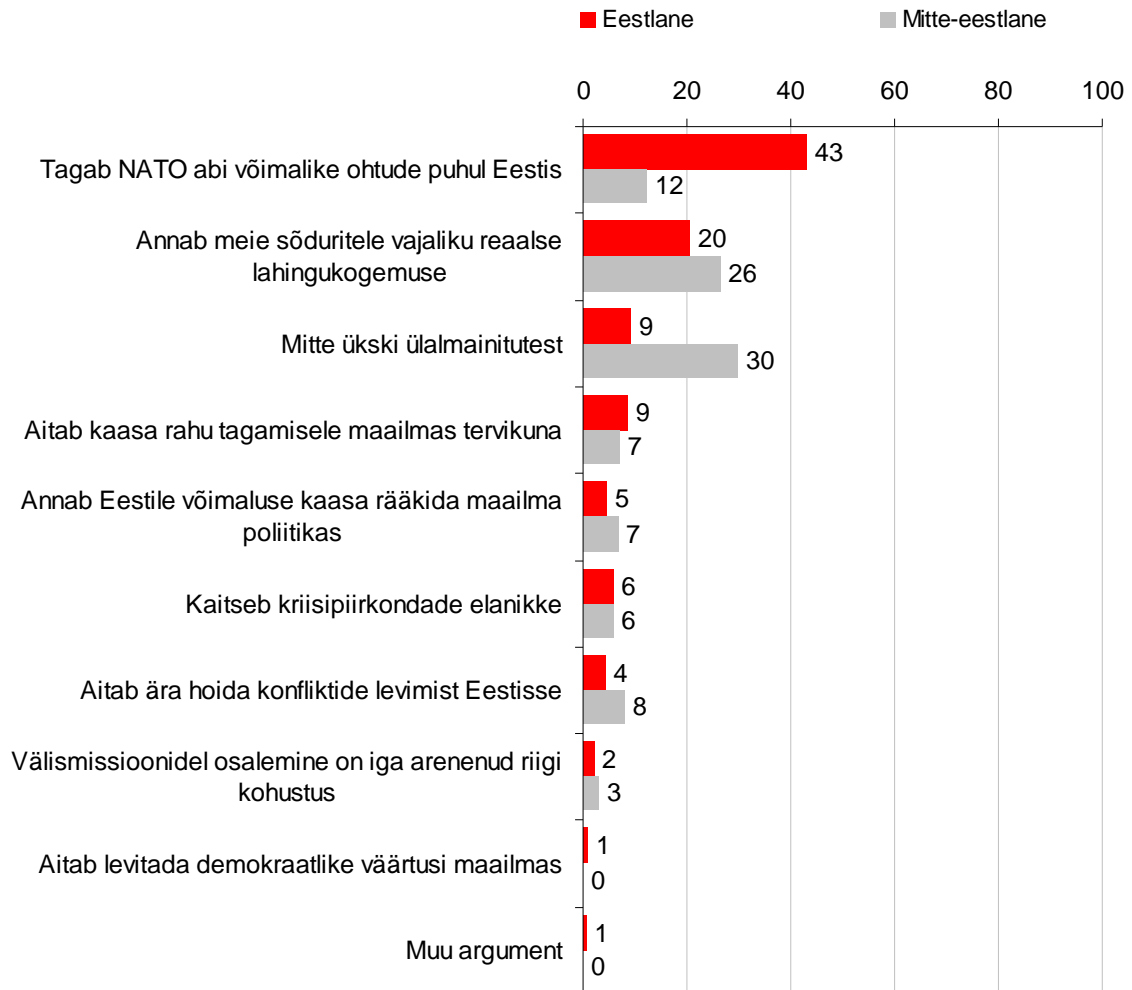

Nagu paljude riigikaitse-alaste hoiakute puhul, nii ilmnevad ka siin märkimisväärsed erinevused rahvuste tasandil (joonis 27). Mitte-eestlased on oluliselt sagedamini leidnud, et välismissioonidel osalemine ei ole ankeedis pakutud põhjendustega argumenteeritav (30% vs 9% eestlastest). Nii on läbivalt enamiku sisuliste põhjenduste puhul mitte-eestlaste „hääl“ vähem kui eestlaste seas.

Sisuliste vastuste hulgas on eestlaste ning mitte eestlaste prioriteedid kõige sarnasemad reaalse lahingukogemuse saamise osas, mida eestlased on pidanud tähtsuselt teiseks ning mitte-eestlased esimeseks põhjenduseks.

Nii nagu on ilmnenu ka mitme muu küsimuse puhul, näeme ka siin eestlaste ja mitte-eestlaste selgelt erinevaid hinnanguid seoses NATO-ga. Eestlaste vastustest kumavad ka siin läbi selgelt suuremad ootused NATO suunal.

Joonis 17 Olulisemad põhjused, miks Eesti peaks osalema rahvusvahelistes sõjalistes missioonides – eestlased vs mitte-eestlased, % esimene põhjus

3 Eesti elanikkonna kaitsetahe

Käesoleva lõigu alla oleme koondanud kolm erinevat teemat. Esmalt Eesti elanikkonna suhtumine aktiivsesse kaitsetegevusse, hinnangud võimalikule käitumisele sõjaolukorra tekkimisel ning elanike suhtumine kaitsekulutustesse.

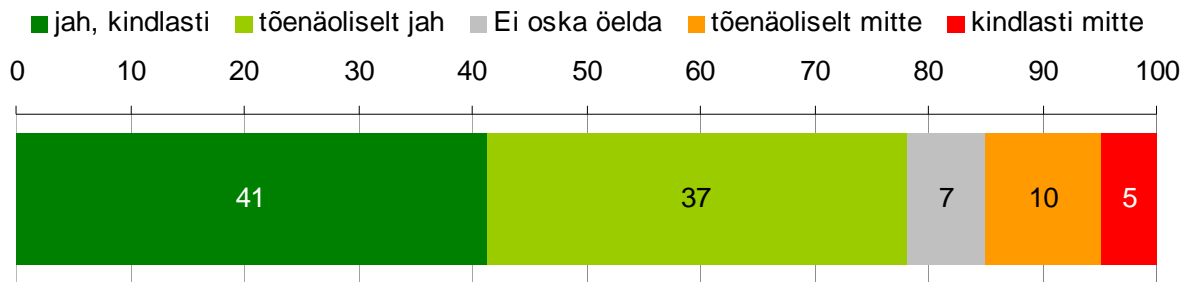
3.1. Suhtumine aktiivsesse kaitsetegevusse

Elanikkonna suhtumist aktiivsesse kaitsetegevusse oleme läbi aja uurinud kahe erineva küsimuse abil. Üks neist mõõdab, mil määral tunnistavad vastajad vajadust Eestit sõjaohu korral kaitsta: *“Kui Eestit peaks ründama mõni teine riik, kas me peaksime igal juhul osutama relvastatud vastupanu – ka siis kui lõpptulemus ei ole meile selge?”*

Teine küsimus mõõdab vastaja isiklikku valmisolekut kaitsetegevuses kaasa lüüa: *“Kui Eestile tungitaks kallale, kas oleksite valmis oma võimete ja oskuste kohaselt osalema kaitsetegevuses?”*

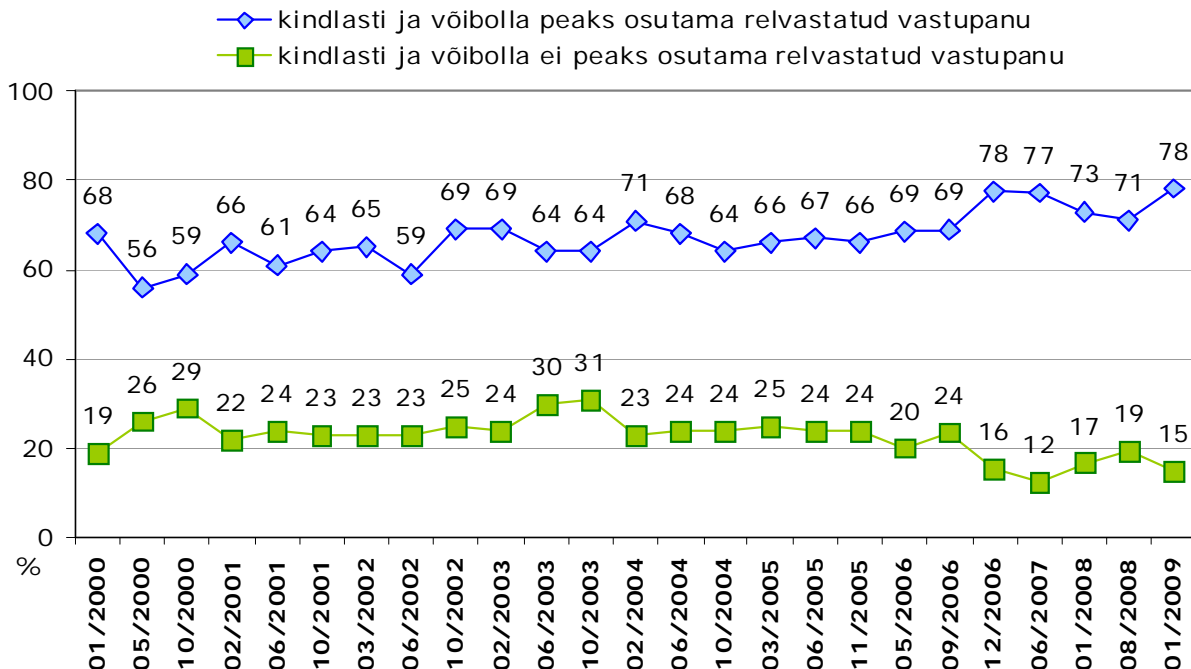
Sõjalise vastupanu osutamist rünnaku korral pidas 2009. aasta jaanuaris kindlasti vajalikuks 41% ning pigem vajalikuks 37% vastajaist. Kokku pooldab sõjalise vastupanu osutamist 78% vastanutest (joonis 18).

Joonis 18 Relvastatud vastupanu osutamise vajadus rünnaku korral, % n=1012

Viimastel aastatel on Eestile kallaletungi korral relvastatud vastupanu vajalikuks pidajate keskmine osakaal püsinud umbes kahe kolmandiku vastajate tasemel (joonis 19). 2009. aasta jaanuaris on võimaliku rünnaku puhul relvastatud vastupanu osutamise poolt 78% elanikest. Eelnevalt on vastupanu osutamise pooldajate osakaal olnud nii kõrgel tasemel vaid 2006. aasta lõpus. Seega kui 2008. aastal vastupanu osutamise pooldajate osakaal pisut langes (tõstatades küsimuse Venemaa-Georgia sündmuste võimalikust peegeldusest mullusuvises uuringus), siis tänaseks on hoiakud taas rekordiliselt vastupanu osutamist pooldaval seisukohal.

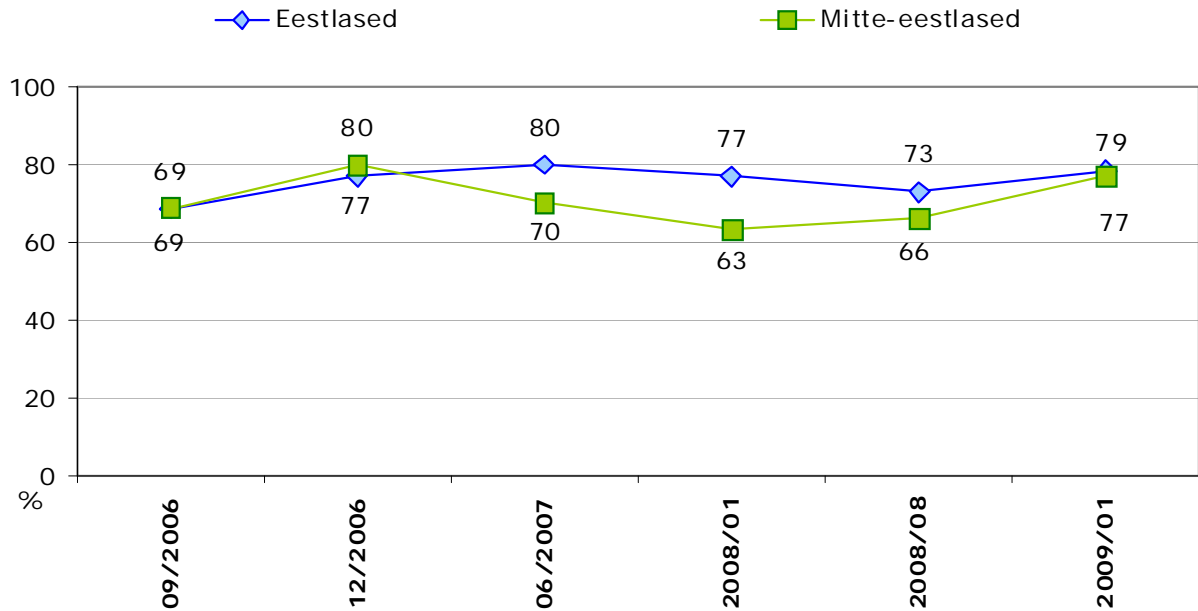
Joonis 19 Rünnaku korral relvastatud vastupanu osutamise vajadus, pooldajate ja vastaste muutus ajas, %

Joonisel 20 oleme toonud vastuste jagunemise ning muutuse viimaste uuringute lõikes rahvusgrupiti. Vaadates numbrite taha näeme vastandsuunalist liikumist rahvuste tasandil enne ning pärast Pronksiöö sündmusi. 2006.aasta detsembris mõõtsime nii eestlaste kui mitte eestlaste seas selgelt kaitsetahte suurenemist. Kahes Pronksiööle järgnenud uuringus on näha selgelt mitte-eestlaste hinnangute lahknemist eestlaste omast. Kahe viimase uuringu puhul on rahvusgruppide hinnangud

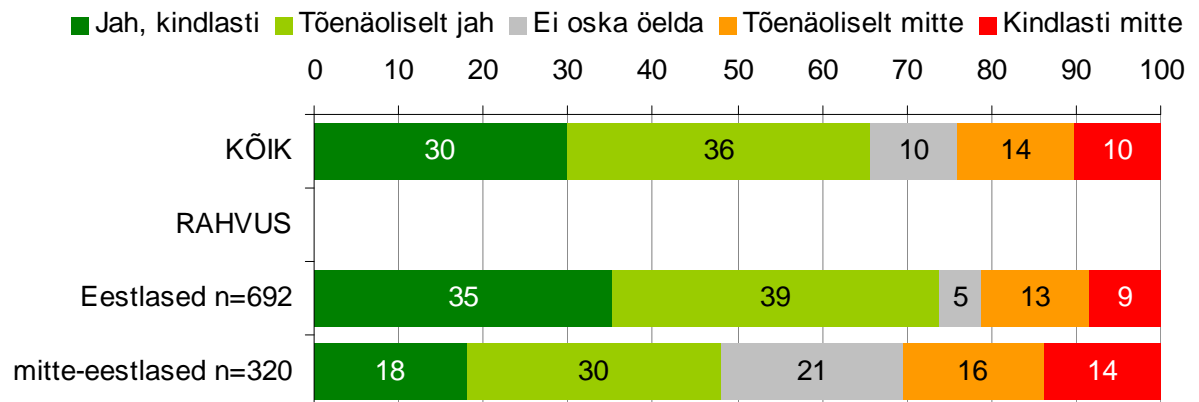
lähenenud ning praeguseks on mitte-eestlaste hoiak pea võrreldav eestlaste omaga sarnanedes nn Pronksiöole vahetult eelnenud perioodi hoiakutega.

Joonis 20 Rünnaku korral relvastatud vastupanu osutamise pooldajate osakaal rahvuste lõikes, muutus ajas, (% toetab kindlasti või pigem vastupanu osutamist)

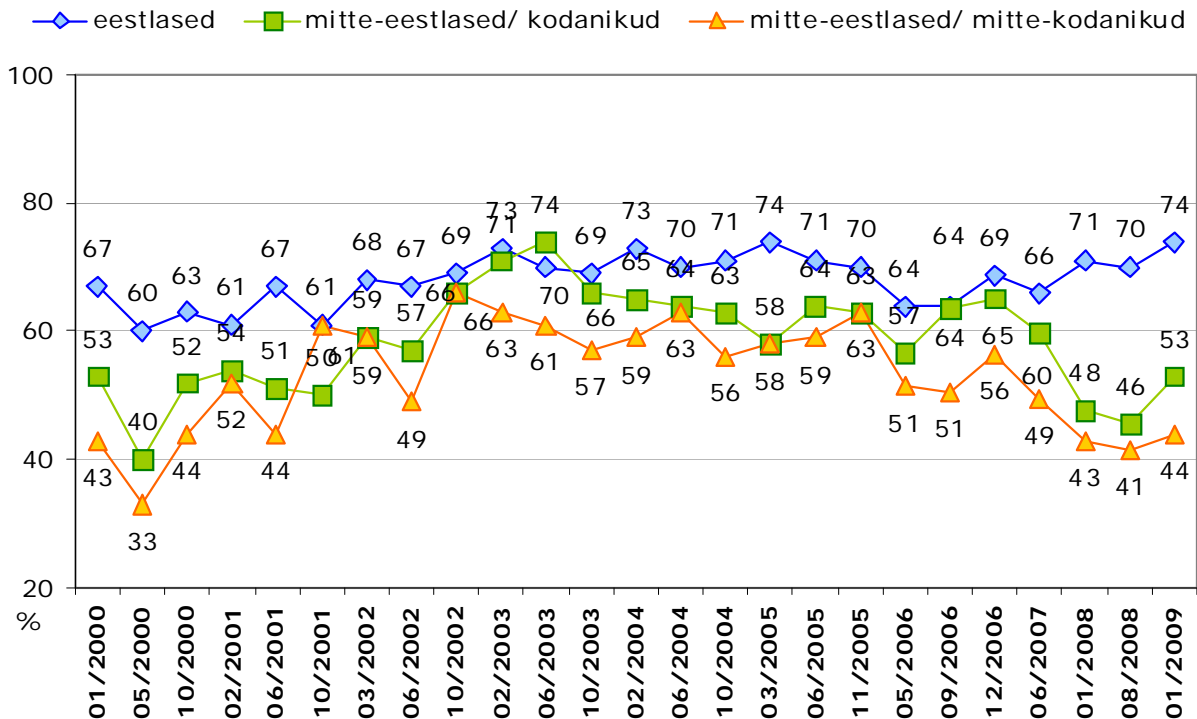
Liikudes kaitsetahte osas vastajale lähemale, näeme üpris oodatavalt initsiatiivi väikest langust. Kui üldist vastupanu osutamist toetab 78% elanikest, siis isiklikult oleks valmis oma võimetele vastavalt kaitsetegevuses osalema 66% (joonis 21). Rahvuste võrdluses selgub, et eestlaste seas on vahe nõ üldisema vastupanu hinnangu ning isikliku vahel vaid 5 protsendipunkti (relvastatud vastupanu osutamist toetab 79% ning isiklikult on valmis kaitsetegevuses osalema 74%). Mitte-eestlaste seas on vahe üldise vastupanu toetus ning isikliku kaitsetahte vahel 29 protsendipunkti (77% vs 48%).

Joonis 21 Valmisolek osaleda kaitsetegevuses, kui Eestile tungitakse kallale, % n=1012

Vaadates tulemuste muutumist ajalises perspektiivis näeme, et võrreldes augustikuul tehtud uuringuga on nii eestlaste kui mitte-eestlaste seas isiklik valmisolek kaitsetegevuses osalemiseks kasvanud (joonis 22).

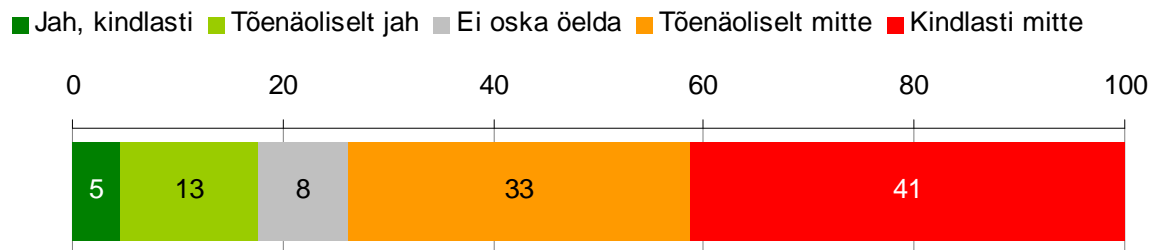
Joonis 22 Valmisolek osaleda kaitsetegevuses, kui Eestile tungitakse kallale, kindlasti ja tõenäoliselt osaleksid, %

3.2. Soov Eestist sõjaohu korral lahkuda

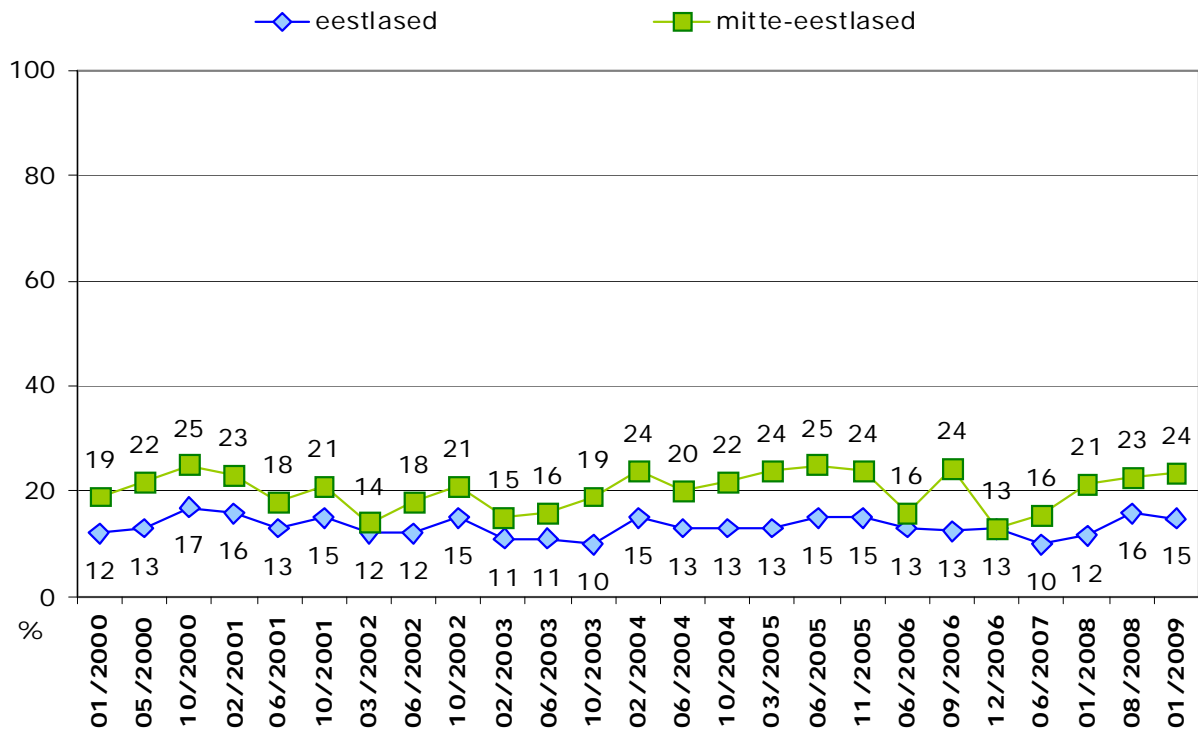
74% vastajatest ei püüaks enese hinnangul Eestile tehtava kallaletungi puhul Eestist lahkuda (joonis 23). Kindlasti püüaks Eestist lahkuda 5% ning tõenäoliselt 13% vastajatest. Võrreldes mullusuvisega ei ole hoiakud siin märkimisväärselt muutunud.

Joonis 23 Eestist lahkumise tõenäosus juhul, kui Eestile tungitaks kallale, % n=1012

Võrreldes tulemusi rahvuste võrdluses, näeme, et nii eestlaste kui mitte-eestlaste seas on kallaletungi korral lahkujate osakaal muutumatul tasemel võrreldes augustis möödetuga. Samuti on praegune olukord võrdlemisi sarnane 2004.-2005. aastate tasemetega (joonis 24).

Joonis 24 Eestist lahkumise tõenäosus juhul, kui Eestile tungitaks kallale, muutus ajas, %

3.3. Oskus käituda võimaliku kallaletungi korral

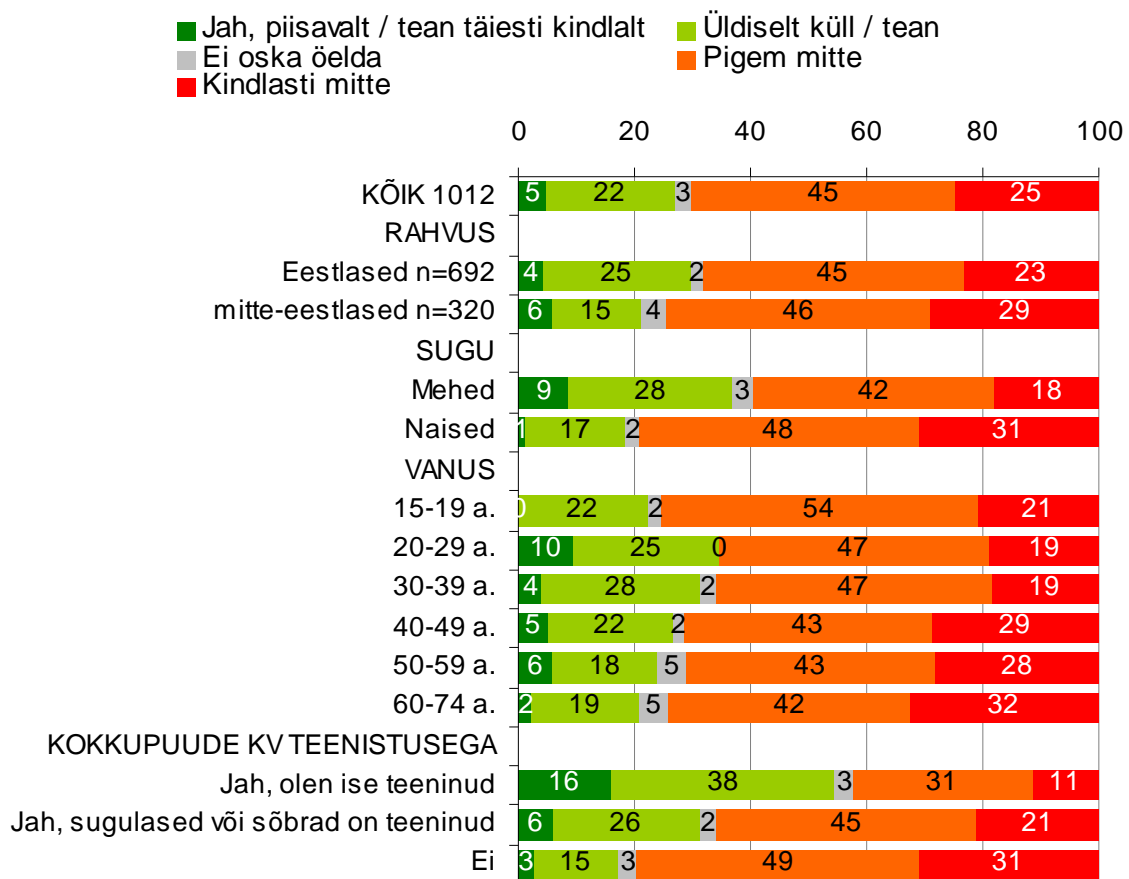
Seekordses uuringus palusime vastajatel esmakordselt vastata küsimusele, mil määral peavad nad ennast informeerituks sellest, mida teha Eesti kaitseks juhul, kui Eestit ähvardaks välisvaenlase kallaletung.

Selgub, et elanikud **tunnevad end valdavalt ebakindlalt, halvasti informeerituna**. Vaid 27% kogu elanikkonnast arvab end olevat kas täiesti teadlikud (5%) või üldiselt teadlikud (22%), kuidas panustada Eesti kaitsmisesse võimaliku välisrännaku korral. Vastukaaluks kokku 70% elanikkonnast kaldub ennast selles küsimuses pidama kas pigem (45%) või täiesti (25%) mitte-informeerituks (joonis 25).

Üsna ootuspäraselt peavad ennast selles küsimuses selgelt paremini informeerituks mehed võrreldes naistega (37% vs 18%). Elanike seas, kes ise on teeninud Eesti Kaitseväes, on informeerituid tervelt 55%, näidates selgelt väljaõppe positiivset mõju antud küsimuses.

Lisaks peavad end enam informeerituks eestlased (30%) võrreldes mitte-eestlastega (21%), lapseast välja saanud noored enam võrreldes vanemaelistega.

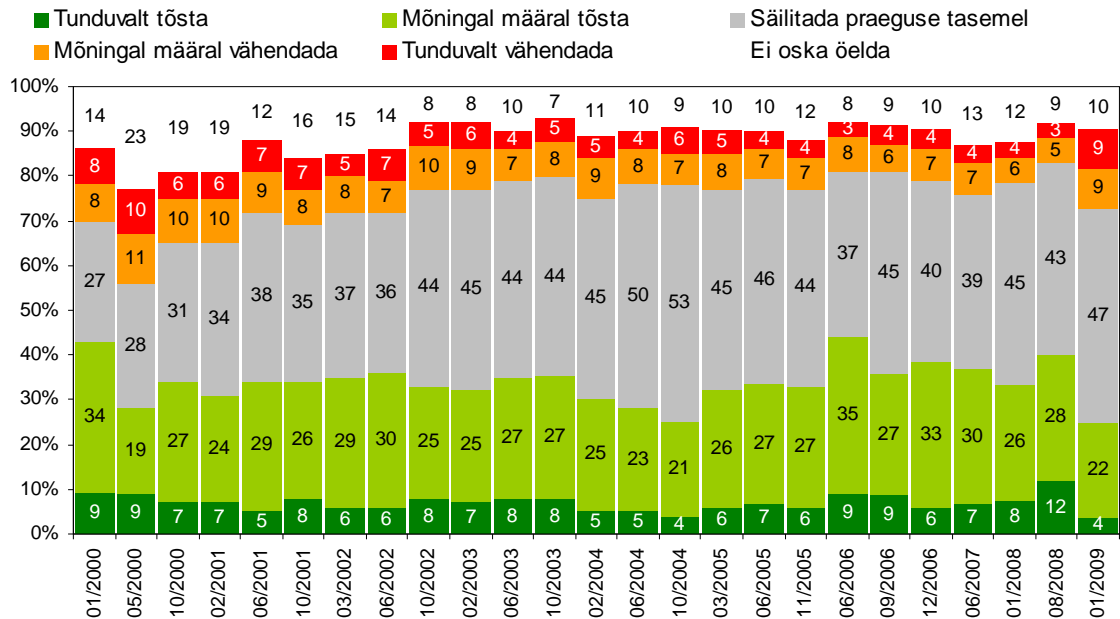
Joonis 25 Kuidas Teile tundub, kas Te olete piisavalt informeeritud teadmaks, mida teha Eesti kaitseks juhul, kui Eestit ähvardaks välisvaenlase kallaletung? %

3.4. Suhtumine kaitsekulutustesse

Riigikaitse tagamiseks tehtavate kulutuste tõstmist pooldab veerand elanikest, mida on 15% võrra vähem kui augustis (joonis 26). Augustikuised hoiakud olid kahtlemata mõjutatud Venemaa-Georgia konfliktide taustast, peegeldudes kõrgemas toetusel kaitsekulude tõstmisele. Tänapäevaks on kadunud augustikuine närviline julgeolekufoonus ning on lisandunud üsna tugevalt majanduskriisi ja riigieelarve kärpimise ootuste mõju. Nii on selle aasta jaanuaris kaitsekulude tõstmise pooldajaid selgelt vähem ka Venemaa-Georgia konfliktile eelnenud perioodist. Kasvanud on nii selliste elanike hulk, kes pooldavad kulutuste säilitamist praegusel tasemel (47%), kui ka nende hulk, kes näeksid kulutusi senisest väiksemana (18%).

Joonis 26 Seisukohtade jagunemine kaitsevõime tagamiseks tehtavate kulutuste osas, muutus ajas %

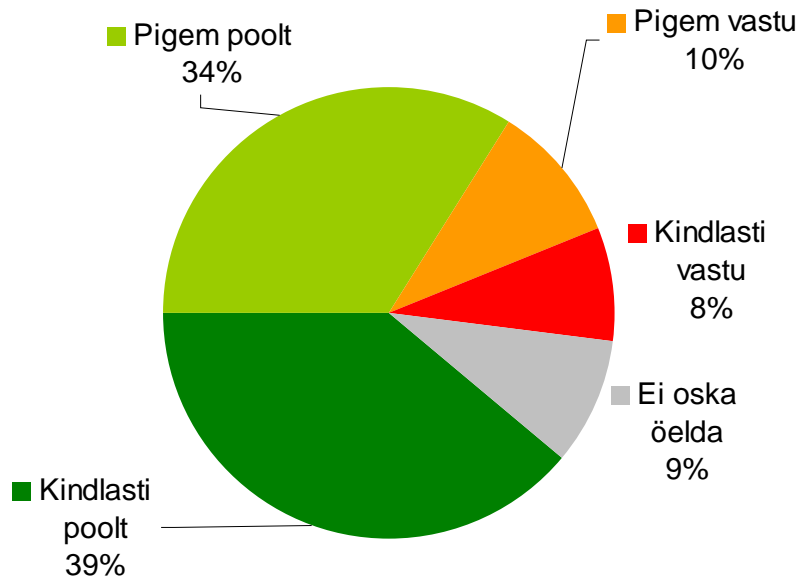
Selgelt erinevad siin eestlaste ja mitte eestlaste seisukohad: eestlastest pooldab kaitsekulude suurendamist 32%, mitte-eestlastest on selliseid vastajaid vaid 11%. Kulude vähendamist sooviks näha 10% eestlastest ning 35% mitte-eestlastest.

4 NATO

4.1. Suhtumine NATO-sse kuulumisse

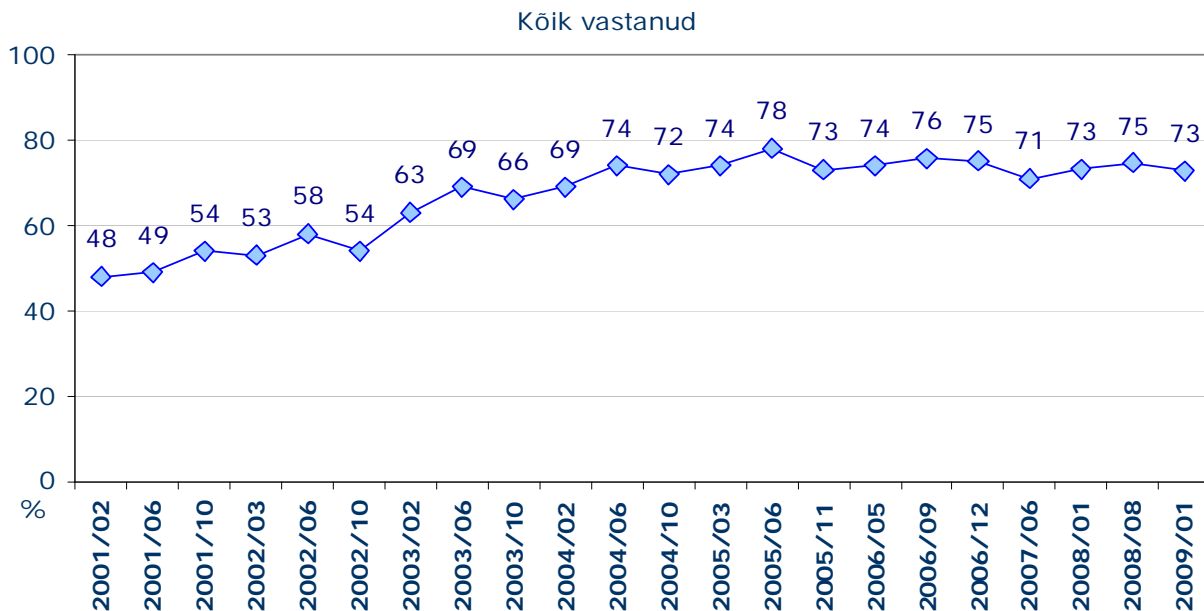
Eesti kuulumist NATO-sse pooldab kindlasti 39% ning pigem pooldab 34% elanikest ([joonis 27](#)). Kokku on NATO-sse kuulumist pooldavaid elanikke 73%, selle vastaseid on kokku aga 18%.

Joonis 27 Suhtumine NATO-sse kuulumisse, % n=1012

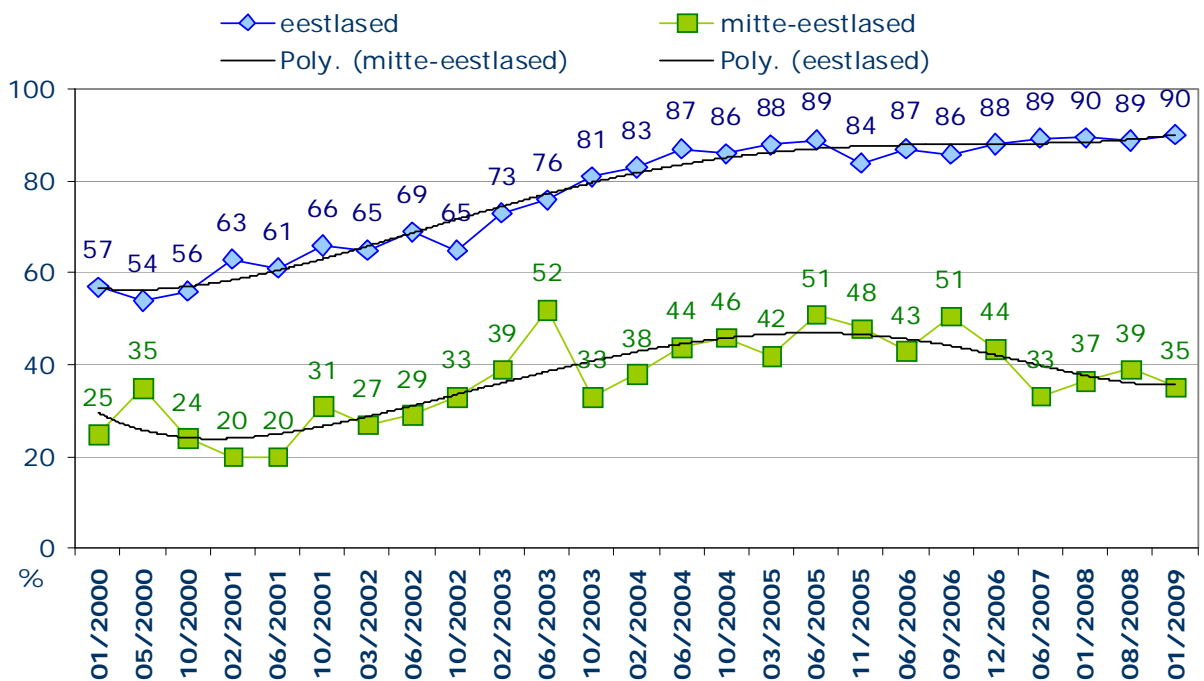
Kui vaatame toetust NATO-le ajas ([joonis 28](#)), siis võib näha, et viimase nelja-viie aasta jooksul on toetus NATO liikmeks olemisele püsinud võrdlemisi stabiilselt kõrgena kõikudes 71-78% vahel. Seekordse uuringu tulemus ei erine oluliselt viimaste aastate stabiilses kõrges reas.

Joonis 28 NATO-ga liitumise/NATO-see kuulumise pooldajate osakaal ajas, kindlasti ja pigem poolt %

Eestlased on NATO suhtes positiivsemalt meelestatud kui mitte-eestlased. Kui eestlastest pooldab NATO-sse kuulumist väga kõrged 90%, siis mitte-eestlaste seas on toetajaid vaid 35% (joonis 29). Kui jälgime tulemustes pikemat trendijoont, siis võib märgata eestlaste seas vaikset liikumist maksimaalse toetuse suunas, samas kui mitte-eestlaste niigi madal toetus on viimaste aastate jooksul pigem kahanemas. Üldine toetuse kasv on võimalik eelkõige mitte-eestlaste seas toetuse tõstmise abil.

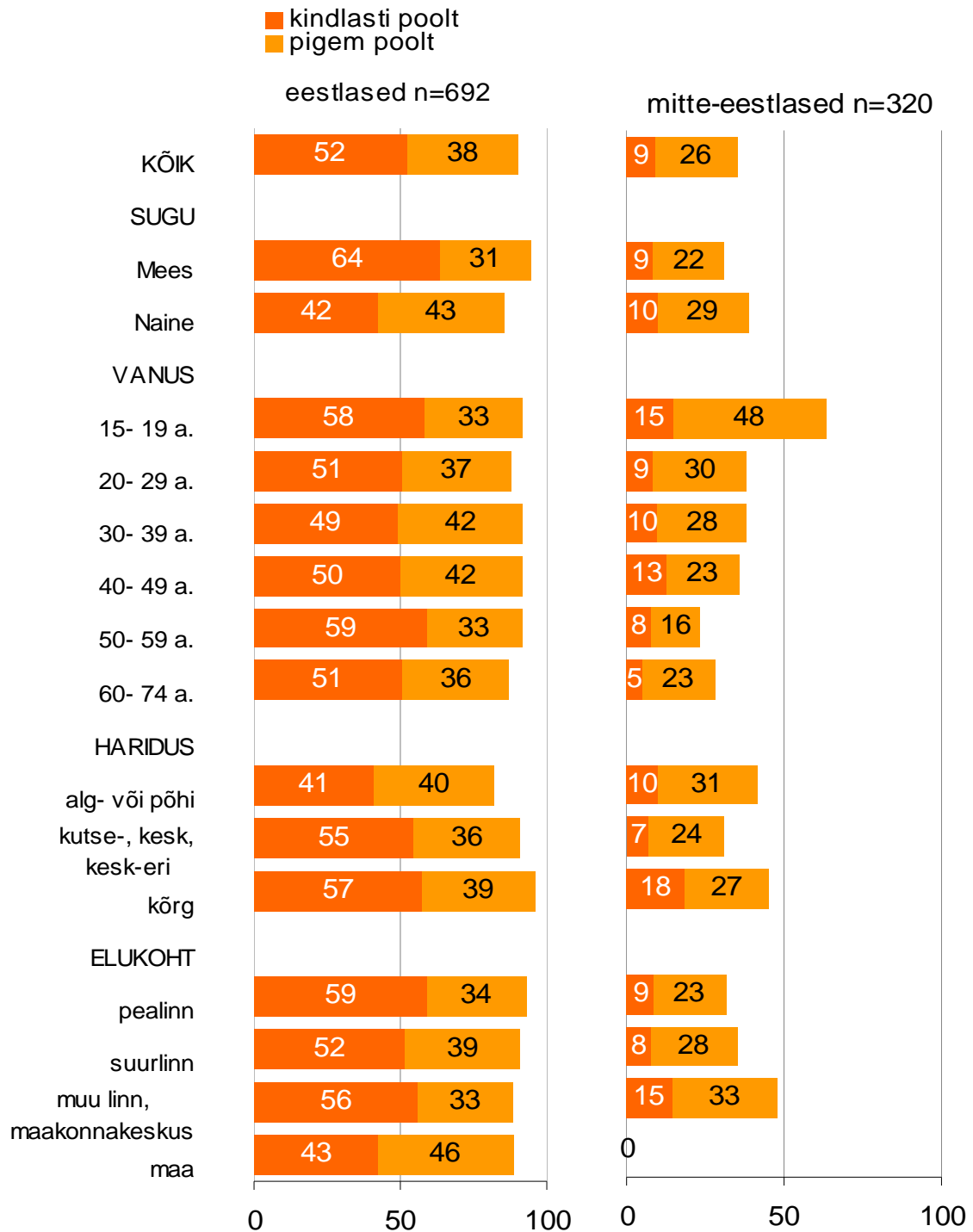
Joonis 29 NATO-ga liitumise/NATO-sse kuulumise pooldajate osakaal ajas, kindlasti ja pigem poolt – eestlased ja mitte-eestlased %

Eestlaste seas on kindlasti toetajate hulk meeste seas kõrgem kui naiste seas. Samuti on selgelt enam NATO-t toetamas haritumad eesti rahvusest elanikud - [joonis 30](#).

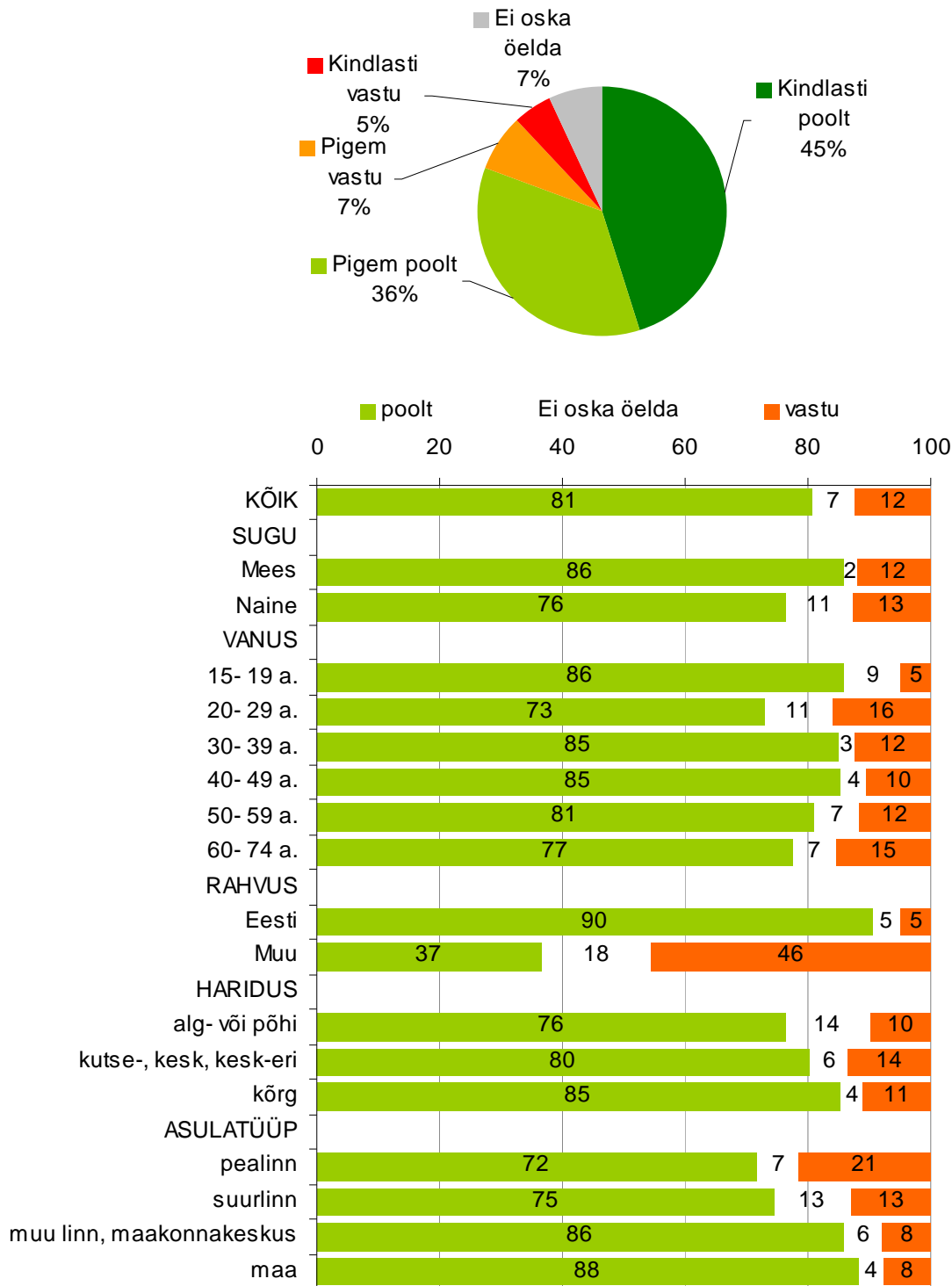
Mitte-eestlastest vastajate puhul on toetus NATO-le väga selgelt suurem eelkõige noorte seas ([joonis 30](#)).

Joonis 30 Suhtumine NATO-sse kuulumisse, %

Eesti Vabariigi kodanike seas on toetus NATO-sse kuulumisele 81%, neist 46% on kindlasti NATO-sse kuulumise poolt (joonis 31).

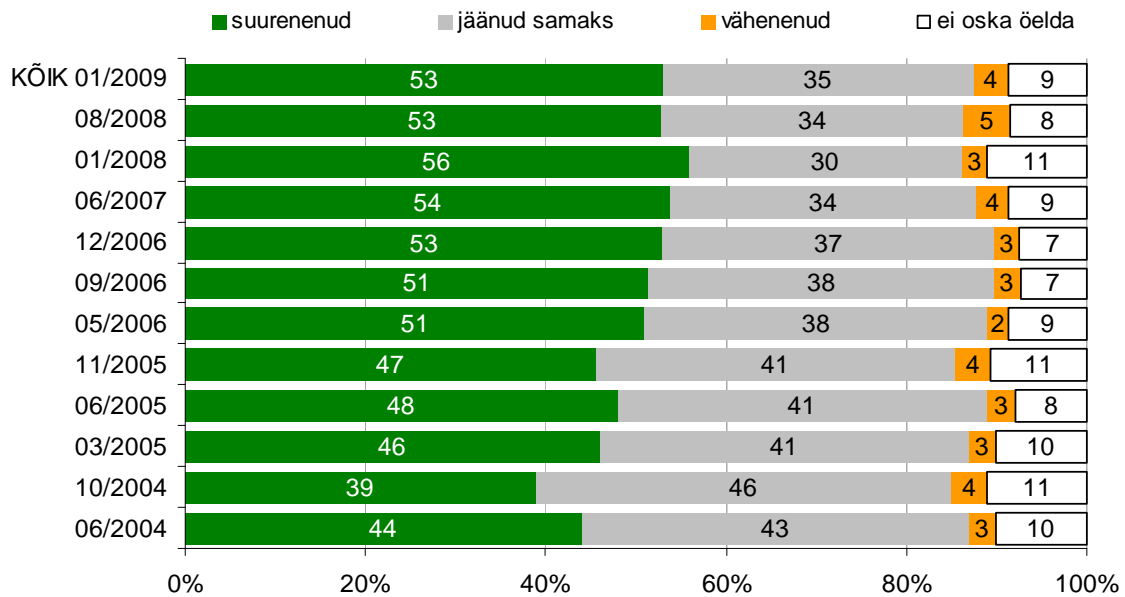
Joonis 31 Suhtumine NATO-sse kuulumisse Eesti Vabariigi kodanike seas, % n=839

4.2. Turvalisuse muutumine pärast NATO-ga liitumist

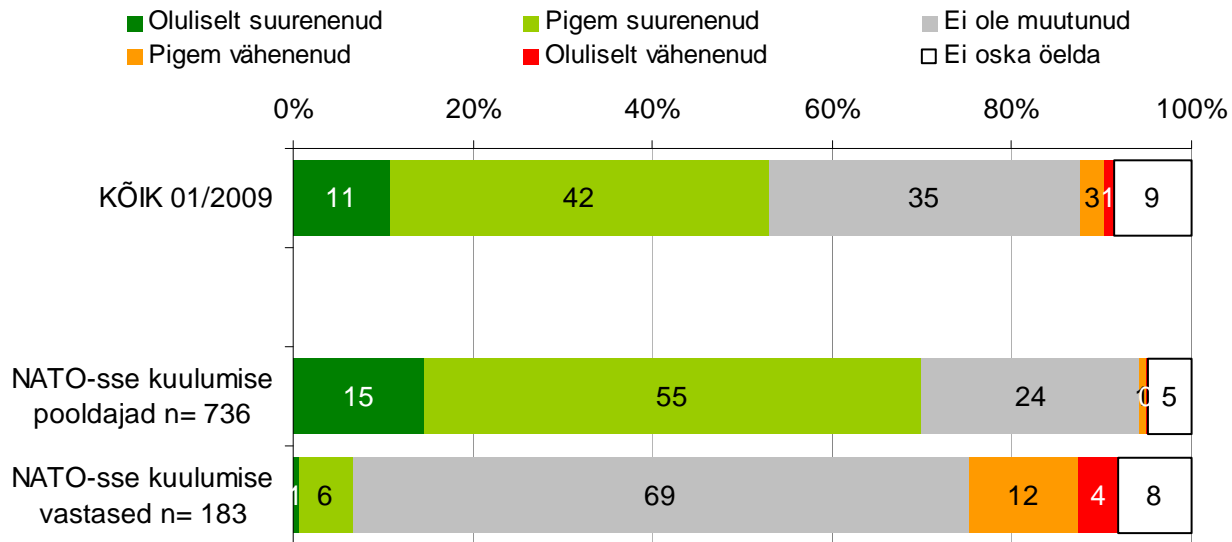
53% elanikkonnast usub, et NATO-ga liitumise järgselt on Eesti julgeolek suurenenud. Viimaste kahe aasta jooksul on sellise arvamusega vastajate hulk kõikunud vaid kolme protsendipunkti võrra (vahemikus 53-56%). Kui eelnenud aastatel on olnud kasvutrend suurenenud turvalisuse uskujate osas, siis tänaseks on arvamused stabiliseerunud.

Joonis 32 Kuidas on muutunud Eesti julgeolek pärast NATO-ga liitumist?, muutus ajas, %

11% vastajatest leiab, et Eesti turvalisus on pärast NATO-ga liitumist suurenenud oluliselt, 42% on väljendanud oma positiivset arvamust pehmemalt. Kolmandik vastajaist leiab, et NATO-ga liitumine ei ole Eesti julgeolekut muutnud, ning 4% usub, et see on kahanenud (joonis 33).

Joonis 33 Kuidas on muutunud Eesti julgeolek pärast NATO-ga liitumist?, %

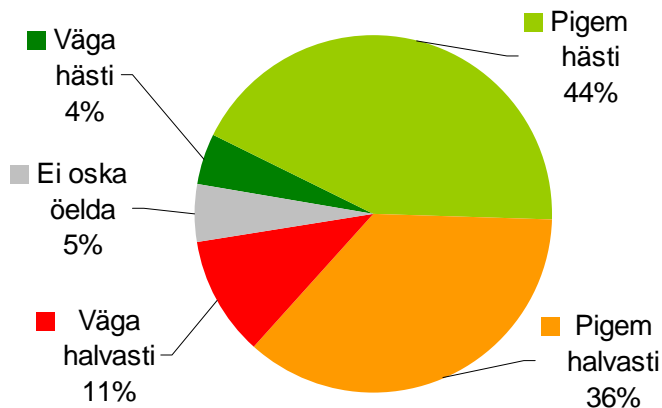

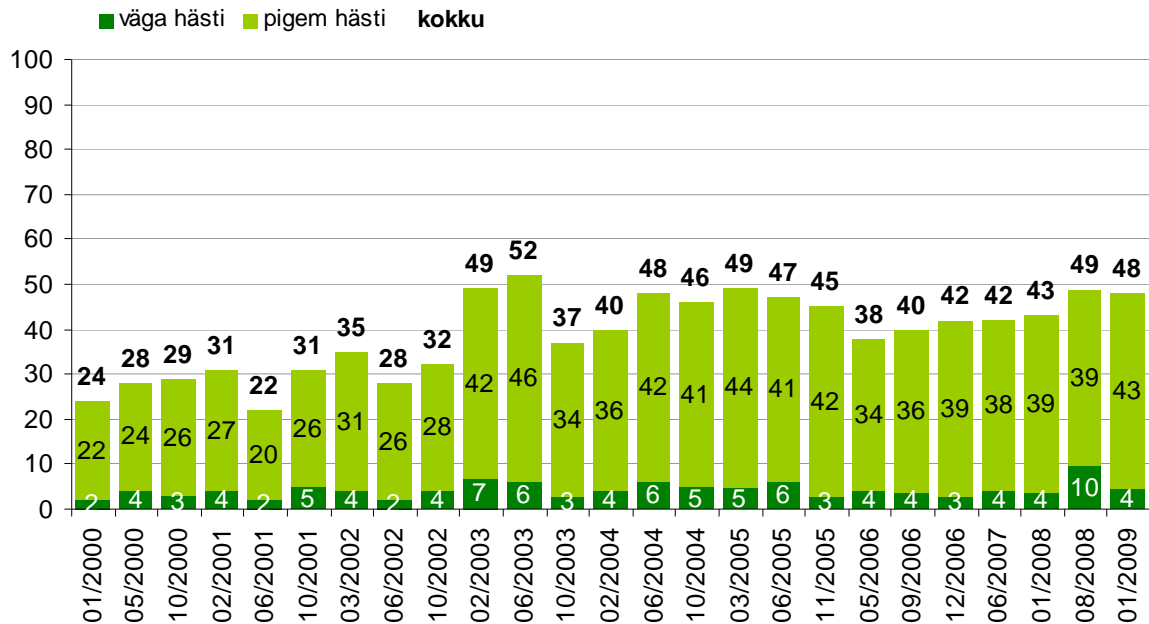
Selle hinnangu andmine on seotud üldise suhtumisega NATO-sse. Nii usub 70% liitumise pooldajatest ja vaid 7% selle vastastest, et turvalisus on kasvanud. Viimastest leiab 69%, et julgeolek ei ole muutunud ja 16% arvab, et julgeolek on pigem või oluliselt vähenenud.

4.3. Informeeritus NATO-st

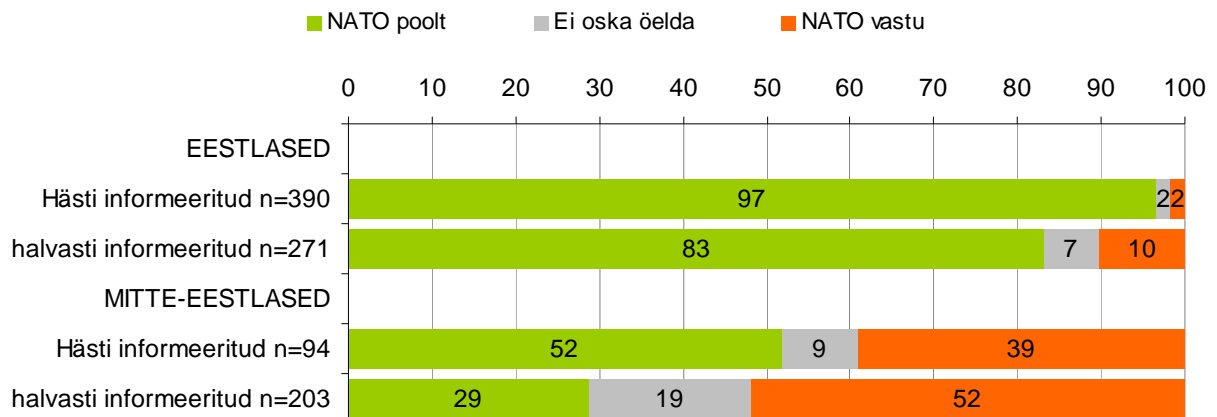
Vaid 4% küsitletutest leiavad, et nad teavad väga hästi, mida tähendab Eesti jaoks NATO liikmeks olek. Lisanduvad 44% arvavad end selles küsimuses pigem hästi kursis olevaks (joonis 34). Kokku peab end NATO olemuse küsimuses informeerituks 48% elanikkonnast, mida on ligikaudu sama palju kui mullu augustis, ent pisut enam kui sellele eelnenud viimase paari aasta jooksul (joonis 35).

Joonis 34 Informeeritus, mida Eesti jaoks tähendab NATO liikmeks olek, % n=1012

Joonis 35 NATO-ga liitumise protsessiga hästi informeeritute osakaal ajas, %

Informeerituse tase on seotud ka sellega, kuidas suhtutakse üldisemalt NATO-sse kuulumisse. Mida paremini on vastaja NATO-st informeeritud, seda tõenäolisemalt avaldab ta ka oma toetust NATO-sse kuulumisele (joonis 36).

Joonis 36 Suhtumine NATO-sse kuulumisse sõltuvalt hinnangust oma informeeritusele, %**4.4. Infoallikad Eesti riigikaitse ja NATO kohta**

Kanaliid, kust elanikud Eesti riigikaitse ning NATO kohta infot ammutavad, sõltuvad eelkõige vastaja rahvusest. Eestlaste seas on domineerimas neli põhilist eestikeelset massimeedia kanalit (joonis 37): eestikeelsed telesaated, eestikeelne trükiajakirjandus, eestikeelsed raadiosaated ning internet.

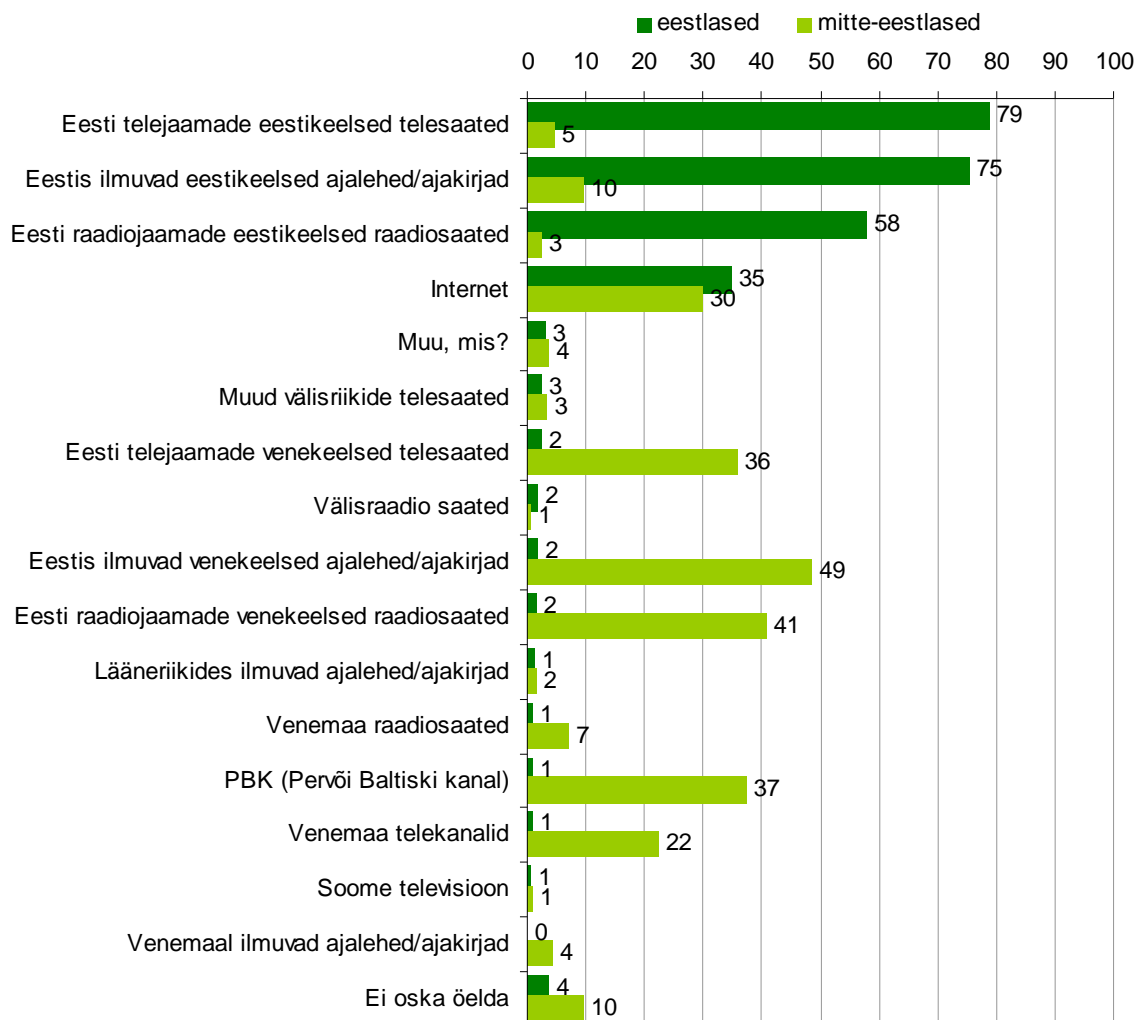
Telesaateid on kolme olulisema infoallikana nimetanud 79%, trükiajakirjandust 75% eestlastest. Enam kui pooled on saanud infot Eesti raadiojaamade eestikeelsetest saadetest (58%), kolmandik internetist. Ülejäänud kanalite puhul ei küündi sealt info saanute hulk üle kolme protsendi.

Nooremad vastajad ning keskealised vastajad on võrreldes vanematega enam infot saanud internetist, vanuse kasvades kasvab seevastu aga raadiosaadete kuulamine.

Mitte-eestlaste puhul paistab meediapilt olevat pisut laiem – vastuste jagunemine erinevate kanalite vahel on ühtlasem. Ka mitte-eestlaste seas on kõige enam infot saadud kohalikest (kuigi veekeelsetest) infoallikatest – Eesti venekeelsest trükimeediast, raadiost, televisioonist (sh PBK). Viienda olulisema kanalina kerkib esile internet ning selle järel kuuendana Venemaa telekanalid.

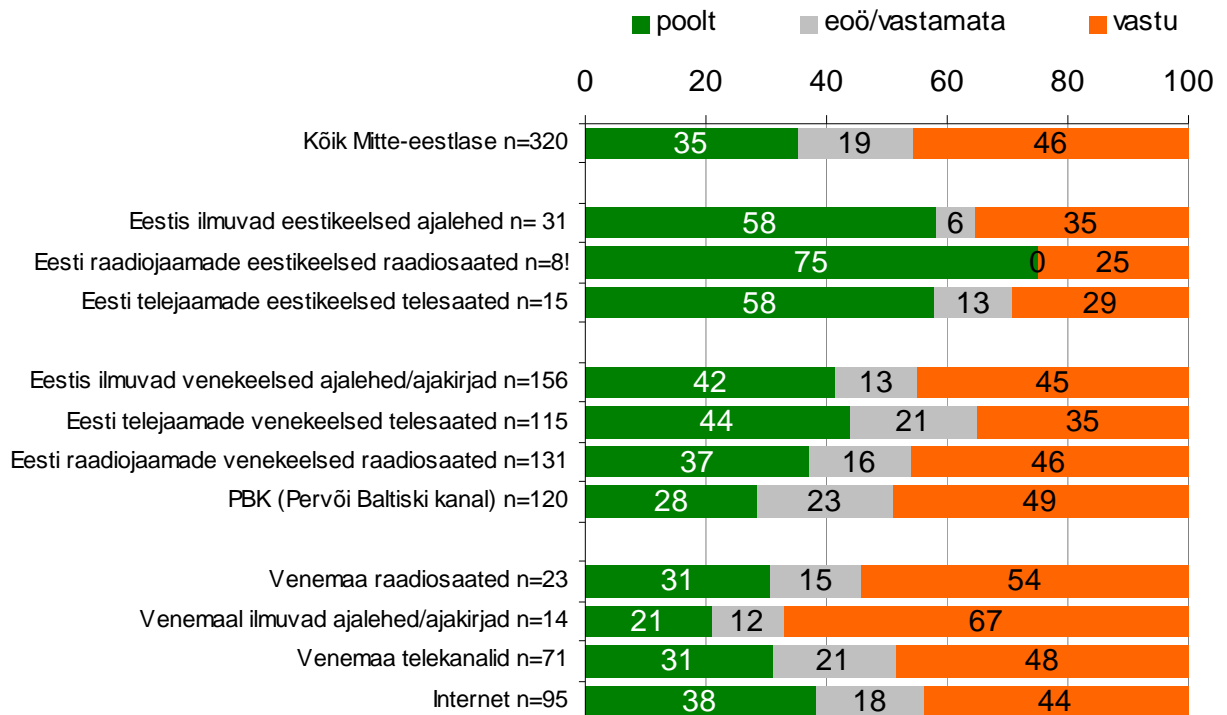
Eestikeelsetest infoallikatest on mitte-eestlased riigikaitse ja NATO alast infot saanud suhteliselt vähe – 10% on saanud infot eestikeelsest trükimeediast, 5% on näinud eestikeelsest telepildist ning 3% kuulnud eestikeelseid raadiosaateid.

Joonis 37 Infoallikad, kust on saadud teavet Eesti riigikaitse ja NATO kohta, %

Meediatarbimisega on seotud ka see, kuidas mitte-eestlased suhtuvad Eesti NATO liikmeks olemisse. Nagu näeme [jooniselt 38](#), on eestikeelset meediat tarbivate mitte-eestlaste suhtumine NATO liikmeks olemisse mõnevõrra pooldavam kui nende seas, kes tarbivad Eesti venekeelset meediat või Venemaa meediat.

Joonis 38 Muulaste suhtumine NATO-ga liikmeks olemisse sõltuvalt vastanute kontaktist erinevate infoallikatega, %

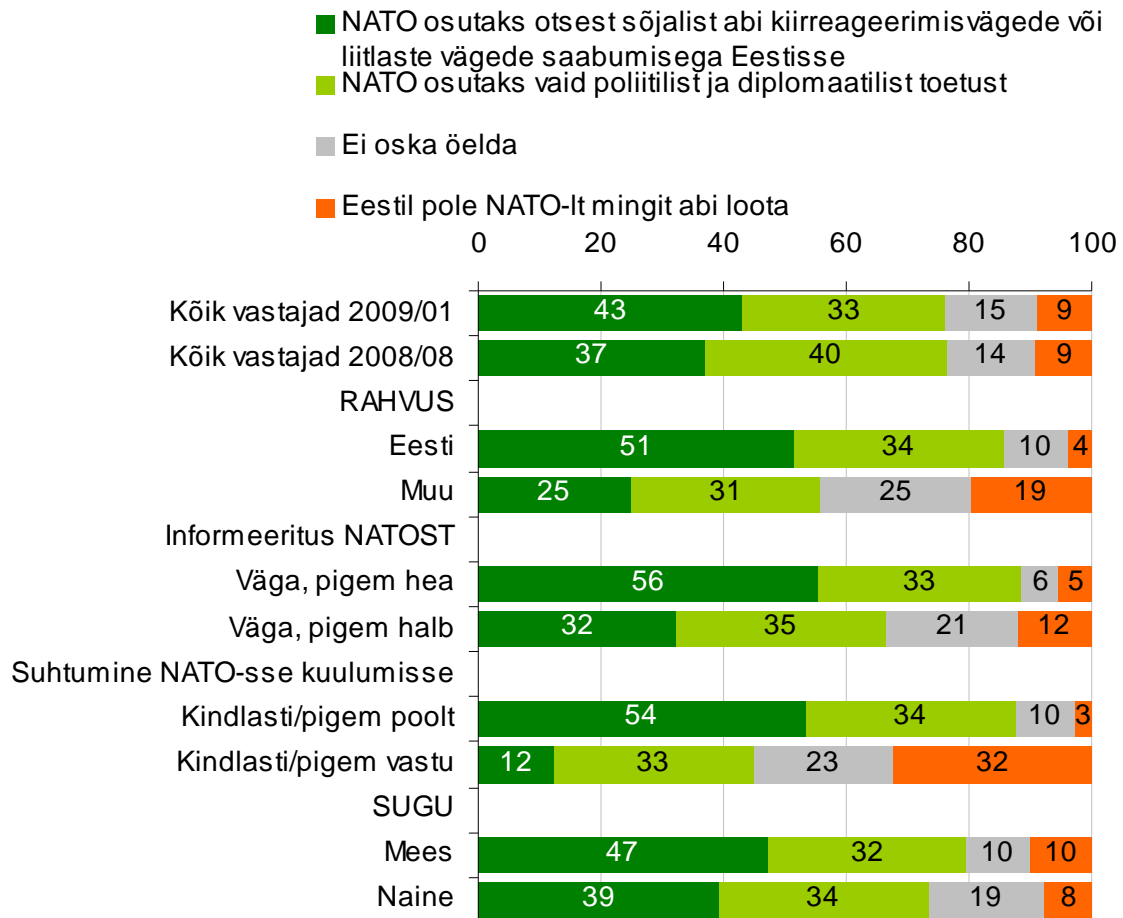
4.5. NATO abi võimaliku ohu korral

Seekordses uuringus palusime vastajatel teistkordselt vastata ka küsimusele, mis puudutab NATO võimalikku abi juhul, kui Eesti peaks sattuma mõnda sõjalisse konflikt. Palusime vastajatel öelda, mis laadi abile võib nende arvates Eesti NATO poolt loota – kas NATO osutaks Eestile sõjalist abi või piirduks abi poliitilise ja diplomaatilise toetusega.

Selgub, et 43% vastajatest usub, et NATO osutaks meile võimaliku sõjalise konflikti puhkemisel otsest sõjalist abi kiirreageerimisvägede või liitlaste vägede saabumisega Eestisse. Pisut vähem – 33% vastajatest usub aga, et NATO piirduks vaid poliitilise ja diplomaatilise abi osutamisega (joonis 39). Seega usub kogu elanikkonnast 76%, et võimaliku puhkeva sõjalise konflikti puhul osutab NATO meile abikäe. 9% elanikest arvab, et Eestil ei ole võimaliku sõjalise konflikti puhkemisel NATO poolt mingile abile loota, ning 15% ei osanud küsimusele vastata.

Võrreldes augustikuuga on kuue protsendi võrra kasvanud nende elanike hulk, kes usuvad NATO sõjalist abi. Kasv on seejuures tulnud augustiga võrreldes nn diplomaatilist abi uskunud vastajate arvelt.

Joonis 39 Võimaliku abi osutamine Eestile NATO poolt sõjalise konflikt puhkemisel, %

Eestlased on NATO võimaliku abi osas märksa optimistlikuma hoiakuga kui mitte-eestlased. Nii usub eestlastest NATO võimalikku abisse 86% vastanutest, seejuures 51% arvab, et NATO osutaks otsest sõjalist abi. Mitte-eestlastest usub NATO abisse kokku 56% vastajatest, seejuures otseste sõjalise abi pakkumist peab tõenäoiseks 25% vastanutest.

Mitte-eestlased on ühelt poolt sagedamini jätnud sellele küsimusele vastamata, ent samuti on enam ka neid, kes leiavad, et NATO-lt pole sõjalise konflikt puhkemisel mingit abi loota (19% vs 4% eestlastest).

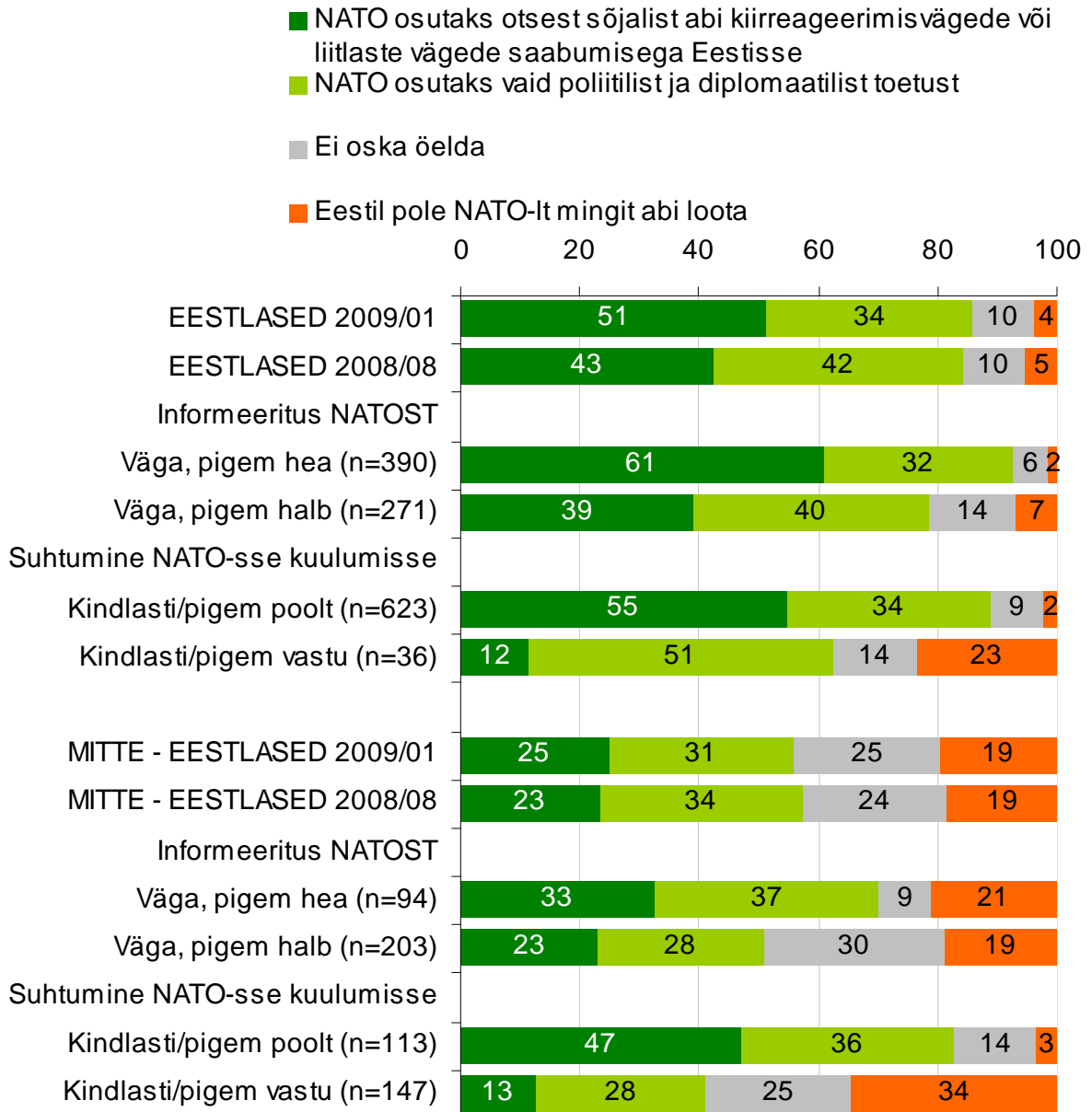
On üsna oodatav, et usk NATO poolsesse abisse on seotud ka üldise suhtumisega NATO-sse kuulumisse ning informeeritusega NATO olemusest. Nii on vastajad, kes üldiselt toetavad Eesti kuulumist NATO-sse, oluliselt sagedamini ka uskumas NATO poolset abi võimaliku sõjalise konflikt puhul (88% vs 45% vastajatest, kes NATO-sse kuulumist ei toeta).

Siinjuures on oluline nüanss, et erinevused nimetatud elanike gruppides tekivad eelkõige just NATO sõjalise abisse uskumises, poliitilisse ning diplomaatilisse abisse uskujate osakaal on praktiliselt kõigis toodud gruppides sarnane.

Joonisel 40 oleme toonud tulemused välja detailsemalt eestlaste ning mitte-eestlaste puhul, kõrvutades mõlemas rühmas vastajate hinnanguid sõltuvalt nende informeeritusest ning üldisest suhtumisest

NATO-sse kuulumisse. Jooniselt näeme, et usk NATO abisse sõltub informeeritusest ning üldisest hoiakust nii eestlaste kui mitte-eestlaste seas.

Joonis 40 Võimaliku abi osutamine Eestile NATO poolt sõjalise konflikti puhkemisel, % eestlaste ja mitte-eestlaste võrdlus

4.5.1. Iseseisva vastupanuvõime vajalik pikkus

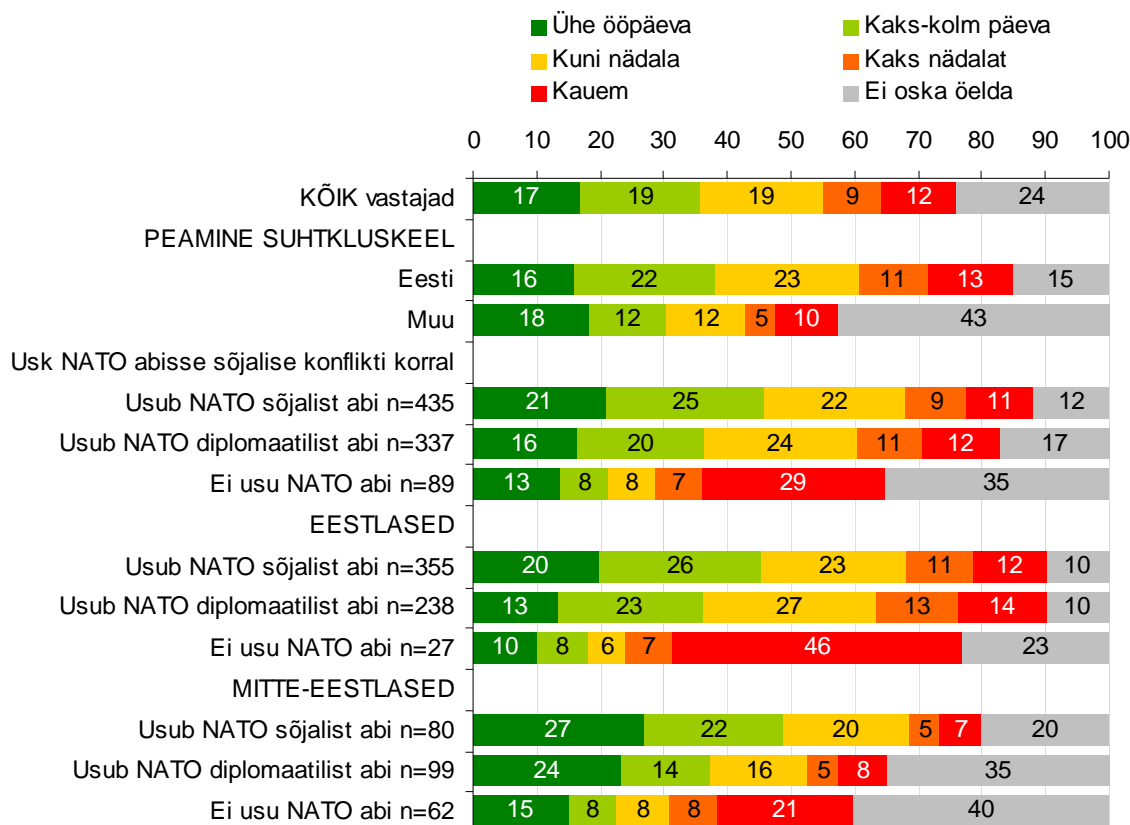
Käesolevas uuringus palusime vastajatel esmakordselt hinnata ka seda, kui kaua peaks Eesti siinsete elanike arvates võimaliku sõjalise konflikti korral iseseisvalt vastu pidama enne, kui NATO liitlaste toetus kohale jõuaks.

Tulemuste interpreteerimise teeb pisut keeruliseks asjaolu, et küsimuse sõnastus võimaldab tulemusele läheneda kaht viisi. Nii võib tõstatada küsimuse, kas vastajad on hinnanud a) kui kiiresti tuleb NATO

appi, või b) kui kaua peame iseseisvalt suutma end vastase eest kaitsta. Ehk, kas vastaja võtab hoiaku NATO suhtes või hoiaku Eesti kaitseväge võimekuse/vajaduse suhtes. Sellegipoolest annavad tulemused teatava ajalise mõõtmise.

Tulemuste puhul peab esmalt ütlema, et tervelt veerand vastajatest ei ole osanud omapoolset sisulist hinnangut anda. Osalt ilmselt seetõttu, et küsimus sisaldab endas eeldust saabuvast NATO abist. Nii ei ole küsimusele osanud keskmisest sagedamini vastata (40%) näiteks sellised inimesed, kes ei usu NATO poolset abi võimalikku konfliktis sattumisel (joonis 41). Samuti ei ole osanud vastata 43% mitte-eestlastest.

Joonis 41 Kui kaua peaks Teie arvates Eesti võimaliku sõjalise konfliktis korral iseseisvalt vastu pidama, enne kui NATO liitlaste toetus kohale jõuaks? %

Kui vaadata sisulisi vastuseid, siis 36% usub, et säärane vastupanu ajalimiit võiks olla kuni kolm päeva. Kuni nädala annab nõ aega 55% vastajatest. Jooniselt 41 näeme ka, et elanikud, kes üldiselt usuvad NATO sõjalise abi andmisesse, on sõltumata rahvusest vastanud võrdlemisi sarnaselt lühikese vastupanu/kiire abi saabumise poolt.

4.6. NATO laienemine

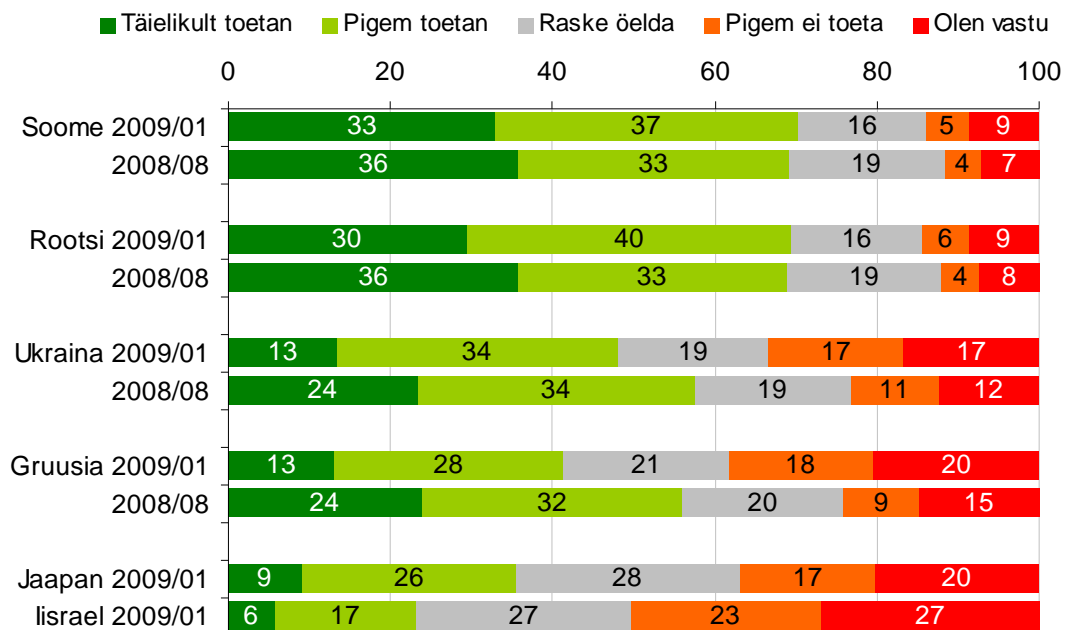
Valdav osa elanikest suhtub positiivselt NATO edasise laienemise. Palusime vastajatel öelda, kuidas nad suhtuks sellesse, kui NATO-ga liituks **Soome, Rootsi, Ukraina, Gruusia, Iisrael või Jaapan** (joonis 42).

Selgub, et selge toetus NATO laienemisele valitseb lähemate naabrite Soome-Rootsi puhul (toetab 69-70%). Ukraina puhul on toetus laienemisele pisut suurem vastuseisust (48% vs 33%). Gruusia puhul on aga toetajate ja vastaste leerid üsna tasavägised (41% toetab, 38% vastu). Sarnaselt on toetajate ja vastaste leerid üsna võrdsed Jaapani puhul (35% vs 37%), ent siin on selgelt ka enam vastajaid, kes ei ole osanud oma hinnangut öelda (28%). Toetus Iisraelile NATO-ga liitumiseks on mõõdetud riikidest kõige madalam ning samas on selgelt nn vastaste ülekaal (50% vastu, 23% toetab).

Et sama küsimuse esitasime nelja riigi puhul ka juba möödunud augustis, saame viimaste puhul võrrelda ka hinnangute muutust. Näeme, et Soome-Rootsi puhul ei ole üldpilt märkimisväärselt muutunud. Ainsa muutusena võib tuua täielikult toetavate osakaalu mõningast muutumist pehmemaks toetuseks Rootsi puhul.

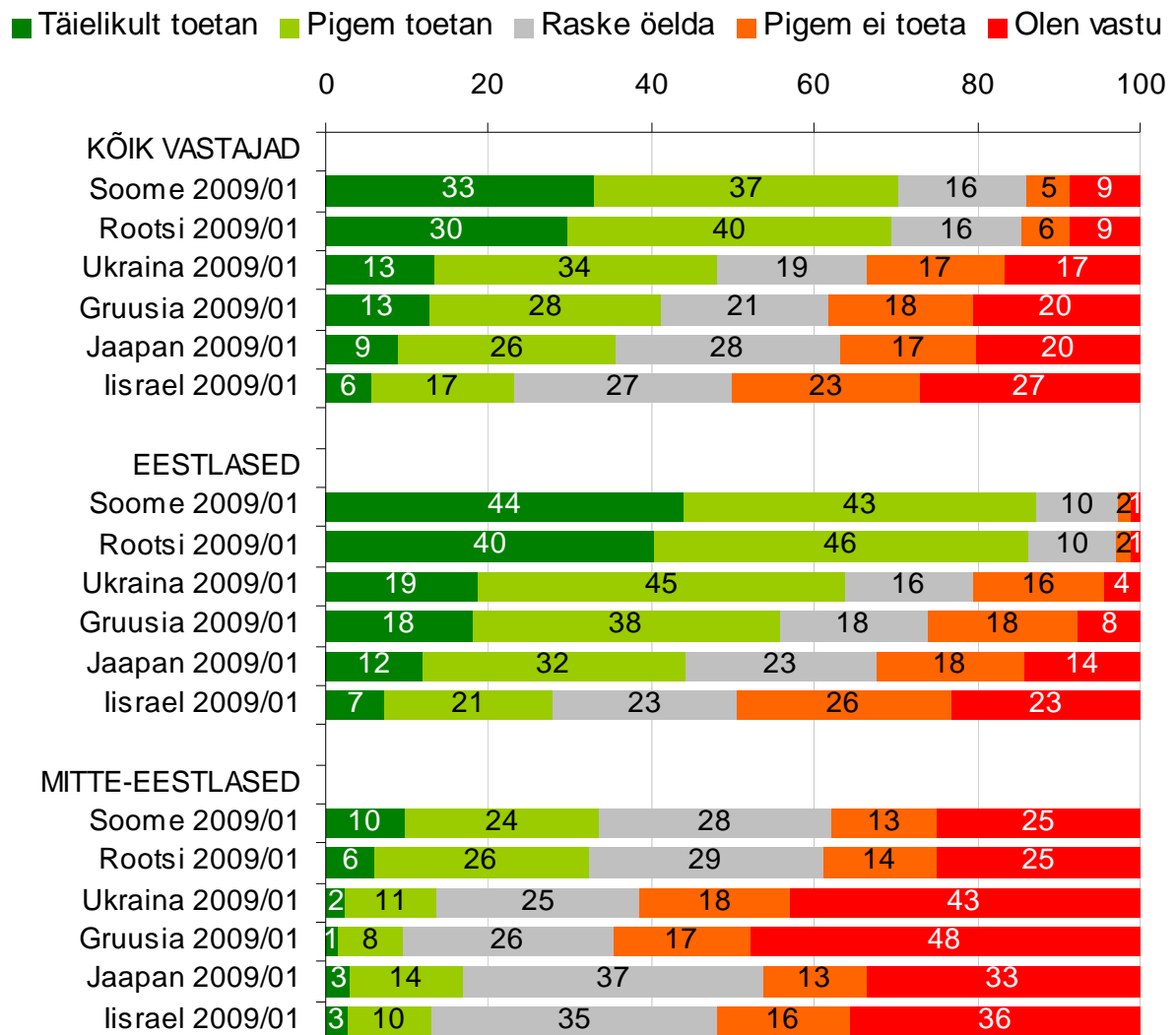
Selgemalt on aga muutunud hoiakud Ukraina ning Gruusia puhul. Nii oli eelmise aasta augustis mõõdetud uuringus Venemaa-Gruusia konflikti vahetel taustal elanike toetus NATO laienemisele nendes riikides selgelt kõrgem kui praegu.

Joonis 42 Suhtumine NATO võimalikku edasisse laienemisele, %

Joonisel 43 oleme toonud eraldi välja ka eestlaste ning mitte-eestlaste hinnangud. Selgub, et eestlased suhtuvad NATO võimalikku laienemisele nimetatud riikides oluliselt toetavamalt kui mitte-eestlased. Mitte-eestlaste puhul on märkimisväärne osa vastajatest jätnud siin küsimuses poole valimata. Samas on nende seas selgelt enam ka laienemist mittetoetavaid vastajaid.

Ka rahvusgruppide sees võib selgelt eristada suuremat toetust Soomele-Rootsile võrreldes teiste riikidega.

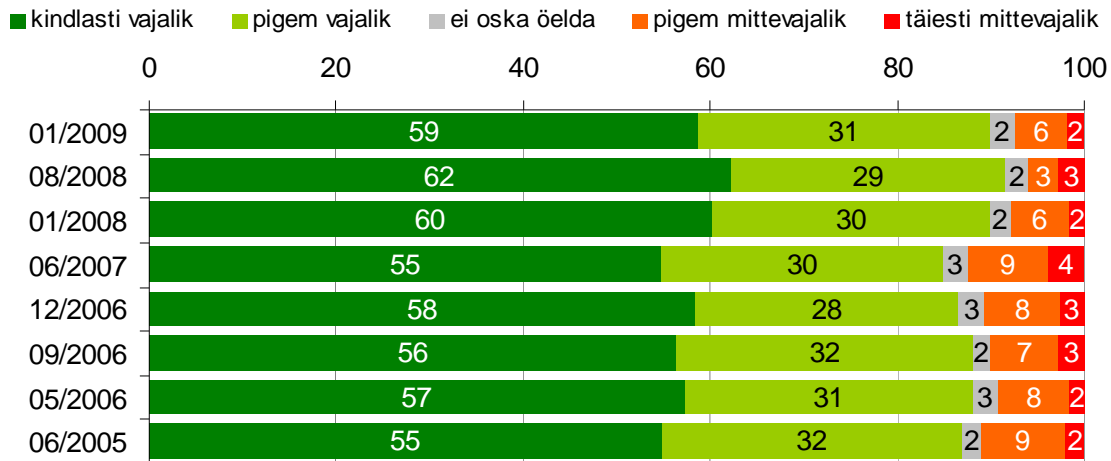
Joonis 43 Suhtumine NATO võimalikku edasisse laienemisse, %

5 Hinnangud seoses kaitseväeteenistusega

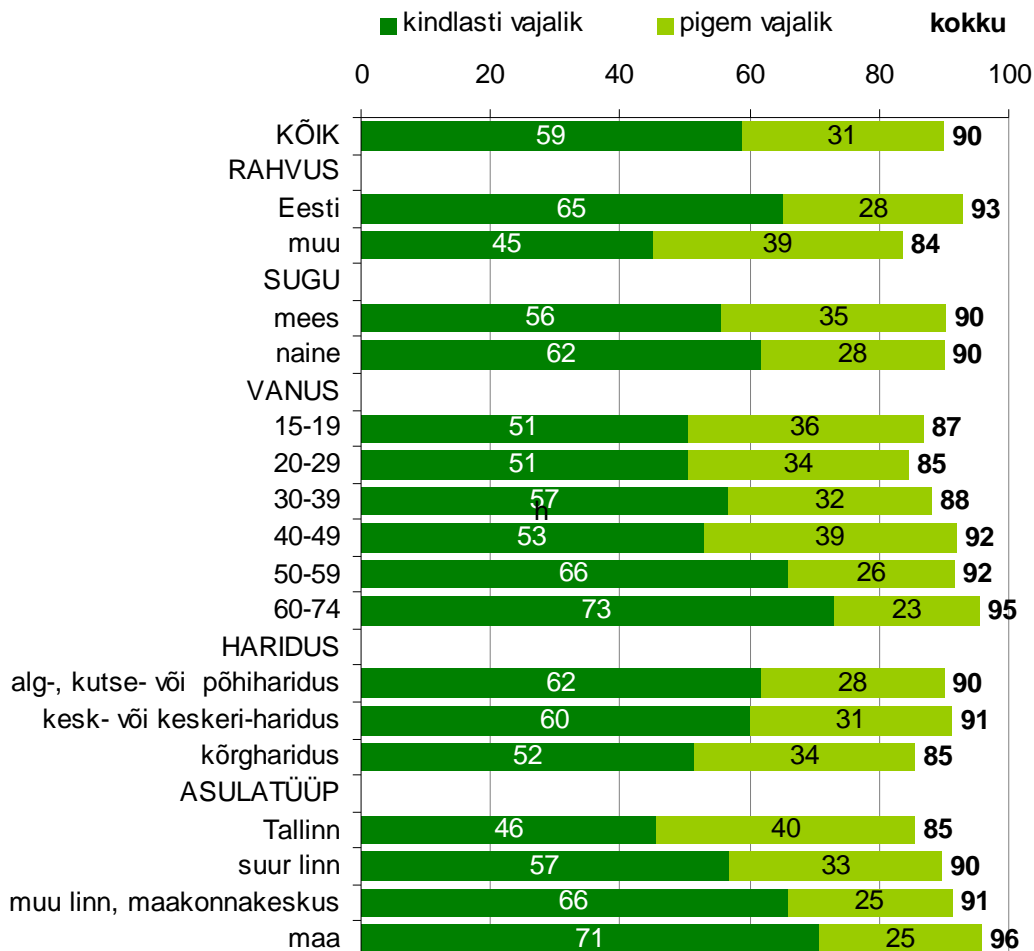
5.1. Kaitseväeteenistuse vajalikkus

Kaitseväeteenistuse läbimist peetakse noormeeste jaoks valdavalt vajalikuks. 59% vastanutest peab sõjaväeteenistuse läbimist kindlasti ning 31% pigem vajalikuks – seega on kokku 90% vastanutest hinnanud sõjaväeteenistust vajalikuks (joonis 44). Vaid 9% leiab, et see on kas pigem (6%) või täiesti mittevajalik (3%).

Kui vaadata hinnangute muutumist ajas, siis on elanike hoiakud käesolevas uuringus üsna sarnased viimase kahe uuringu tulemusega. Võrreldes pikemat trendi on üldine suhtumine (kindlasti + pigem vajalik) olnud üsna stabiilselt positiivne.

Joonis 44 Suhtumine sõjaväeteenistuse vajalikkusesse, %

Kui vaadata arvamuste jagunemist taustatunnuste lõikes, siis võib täheldada, et vähem on sõjaväeteenistust vajalikuks pidavaid vastajaid eelkõige nooremate vastajate seas (joonis 45). Seda eriti nende vastajate osas, kes avaldasid kindlat toetust. Suurem on toetus kaitseväeteenistuse vajalikkusele eestlaste seas, samuti kõrgema haridusega ning väiksemates asulates elavate elanike seas.

Joonis 45 Suhtumine sõjaväeteenistuse vajalikkusesse sihtgruppides, %

5.2. Suhtumine kutselisse sõjaväesse

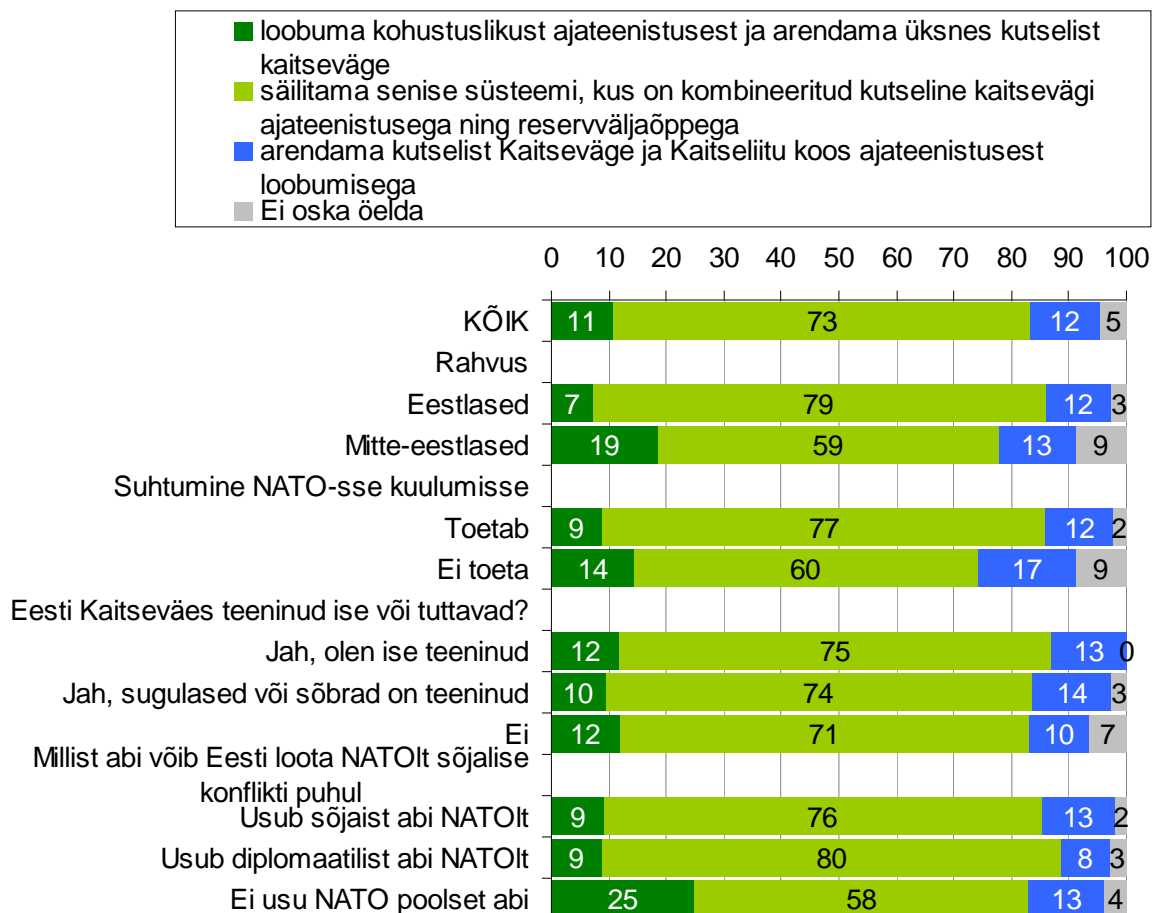
Ülekaalukas osa (tervelt 73%) elanikkonnast toetab senise süsteemi säilitamist, kus on kombineeritud kutseline kaitseväge ajateenistuse ning reservväljaõppega (joonis 46). Kohustuslikust ajateenistusest loobumist ning üksnes kutselise kaitseväge arendamist toetab 11% ning 12% eelistab arendada kaitseväge ja Kaitseliitu koos ajateenistusega.

Kuna võimalikud vastusevariandid on siin võrreldes eelnevate uuringutega muutunud, ei too me siin välja ka muutusi ajas.

Mõnevõrra erinevad siin taas eestlaste ja mitte-eestlaste suhtumised. Kui eestlaste seas toetab üleminekut kutselisele sõjaväele vaid 7% vastanutest (praeguse olukorra säilimist pooldab 79%), siis mitte-eestlaste seas toetab üleminekut kutselisele armeele 19% vastanutest (praeguse olukorra säilimist toetab 59%).

Samuti on keskmisest sagedamini kutselisele kaitseväele ülemineku pooldajaid selliste vastajate seas, kes ei toeta Eesti kuulumist NATO-sse ning kes ei usu NATO võimalikku abisse, kui Eesti peaks sattuma konfliktiks.

Joonis 46 Eelistatud variandid Eesti kaitsevõime arendamisel %

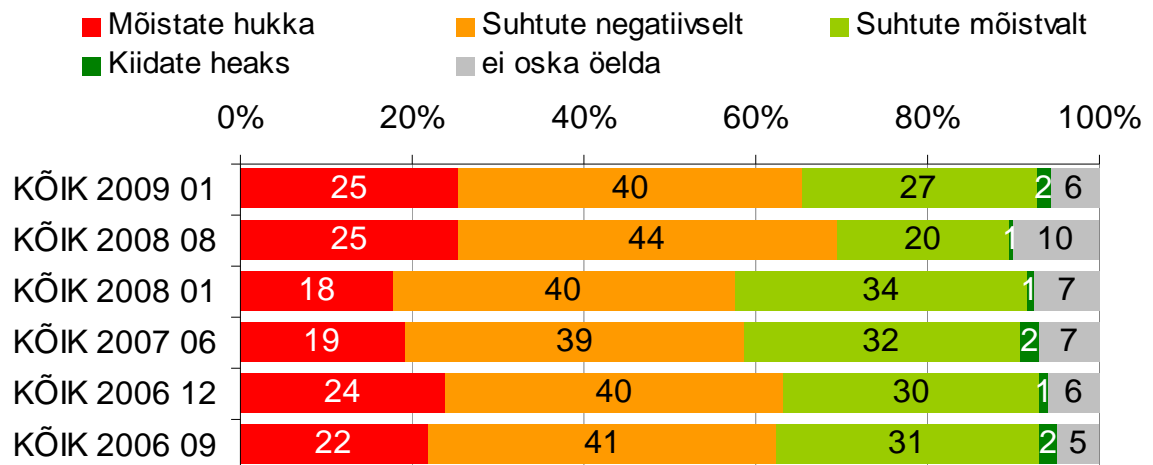

5.3. Ajateenistusest kõrvale hoidmine

Ajateenistusest kõrvale hoidmisse suhtutakse valdavalt negatiivselt. 65% kõigist vastajatest on mõistnud selle kas hukka või öelnud, et suhtub sellesse negatiivselt. Vaid 2% vastajatest kiidab ajateenistusest kõrvale hoidmise heaks ning 27% suhtub sellesse mõistvalt.

Võrreldes eelmiste uuringutega on märgata hukkamõistva ning negatiivse hoiaku kahanemist, ent siiski on sellise hoiaku tase kõrgem kui aasta eest ([joonis 47](#)).

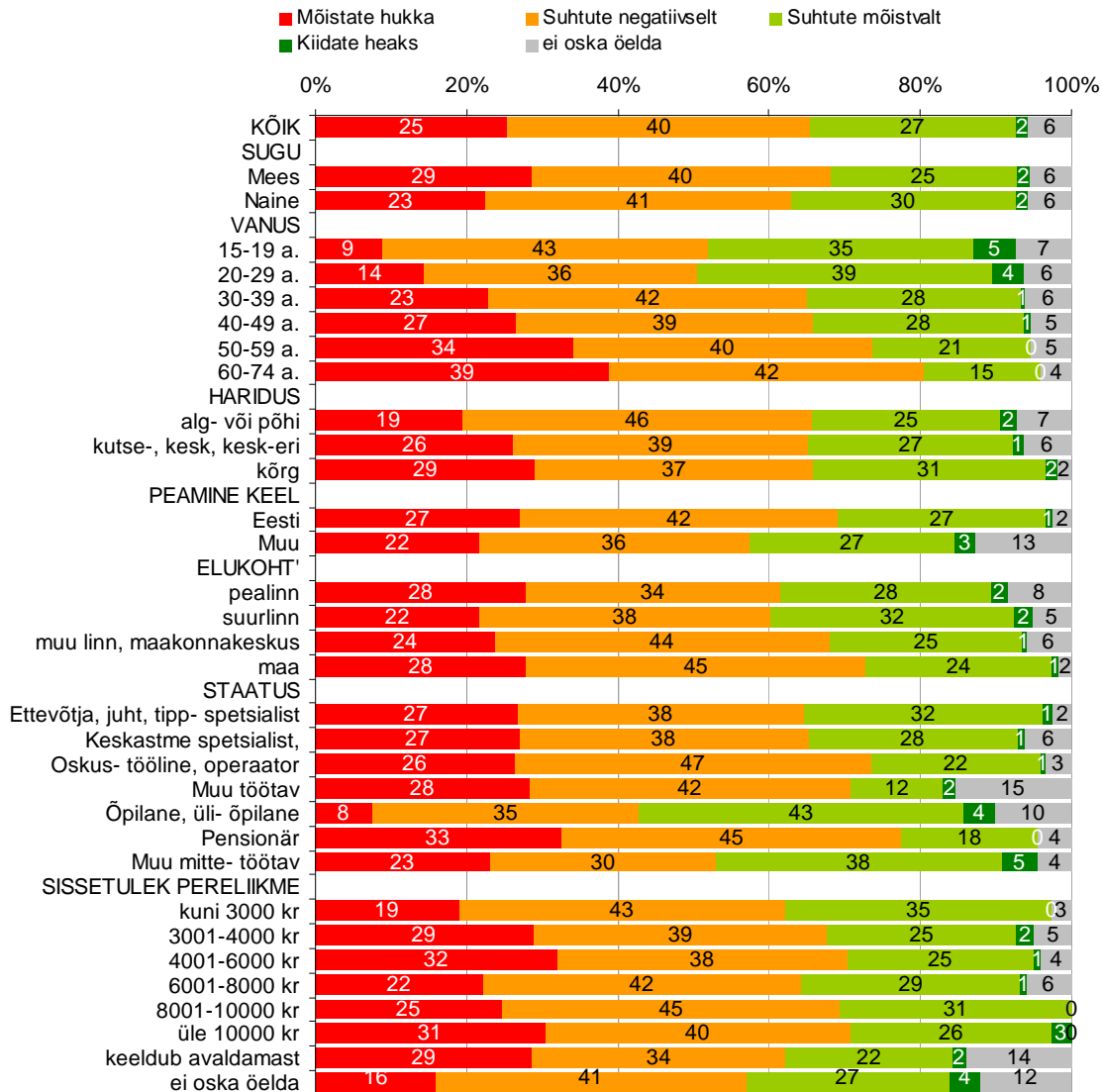
Joonis 47 Suhtumine ajateenistusest kõrvale hoidmisse, % kõik vastajad

Antud küsimuses tekivad suhteliselt selged erinevused sõltuvalt vastajate sotsiaaldemograafilisest taustast. Tulemuste illustreerimiseks on [joonisel 48](#) kõrvuti koondtulemustega toodud tulemused ka detailsemalt erinevates elanikegruppides.

Nagu jooniselt võib näha, suhtutakse ajateenistusest kõrvalehoidmisse selgelt negatiivsemalt vanemate elanike seas (eriti pensionäride seas), maapiirkondades ning madalama sissetulekuga elanike seas. Hukkamõistvalt suhtujaid on pisut enam eestlaste seas võrreldes mitte-eestlastega.

Kõige enam leiame mõistvat suhtumist ajateenistusest kõrvalehoidmisse kõige nooremates vanusegruppides.

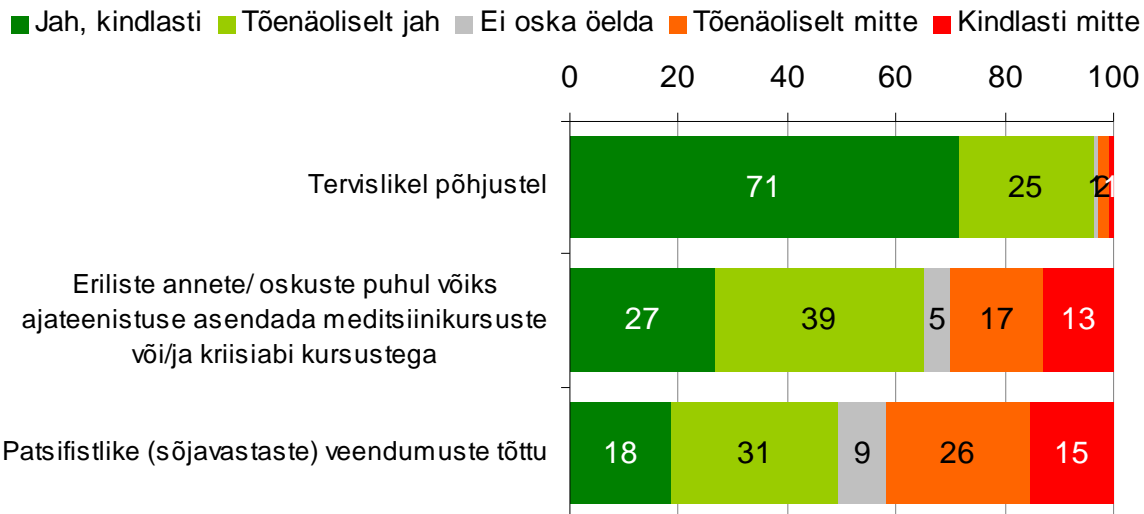
Joonis 48 Suhtumine ajateenistusest kõrvalehoidmisse sihtgruppides, % n=995**5.4. Ajateenistusest vabastamine**

Palusime elanikel anda ka oma hinnang, millistel tingimustel võiks noormehi ajateenistusest vabastada. Vastajatel paluti hinnata eraldi kolme võimaliku põhjenduse sobivust. Tulemused [joonisel 49](#) näitavad, et valdav osa (kokku 96%) elanikest kiidab heaks noormeeste vabastamise ajateenistusest tervislikel põhjustel. Seejuures 71% on avaldanud siin oma kindla seisukoha.

Oluliselt vähem on vastajad olnud nõus variandiga, kus eriliste annete või oskustega noormeeste puhul asendatakse ajateenistus meditsiini- või kriisiabi kursustega. Sellist võimalust toetab küll kokkuvõttes kaks kolmandikku vastajatest (66%), ent see on selgelt madalam, kui tervislikel põhjustel ajateenistusest vabastamisel.

Veelgi vähem toetatakse ajateenistusest vabastamist patsifistlike veendumuste tõttu. Siin on pooldajate osakaal (49%) vait pisut suurem kui vastaste osa (41%).

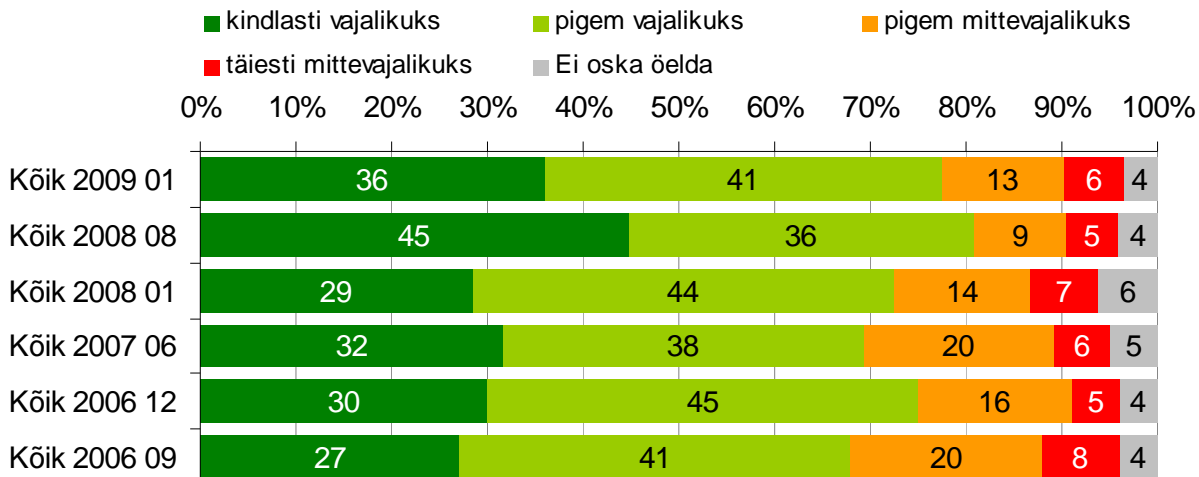
Joonis 49 Suhtumine ajateenistusest vabastamise erinevatel põhjustel, % kõik vastajad N=1012

5.5. Asendusteenistus

Suhtumine võimaliku asendusteenistuse vajalikkusesse on elanike seas valdavalt positiivne. Kokku 77% vastanutest peab olukorda, kus sõjaväkke mittesobilikud noormehed kutsutakse asendusteenistusse (rakendades neid päästetöödel, keskkonnakaitstes või mujal), kas väga (36%) või pigem (41%) vajalikuks (joonis 51). Mittevajalikuks peavad asendusteenistuse rakendamist 19% vastanuist.

Joonis 50 Elanike suhtumine asendusteenistusse, muutus ajas, %

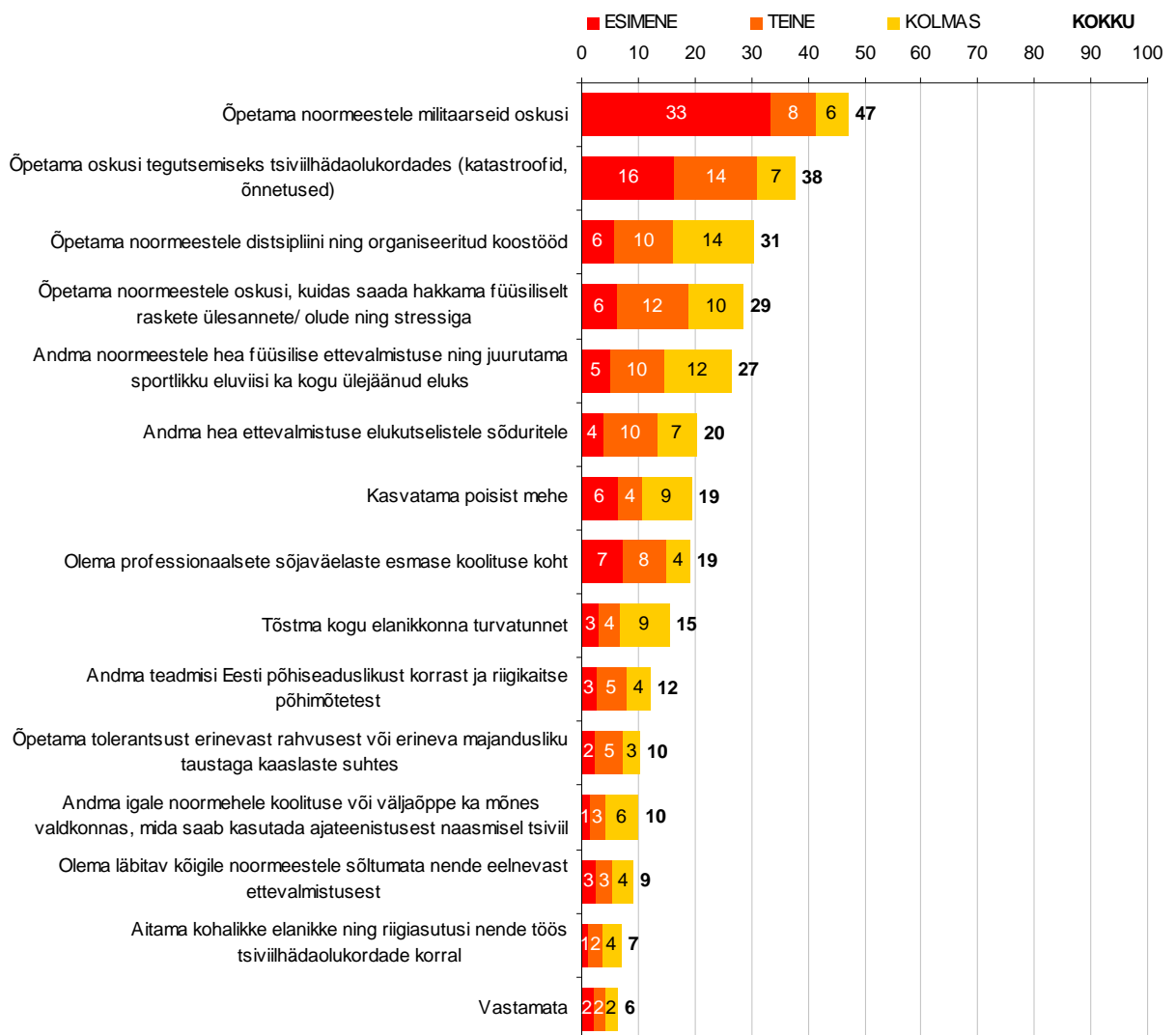
Jooniselt näeme ka, et elanike suhtumine asendusteenistusse on võrreldes eelmise uuringuga muutunud. Kui mullu augustis tõsis märkimisväärselt sellist võimalust kindlasti vajalikuks pidanute hulk, siis tänaseks on selliste vastajate hulk taas pisut langenud. Siiski on selle mõtte kindlate toetajate osakaal täna kõrgem, kui see oli aasta eest. Sama järelduse võib teha, kui vaatame kõiki toetajaid koondatuna (kindlasti ja pigem vajalikuks pidajad).

5.6. Ajateenistuse eesmärgid

Palusime vastajatel valida etteantud nimekirjast kolm olulisemat eesmärki, mida peaks täitma noormeeste kohustuslik ajateenistus. Jooniselt 51 selgub, et ajateenistuse primaarse eesmärgina nähakse noormeeste militaarsete oskuste arendamist (33% nimetas esmasena). Teise olulisema eesmärgina tuuakse välja õpetust tegutsemaks tsiviilhädaolukordades (näiteks katastroofid, õnnetused jne).

Neid kahte eesmärki on tähtsuselt esimesena nimetatud selgelt enam kui teisi võimalikke eesmäärke. Seega võib üsna selgelt öelda, et elanike ootused ajateenistuse suunal ei ole pelgalt sõjalise sisuga, vaid kannavad endas laiemat tsiviilkaitsefunktsiooni ootust ühiskonnas.

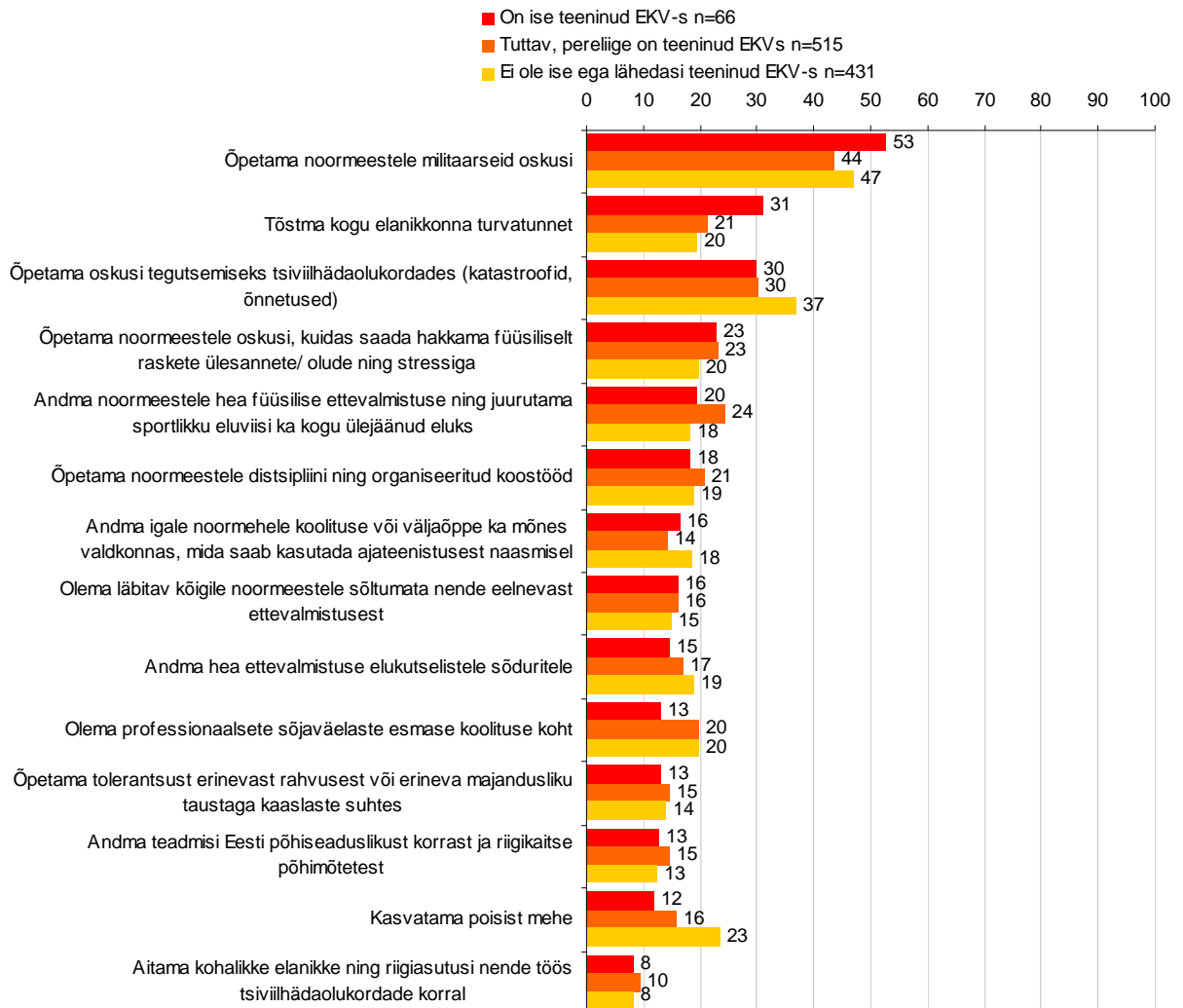
Joonis 51 Hinnangud kohustusliku ajateenistuse eesmärkidele, % kolmest prioriteetsest eesmärgist, kõik vastajad n=1012

Mõnevõrra erinevad elanike ootused ajateenistuse eesmärkide suhtes sõltuvalt sellest, mil määral omatakse ise kokkupuuteid kaitsestruktuuridega. Nii näiteks inimesed, kel on kõige vähem isiklikke kokkupuuteid kaitseväega (ei ole ise ega keegi lähedastest teeninud kaitseväes), on sagedamini nimetanud ajateenistuse eesmärgina vajalike oskuste õpetamist tsiviilhädaolukordades tegutsemiseks.

Samas on vastajad, kel on lähedamaid kokkupuuteid kaitseväega, toonud sagedamini välja militaarsete oskuste õpetamist ning kogu elanikkonna turvatunde tõstmist (joonis 52).

Joonis 52 Hinnangud ajateenistuse eesmärkidele sõltuvalt isikliku kokkupuute olemasolust, % n=1012 (on nimetanud kolme olulisema eesmärgi seas)

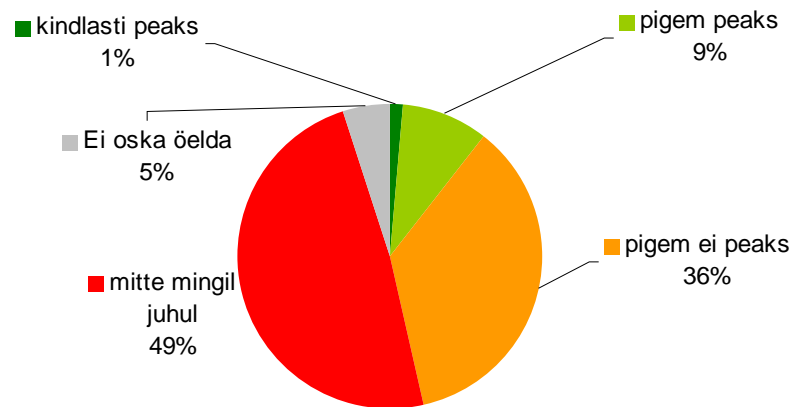

5.7. Ajateenistus naistele

Erinevalt meestest on suhtumine neidude kohustusliku ajateenistuse kehtestamisesse selgelt tõrjuv. 85% elanikest leiab, et kohustuslikku sõjaväeteenistust ei peaks kehtestatama naistele ([joonis 53](#)), 49% arvates ei peaks seda tegema mitte mingil juhul. Naistele sõjaväekohustuse kehtestamist toetab 10% elanikest, neist 1% leiab, et seda peaks tegema kindlasti.

Viimati küsisime sama küsimust oma uuringus 2007. aasta suvel ning siis oli sellise idee vastu 89% vastajatest ehk nelja protsendi võrra rohkem.

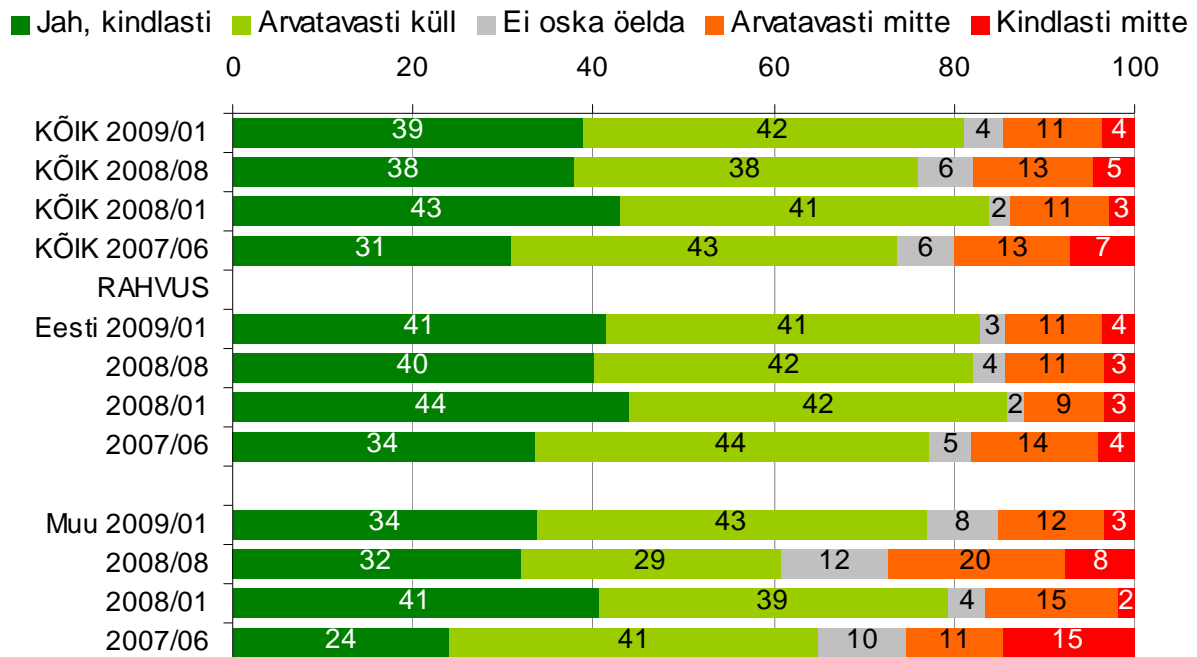
Joonis 53 Suhtumine naiste ajateenistuse kohustusse, % n=1012

5.8. Suhtumine riigikaitseõpetuse vajalikkusesse

Tervelt 81% vastajatest leiab, et riigikaitseõpetus peaks olema kooli õppeprogrammides, sealjuures 39% on kindlasti seda meelt ning 42% arvatavasti pooldaks seda. Riigikaitseõpetuse vastu on kokku 15% vastajatest. Võrreldes mullu augustis tehtud uuringuga on toetus riigikaitseõpetuse kaasamisele kooli õppeprogrammides pisut kasvanud ([joonis 54](#)). Samas võrreldes aasta eest jaanuaris tehtud uuringuga on selle mõtte toetajaid pisut vähem.

Nooremad elanikud ehk vastajad, kel koolidega on kõige vahetumad isiklikud kogemused, on küll mõnevõrra leigema suhtumisega, ent ka nooremate seas jääb selgelt peale pooldav suhtumine. Samuti on riigikaitseõpetuse pooldajaid pisut enam eestlaste seas võrreldes mitte-eestlastega.

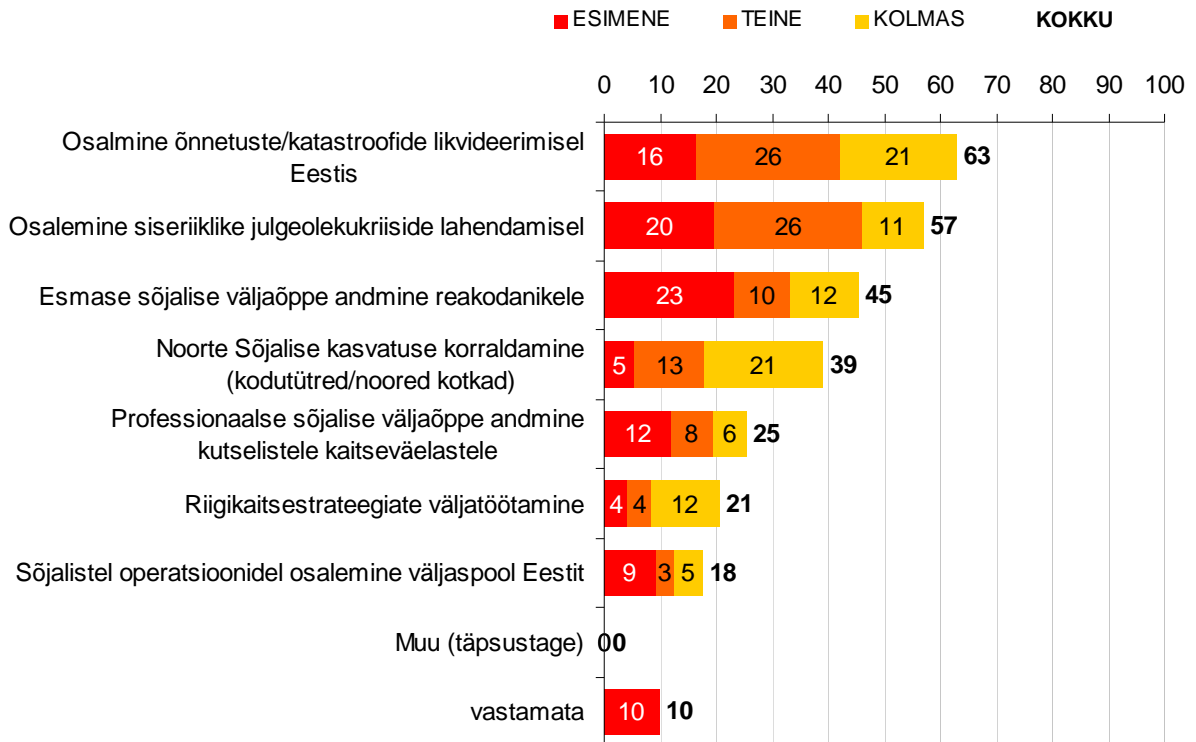
Joonis 54 Suhtumine riigikaitseõpetuse vajalikkusesse kooli õppeprogrammis, %**6 Kaitseliidu kuvand ja eesmärgid**

Palusime seekordses uuringus vastajatel anda oma hinnangu sellele, millised peaks olema Kaitseliidu peamised eesmärgid. Esitasime vastajatele rea võimalikke Kaitseliidu eesmärke ning palusime neil nimekirjast valida kolm vastaja meelest kõige olulisemat.

Koondtulemused [joonisel 55](#) näitavad, et kolme peamise ülesande seas mainisid vastajad kõige sagedamini osalemist Eestis toimuvate õnnetuste, katastroofide likvideerimisel (kokku 63% vastajatest). Enam kui pooled vastajad nimetasid ka osalemist siseriiklike julgeolekukriiside lahendamisel (57%).

Seejuures on ülalnimetatud kolme kõige olulisemaks peetud eesmärgi puhul prioriteetidid mõnevõrra vastuolulised. Ehkki kolme prioriteedi lõikes on kõige enam toetust leidnud õnnetuste likvideerimine, on kõige esimese ülesandena kõige sagedamini nimetatud esmase sõjalise väljaõppe andmist reakodanikele (23%). Et õnnetuste likvideerimine eesmärgina on oma liidripositsiooni saavutanud pigem teise ja kolmanda eelistusena, võib seda pigem näha kui olulist laiendust esmasele prioriteedile – sõjalise väljaõppe andmisele.

Kõige vähem nähakse Kaitseliidu eesmärgina riigikaitsestrateegiate väljatöötamist ning sõjalistel operatsioonidel osalemist väljaspool Eesti piire.

Joonis 55 Arvamus Kaitseliidu peamistest ülesannetest, % kõik vastajad n=1012

Järgnevalt vaatame detailsemalt, kuidas antud küsimuse osas erinevad eestlaste ning mitte-eestlaste suhtumised. Kuna selgus, et on teatav ebakõla nõ esmase prioriteedi ja teise-kolmanda prioriteedi hindamisel, oleme ka rahvuse lõikes toonud analüüsis välja paralleelselt hinnangud esimese ning teise eelistuse kohta ([joonis 57](#)).

Kui vaatame rahvusgruppide hinnanguid Kaitseliidu ülesannetele, siis näeme, et mitte-eestlased eristuvad eelkõige selle poolest, et on võrreldes eestlastega enam nimetanud professionaalse sõjalise väljaõppe andmist. Eestlased on tunduvalt enam nimetanud osalemist siseriiklike kriiside lahendamisel.

Joonis 56 Arvamus Kaitsealiidu peamistest eesmärkidest sõltuvalt rahvusest, %

